
STRATEGIA ROZWOJU GMINY SKRWILNO NA LATA 2021-2030

**GMINA SKRWILNO
POWIAT RYPIŃSKI
WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO-POMORSKIE**

SKRWILNO 2021

Spis treści	
I. Wstęp	4
II. Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Skrwilno z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych	5
2.1. Strefa Przestrzenna	5
2.1.1. Położenie i ogólna charakterystyka Gminy Skrwilno	5
2.1.2. Infrastruktura komunikacyjna	8
2.1.3. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna	10
2.1.4. Zaopatrzenie w energię	11
2.1.5. Zabytki	12
2.1.6. Mieszkalnictwo	12
2.1.7. Środowisko	13
2.2. Strefa Społeczna	18
2.2.1. Sytuacja demograficzna Gminy Skrwilno	18
2.2.2. Bezrobocie na terenie Gminy Skrwilno	23
2.2.3. Pomoc społeczna	26
2.2.4. Kultura	30
2.2.5. Sport i rekreacja	32
2.2.6. Ochrona zdrowia	36
2.2.7. Oświata i nauka	37
2.2.8. Bezpieczeństwo publiczne	40
2.3. Strefa Gospodarcza	40
2.3.1. Rolnictwo	40
2.3.2. Pozarolnicza działalność gospodarcza	42
2.3.3. Turystyka	44
2.4. Analiza budżetu Gminy Skrwilno	46
2.4.1. Dochody budżetu Gminy Skrwilno	46
2.4.2. Wydatki Budżetu Gminy Skrwilno	51
2.4.3. Wynik budżetów Gminy Skrwilno w latach 2016-2020	55
2.5. Polityka inwestycyjna Gminy Skrwilno	55
2.5. Wyniki badania ankietowego	57
2.6. Analiza SWOT	61
III. Wnioski z diagnozy strategicznej	63
3.1. W zakresie uwarunkowań przestrzennych	63
3.2. W zakresie z procesów społecznych	64
3.3. W zakresie uwarunkowań gospodarczych	65
IV. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Skrwilno oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej	66

V. Cele strategiczne rozwoju Gminy Skrwilno w wymiarze przestrzennym, społecznym i gospodarczym.....	79
VI. Spójność kierunków rozwoju Gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań.	83
VII. Wizja rozwoju Gminy Skrwilno w perspektywie 2030 roku	90
VIII. System wdrażania, monitorowania i ewaluacji realizacji Strategii	91
IX. Ramy finansowe i źródła finansowania	93
X. Spis rysunków	94
XI. Spis wykresów	95
XII. Spis tabel.....	96

I. Wstęp

Strategia Rozwoju Gminy Skrwilno na lata 2021-2030 jest planem osiągnięcia długofalowych zamierzeń Gminy Skrwilno. Warunkuje ona przejście z obecnej sytuacji do pożądanego stanu wyrażonego w wizji rozwoju.

Strategia Rozwoju Gminy Skrwilno na lata 2021-2030 to jeden z najważniejszych dokumentów przygotowywanych przez samorząd gminny. Określa on priorytety oraz cele polityki rozwoju społeczno-gospodarczego prowadzonego na obszarze danej jednostki. Strategia stanowi także odpowiedź na ustawowy wymóg prowadzenia polityki rozwoju w oparciu o strategię, jak również skuteczną próbę dostosowania działalności gminy do standardów europejskich. Niniejszy dokument strategiczny stanowi również podstawę do opracowania i wdrożenia na terenie gminy projektów współfinansowanych ze środków zewnętrznych. W Strategii Gminy Skrwilno na lata 2021-2030 gmina otrzymała nową misję oraz wizję rozwoju. Zmieniły się również zapisy na poziomie kierunków działań i celów strategicznych. Niniejsza strategia obejmuje diagnozę sytuacji przestrzenno-społeczno-gospodarczej Gminy Skrwilno, dokonaną na podstawie pozyskanych danych od różnych podmiotów. Okres realizacji Strategii Rozwoju Gminy Skrwilno przyjęto na dziesięć lat (2021-2030), adekwatnie do czasu obowiązywania Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2030 roku i Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030. Strategia dla Gminy Skrwilno została sformułowana w ścisłej korelacji zarówno z nimi, jak i z pozostałymi aktualnie obowiązującymi dokumentami o charakterze planistycznym szczebla regionalnego, krajowego i międzynarodowego.

II. Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Skrwilno z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych

2.1. Strefa Przestrzenna

2.1.1. Położenie i ogólna charakterystyka Gminy Skrwilno

Gmina Skrwilno to gmina wiejska, położona we wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego, w powiecie rypińskim. Gmina leży w dorzeczu rzeki Wisły. Największym ciekim i szlakiem wodnym na terenie gminy jest jej prawy dopływ, rzeka Skrwa.

Rysunek 1. Położenie gminy Skrwilno na tle województwa kujawsko-pomorskiego oraz gmin powiatu rypińskiego

Źródło: Opracowanie własne

Gmina Skrwilno graniczy:

- z Gminami Rypin i Rogowo (powiat rypiński),
- z Gminą Świdziebnia (powiat brodnicki),
- z Gminami Lubowidz i Lutocin (powiat żuromiński woj. mazowieckie),
- z Gminą Szczutowo (powiat sierpecki, również woj. mazowieckie).

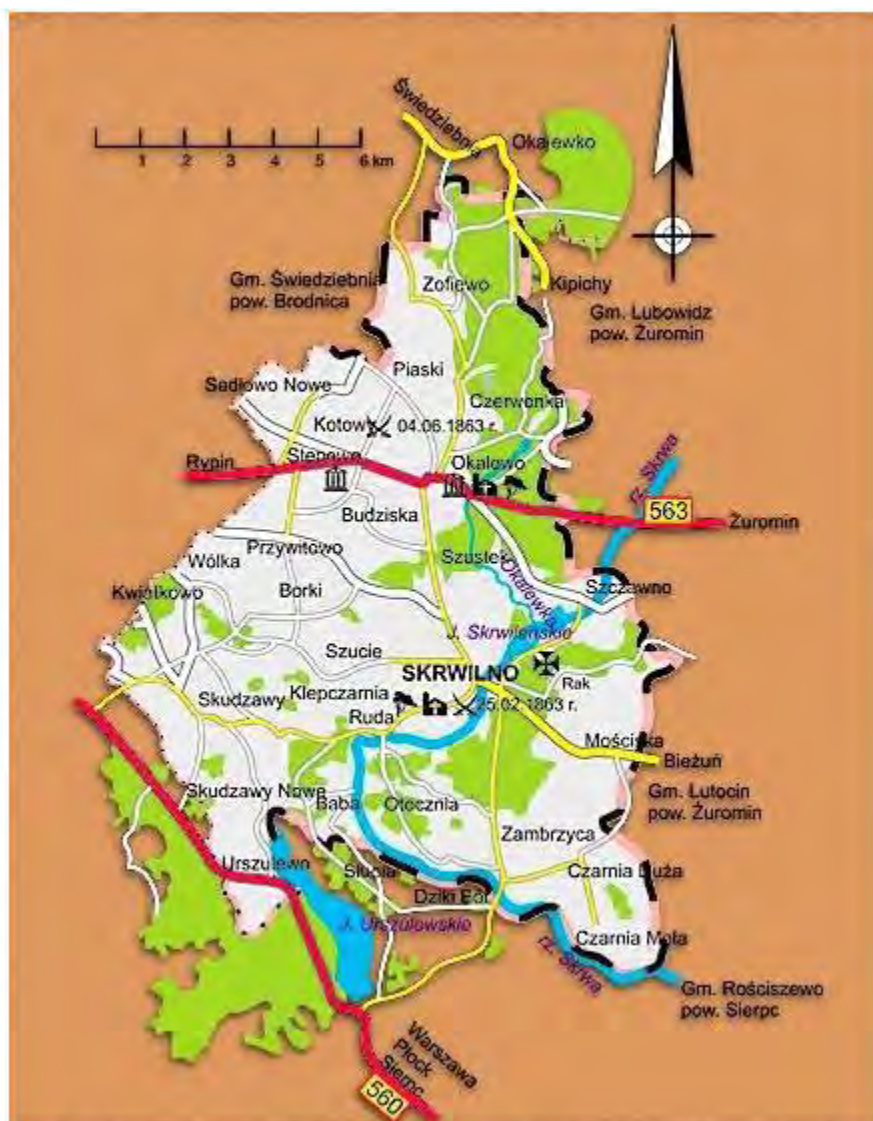
Rysunek 2. Położenie gminy Skrwilno na tle gmin sąsiednich

Źródło: Opracowanie własne

Gmina Skrwilno zajmuje powierzchnię 124,4 km². W skład Gminy Skrwilno wchodzi 19 sołectw: Budziska, Czarnia Duża, Czarnia Mała, Kotowy, Mościska, Okalewo, Otocznia, Przywitowo, Ruda, Rak, Skudzawy, Skrwilno, Szczawno, Szucie, Szustek, Urszulewo, Wólka, Zambrzyca, Zofiewo.

Rysunek 3. Gmina Skrwilno

Źródło: <http://skrwilno.pl/lokalizacja-i-dostpno-transportowa>

Gminę charakteryzuje dogodne położenie komunikacyjne. Przez jej obszar przebiegają dwie drogi wojewódzkie, które łączą gminę z drogami o znaczeniu strategicznym. Pierwsza z nich, droga nr 563 Rypin-Mława, zapewnia dojazd do drogi łączącej Gdańsk i Warszawę. Natomiast droga relacji Rypin-Sierpc o nr 560, zapewnia połączenia z drogą łączącą Toruń i Warszawę. Od miasta powiatowego Rypina, gminę dzieli odcinek około 18 km. Skrwilno położone jest w dużej odległości od największych ośrodków miejskich. Od Warszawy dzieli je 145 km od Torunia i Ławy około 90 km, a od Włocławka 68 km.

Walory turystyczne, które charakteryzują Gminę Skrwilno to przede wszystkim piękne lasy, jeziora i liczne pomniki przyrody, które stanowią idealne miejsce odpoczynku dla osób poszukujących ciszy i spokoju. Lasy są ostoją dla licznych gatunków zwierząt, swym urokiem przyciągają miłośników długich spacerów oraz grzybobrania. Jeziora stanowią wspaniałe miejsce rekreacji dla zwolenników kąpieli i wędkarzy. Istotnymi walorami krajobrazu są rezerwat przyrody "Okalewo", obszar chronionego krajobrazu "Źródła Skrzywy", pomniki przyrody oraz otoczenie jezior

Skrwilno i Urszulewo. Odwiedzający Gminę Skrwilno powinni również zarezerwować swój czas na zwiedzenie zabytków takich jak Zespół pałacowo-parkowy w Okalewie, Park Dworski z pierwszej połowy XIX w, czy też Zespół kościoła rzymsko - katolickiego w Skrwilnie.

2.1.2. Infrastruktura komunikacyjna

Gmina Skrwilno oddalona jest od głównych szlaków komunikacyjnych kraju, jednak przez jej tereny przebiegają dwie drogi o znaczeniu wojewódzkim oraz liczne na bieżąco modernizowane drogi gminne, które zapewniają dojazd zarówno dla turystów, jak i potencjalnych inwestorów.

Na sieć dróg wojewódzkich na terenie Gminy składają się:

- DW nr 560 - Brodnica – Rypin – Sierpc – Bielsk
- DW nr 563 - Rypin – Żuromin – Mława.

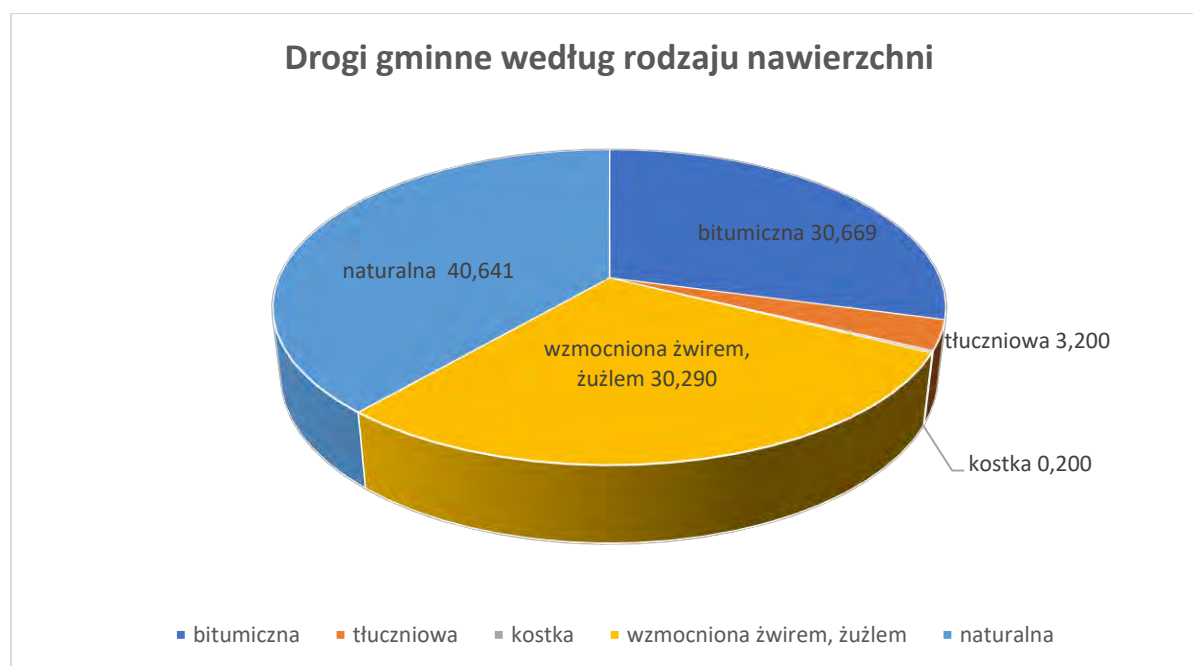
Obie drogi wojewódzkie zostały zidentyfikowane w Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+ jako drogi o kluczowym znaczeniu dla spójności komunikacyjnej województwa.

Na sieć dróg powiatowych, przebiegających przez teren Gminy Skrwilno składają się:

- droga powiatowa nr 2219 C Kotowy – Skudzawy
- droga powiatowa nr 2220 C Okalewo – Skrwilno - gr. woj.- /Dziki Bór/
- droga powiatowa nr 2221 C Puszcza Miejska - Skrwilno
- droga powiatowa nr 2222 C Skrwilno – gr. woj. /Lutocin/
- droga powiatowa nr 2223 C Zambrzyca - Czarnia Mała - gr. woj.- /Puszcza/

Sieć dróg gminnych jest na bieżąco rozbudowana, jej łączna długość wynosi 105 km, z czego 30,669 km dróg posiada nawierzchnię bitumiczną.

Wykres 1. Drogi gminne według rodzaju nawierzchni

Źródło: Dane UG Skrwilno

W ostatnich latach na terenie Gminy Skrwilno został przeprowadzony szereg prac modernizacyjnych, mających na celu poprawę stanu infrastruktury drogowej. Działania gminy obejmowały następujące projekty:

- „Przebudowa drogi gminnej Nr 120401C Kotowy – Kotowy od km 0+000 do km 1+990 w miejscowości Przywitowo i Kotowy, gmina Skrwilno”;
- „Przebudowa drogi gminnej nr 120413C Szczawno – Skrwilno”;
- „Przebudowa drogi gminnej Nr 120425C Skudzawy – Urszulewo Etap II od km 0+000 do km 2+300 Skudzawy – Nowe Skudzawy, odcinek od km 1+390 do km 2+300”;
- „Przebudowa drogi gminnej Nr 120425C Skudzawy – Urszulewo Etap II od km 0+000 do km 2+300 Skudzawy – Nowe Skudzawy, odcinek od km 0+000 do km 1 + 390”;
- „Budowa i przebudowa drogi gminnej nr 120412C Skudzawy – Skrwilno Etap I – od km 3+161.05 do km 6+008.59”;
- „Przebudowa/modernizacja drogi gminnej nr 120416C Mościska - Czarnia Duża”;
- „Przebudowa drogi gminnej nr 120428C Ruda – Baba”;
- „Wykonanie utwardzenia kruszywem łamanym istniejącej drogi gminnej nr 120406C Okalewo-Szustek”;
- „Przebudowa drogi powiatowej nr 2220C Okalewo – Skrwilno – gr. woj. (Dziki Bór) od km 3+850 do km 5+370 i drogi powiatowej nr 2221C Puszcza Miejska – Skrwilno od km 9+400 do km 9+809 w m. Skrwilno”;
- „Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 560 Brodnica – Rypin – Sierpc polegająca na budowie chodnika od km 36+769 do km 37+249 w miejscowości Urszulewo”.

Sieć dróg na terenie gminy, dla zapewnienia uczestnikom ruchu drogowego wyższego poziomu bezpieczeństwa, jest uzupełniona siecią chodników i oświetlenia ulicznego. Chodniki zlokalizowane są w miejscowości Skrwilno, Mościska, Szczawno, Czarnia Duża, Przywitowo, Szucie, Urszulewo. Ich łączna powierzchnia wynosi 15092 m². Na terenie Gminy zlokalizowana jest jedna ścieżka rowerowa łącząca miejscowość Skrwilno i Szczawno o łącznej długości 2,934 km. Dodatkowo na terenie gminy funkcjonuje 204 punktów świetlnych (194 sodowe, 10 rtęciowych). Gmina posiada zawartą umowę z Energa Oświetlenie Sp. z o.o. o świadczenie kompleksowej usługi w zakresie oświetlenia ulicznego.

Ponadto odcinek ul. Leśnej – droga gminna Nr 120413C Szczawno-Skrwilno posiada oświetlenie typu LED – szt. 20. Dnia 14.11.2019 r. zawarto umowę z Energa Oświetlenie Sp. z o.o. na podniesienie standardu oświetlenia na terenie Gminy Skrwilno. W ramach umowy rozbudowano istniejący ciąg oświetleniowy EOś i zwiększono ilość punktów świetlnych EOś o 3 punkty w miejscowości Skrwilno (ul. Ogrodowa oraz ul. Targowa).

Infrastruktura komunikacyjna to również **transport publiczny**. Obecnie połączenia autobusowe umożliwiające są dzięki liniom obsługiwanym przez Kujawsko-Pomorski Transport Samochodowy Spółka Akcyjna ul. Wieniecka 39, 87-800 Włocławek. Układ linii i przystanków

zlokalizowany jest wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych dróg powiatowych i wojewódzkich. Obecnie ulega zwiększeniu liczba połączeń autobusowych. Na obszarze Gminy Skrwilno organizatorem transportu publicznego jest Powiat Rypiński, a Gmina Skrwilno dotuje koszty funkcjonowania powiatowych przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej.

Dlatego też, w kolejnych latach powinno dążyć się do rozwoju gminnego transportu publicznego, w celu poprawy jakości życia mieszkańców, umożliwiającego dogodne przemieszczanie się lokalnej społeczności do ważnych ośrodków w kraju.

2.1.3. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna

Na terenie Gminy Skrwilno dobrze rozwinięta jest sieć wodociągowa i kanalizacyjna. Dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna nie tylko podnosi standard życia mieszkańców gminy, ale podnosi jej walory jeśli chodzi o pozyskanie nowych inwestorów.

WODOCIAG

Długość czynnej sieci rozdzielczej na terenie Gminy na koniec 2020 roku wynosiła 182,95 km. Liczba przyłączy prowadzących do budynków, w tym mieszkalnych jednorodzinnych i zbiorowego zamieszkania wynosiła 1 582 sztuki.

Tabela 1. Stan infrastruktury wodociągowej na terenie Gminy Skrwilno na koniec 2020 roku

Wyszczególnienie	Jednostka miary	Stan na dzień 31.12.2020 r.
długość czynnej sieci rozdzielczej będącej w zarządzie bądź administracji gminy	km	182,95
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	1 582
woda dostarczona gospodarstwom domowym	dm ³	261
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	5 750

Źródło: Dane własne UG Skrwilno

Na terenie Gminy funkcjonują 2 stacje uzdatniania wody w miejscowościach Okalewo i Skrwilno.

Stacja uzdatniania wody w Skrwilnie została zmodernizowana w 2010 r. W roku 2016 przy stacji uzdatniania wody w Skrwilnie wybudowano dodatkowy zbiornik retencyjny zapewniający rezerwę wody niezbędną przy nierównomiernych rozbiorach wody.

Stacja uzdatniania wody w Okalewie wymaga pilnej modernizacji. Gmina posiada dokumentację techniczną uwzględniającą wymianę układu technologicznego stacji, termomodernizację budynku oraz budowę nowej studni głębinowej przy stacji w Okalewie.

KANALIZACJA

Systemem zbiorowego odprowadzania ścieków na terenie Gminy Skrwilno zarządza Urząd Gminy. Sieć kanalizacyjna na terenie Gminy Skrwilno w 2020 roku liczyła 11,7 km oraz 375

sztuk przyłączy. Dzięki temu, wskaźnik skanalizowania całej Gminy na koniec 2020 roku wyniósł około 25,69%.

Tabela 2. Stan infrastruktury ściekowej na terenie Gminy Skrwilno na koniec 2020 roku

Sieć kanalizacji sanitarnej		
Wyszczególnienie	Jednostka miary	Stan na dzień 31.12.2020 r.
długość czynnej sieci kanalizacyjnej będącej w zarządzie bądź administracji gminy	km	11,7
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	375
ścieki odprowadzone	dam ³	53,4
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	1 470

Źródło: Dane UG Skrwilno

W Skrwilnie, przy ul. Kościelnej 43 funkcjonuje oczyszczalnia ścieków, której maksymalna przepustowość wynosi 440,4 m³/dobę. Oczyszczalnia wymaga modernizacji. Odbiornikiem oczyszczonych ścieków sanitarnych z oczyszczalni w Skrwilnie jest rów melioracji szczegółowej uchodzący do Skrwy.

Część posesji, które nie zostały podłączone do systemu zbiorowego odprowadzania ścieków, jest wyposażona w przydomowe oczyszczalnie ścieków lub zbiorniki bezodpływowe. Obecnie na terenie Gminy zlokalizowano 226 przydomowych oczyszczalni.

2.1.4. Zaopatrzenie w energię

O stopniu atrakcyjności osiedleńczej i inwestycyjnej Gminy świadczy również sposób zaopatrzenia w energię elektryczną, ciepłą i gaz.

- 1. Zaopatrzenie w energię elektryczną** – Gmina jest w 100% zelektryfikowana. Obszar gminy obsługiwany jest przez ENERGA-OERATOR SA Oddział w Toruniu ul. Generała Józefa Bema 128, 87-100 Toruń, Rejon Energetyczny Rypin ul. Piaski 31, 87-500 Rypin. Głównym źródłem zasilania dla obszaru gminy Skrwilno, jest GPZ Rypin, który zaopatruje liniami napowietrznymi 15 kV poprzez Kotowy i Puszcę Miejską. Moc zainstalowana w transformatorach jest wystarczająca dla zaspokojenia potrzeb gospodarczych i bytowych mieszkańców gminy. Gmina jest członkiem rypińskiej grupy zakupowej, która przeprowadza przetargi na zakup energii elektrycznej obiektów użyteczności publicznej oraz oświetlenia ulicznego.
- 2. Zaopatrzenie w gaz** – na obszarze gminy Skrwilno nie występuje sieć gazownicza.
- 3. Zaopatrzenie w energię ciepłą** - na terenie gminy Skrwilno nie funkcjonuje sieć ciepłownicza. Zarówno budynki jednorodzinne, jak i zakłady usługowe oraz obiekty użyteczności publicznej ogrzewane są z indywidualnych kotłowni.

- 4. Odnawialne źródła energii** - na terenie gminy odnawialne źródła energii funkcjonują na obiektach mieszkalnych w postaci kolektorów słonecznych oraz instalacji fotowoltaicznych.

2.1.5. Zabytki

Gmina Skrwilno oferuje obiekty zabytkowe, do których zaliczymy przede wszystkim Zespół pałacowo – parkowy w Okalewie, Park Dworski w Skrwilnie oraz zespół kościoła rzymsko-katolickiego w Skrwilnie.

1. Zespół pałacowo-parkowy w Okalewie obejmuje:
 - ✓ pałac murowany z ok. 1800 r., proj. H. Szpilowskiego,
 - ✓ na parterze budynku pałacu znajduje się Regionalna Izba Historyczna
 - ✓ kaplicę murowaną z 1846 r., obecnie kościół parafialny,
 - ✓ gorzelnię murowaną z k. XIX w.,
 - ✓ park krajobrazowy z pocz. XIX w., z alejami kasztanowymi z 2 połowy XIX w.
2. Park podworski w Skrwilnie z pierwszej połowy XIX w.
3. Zespół kościoła rzymsko - katolickiego w Skrwilnie obejmuje:
 - ✓ kościół murowany z 1852 r. proj. L. Goćławskiego,
 - ✓ dzwonnice murowaną z 4 ćw. XIX w,
 - ✓ plebanie murowaną z końca XIX w,
 - ✓ cmentarz parafialny z nagrobkami od 1863 r. i starodrzewem.

2.1.6. Mieszkalnictwo

Obszar Gminy Skrwilno ma charakter podmiejski i dominuje tam zabudowa jednorodzinna. Wzdłuż dróg gminnych i powiatowych zabudowa ma charakter zabudowy zwartej – ulicówki lub luźnej – rzędówki. We wsiach bardziej odległych dominuje zabudowa zagrodowa złożona z budynków mieszkalnych, budynków inwentarskich (np. obór, chlewni, stajni), składowych (stodół), szklarni i budynków gospodarczych (garaży, składów itp.).

Stopień wyposażenia budynków w instalacje techniczno-sanitarne jest dobry. Większość mieszkań posiada dostęp do podstawowych instalacji, tj. wodociągu, łazienki oraz centralnego ogrzewania. O atrakcyjności osiedleńczej i inwestycyjnej gminy decyduje również stopień uzbrojenia terenów wiejskich w infrastrukturę techniczną. Większość mieszkańców Gminy ma dostęp do wodociągowej czynnej sieci rozdzielczej. Na bieżąco realizowane są inwestycje mające na celu dalszą rozbudowę sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. Należy zaznaczyć, że istniejące i realizowane inwestycje z zakresu infrastruktury technicznej stanowią ważny element sprzyjający rozwojowi Gminy Skrwilno, ochronie środowiska oraz podniesienia standardów życia mieszkańców.

Na terenie Gminy Skrwilno dominuje zabudowa jednorodzinna, której rozwój związany jest bezpośrednio z napływem nowych mieszkańców oraz atrakcyjną ceną działek budowlanych w stosunku do cen na terenie ośrodków miejskich. Obecnie na terenie gminy w siedmiu obrębach

obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, które przewidują dla gruntów położonych w sąsiedztwie głównych dróg gminnych zabudowę mieszkaniową jednorodzinną oraz usługową. Koncentracja zabudowy mieszkaniowej na tych obszarach będzie korzystna finansowo dla gminy, ale także dla potencjalnych nowych mieszkańców.

2.1.7. Środowisko

- Powietrze

Największy wpływ na jakość powietrza na terenie Gminy Skrwilno mają gospodarstwa domowe. Głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza jest: spalanie paliwa stałego (węgiel, drewno opałowe, ekogroszek), spalanie odpadów w piecach indywidualnych gospodarstw domowych. Emisja powierzchniowa na terenie gminy jest szczególnie uciążliwa w sezonie grzewczym. Wpływ na taki stan rzeczy ma brak sieci gazowej na terenie gminy oraz niski udział energii odnawialnej w bilansie gminy.

- Obszary chronione

Na terenie gminy Skrwilno zlokalizowane są następujące obszary chronione:

✓ obszar chronionego krajobrazu:

Obszar Chronionego Krajobrazu Źródła Skrwy wyznaczony Uchwałą nr X/244/15 z dnia 24 sierpnia 2015 r. Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego (Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z 2015 r., poz. 2565) w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Źródła Skrwy, zmienioną Uchwałą Nr XLV/755/18 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 28 maja 2018 r., w całości znajduje się w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Skrwilno, zajmuje powierzchnię 3530,89 ha. Pod względem fizyczno-geograficznym cały obszar położony jest w obrębie Sandru Skrwy. Teren ten jest jednolity, jedynie zachodnia część obszaru wykazuje większe zróżnicowanie. Dominantą przestrzenną obszaru jest rynna jeziora Urszulewskiego. Głównym elementem hydrograficznym jest jezioro Urszulewskie o powierzchni 239,1ha. Uzupełnienie sieci wodnej stanowi jezioro Skrwilno, rzeka Skrwa oraz bogaty system drobnych cieków i oczek wodnych. Szatę roślinną tworzą przede wszystkim lasy. Zajmują one powierzchnię około 2479 ha co stanowi prawie 50% omawianego obszaru. Ponadto ważnym ekologicznie elementem są kompleksy łąk i bagien. Podstawą utworzenia obszaru chronionego krajobrazu jest ochrona krajobrazu i naturalnych warunków środowiska przyrodniczego w tym:

- rejon stanowiący obszar źródłiskowy rzeki Skrwy;
- malowniczy krajobraz wraz z rynną jeziora - Urszulewskiego;
- kompleksy leśne stanowiące ważny czynnik ekologiczny dla tego rejonu województwa.

✓ rezerwat przyrody:

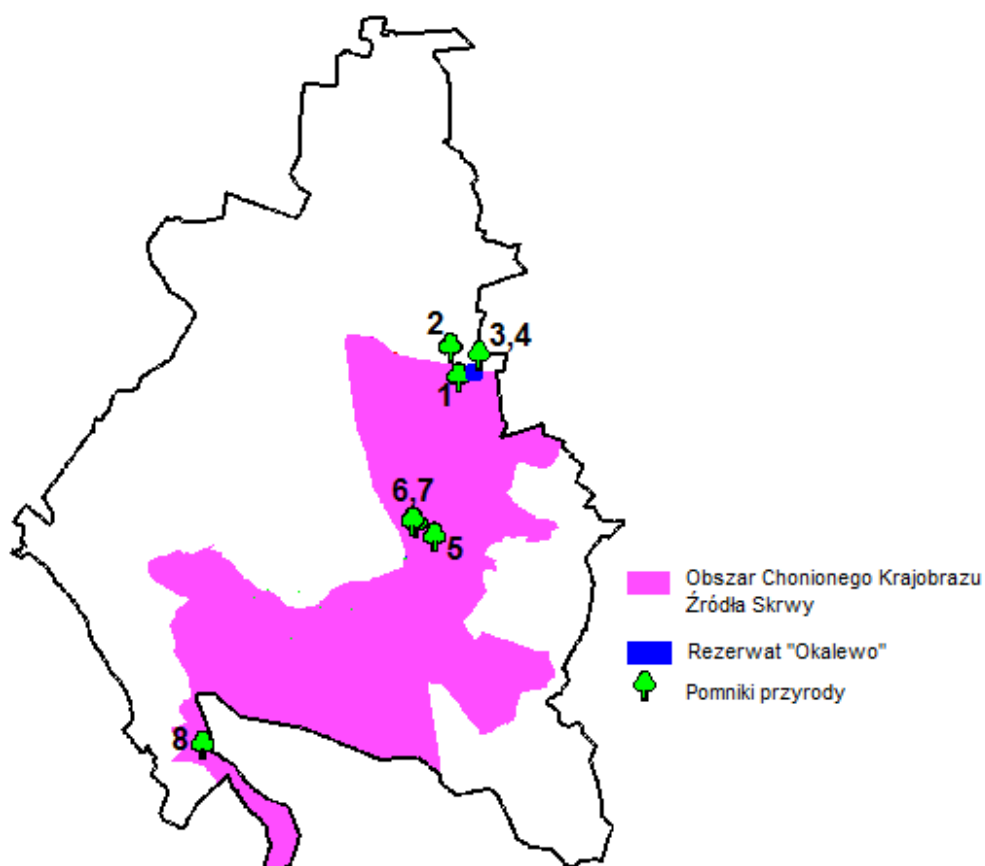
Rezerwat przyrody Okalewo – Rezerwat został utworzony zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 3 maja 1965 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Okalewo” (M. P. Nr 26 poz. 132). Aktualnie w tej sprawie obowiązuje zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony

Środowiska w Bydgoszczy z dnia 29 sierpnia 2012 roku. Rezerwat leśny został utworzony w celu ochrony 5,28 ha obszaru wilgotnego boru mieszanego świerkowo-dębowego. W jego obrębie możemy spotkać ponad dwustuletnie sosny, a także skupiska chronionego runa leśnego i podlegających ochronie gatunków zwierząt.

✓ pomniki przyrody:

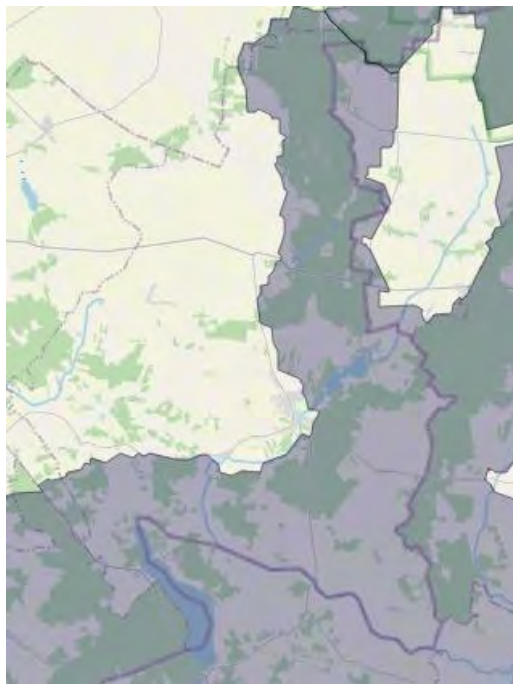
Na terenie gminy znajduje się siedem pomników przyrody.

Rysunek 4. Położenie form ochrony przyrody na terenie gminy Skrwilno

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 5. Korytarz ekologiczny przebiegający przez teren Gminy Skrwilno

Źródło: <http://mapa.korytarze.pl/>

- Lasy

Lasy stanowią 24,8% powierzchni gminy. 80% drzewostanu stanowi sosna, inne występujące gatunki drzew to brzoza, olcha, dąb, i świerk. Lasy są ostoją zwierzyny (sarny, jelenia, łosia, daniela i dzika), są atrakcyjnymi terenami łowieckimi. Miłośnicy grzybów, jagód i jeżyn znajdą również coś dla siebie.

- Gospodarka odpadami

Podobnie jak we wszystkich pozostałych gminach w Polsce, tak i w Skrwilnie, obligatoryjnie dostosowano prawo lokalne do znowelizowanej ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1439). Implementacji przepisów ustawowych do aktów prawa miejscowego Rada Gminy Skrwilno dokonała przyjmując pakiet niżej wymienionych uchwał regulujących obszar gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Skrwilno:

- Uchwała nr XVII/126/20 Rady Gminy Skrwilno z dnia 21 października 2020 r. w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalenia tej opłaty na terenie Gminy Skrwilno.
- Uchwała nr XVI/118/20 Rady Gminy Skrwilno z dnia 16 lipca 2020 r. w sprawie wzoru deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi składanej przez właścicieli nieruchomości oraz warunków i trybu składania deklaracji za pomocą środków komunikacji elektronicznej.
- Uchwała nr XVI/114/20 Rady Gminy Skrwilno z dnia 16 lipca 2020 r. w sprawie regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Skrwilno.

- o Uchwała nr XVII/117/20 Rady Gminy Skrwilno z dnia 16 lipca 2020 r. w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów w zamian za uiszczoną przez właścicieli nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz uchwała nr XVII/127/20 Rady Gminy Skrwilno z dnia 21 października 2020 r. zmieniająca uchwałę w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów w zamian za uiszczoną przez właścicieli nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Gminnym systemem gospodarowania odpadami komunalnymi zostały objęte wszystkie nieruchomości zamieszkałe, nieruchomości niezamieszkałe oraz nieruchomości, na których znajdują się domki letniskowe a także inne nieruchomości wykorzystywane na cele rekreacyjno-wypoczynkowe.

Odpady zmieszane oraz bioodpady gromadzone są w pojemnikach, a odpady segregowane w workach o odpowiednim kolorze, których wykaz znajduje się w treści Regulaminu. Odpady komunalne odbierane są z nieruchomości według ustalonego harmonogramu.

Odpady wielkogabarytowe, zużyty sprzęt RTV i AGD, elektroodpady, zużyte opony, odpady poremontowe, zużyte baterie, przeterminowane lekarstwa przyjmowane są Punkcie Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych zlokalizowanym przy oczyszczalni ścieków w Skrwilnie przy ul. Kościelnej 43.

Podmioty odbierające odpady na terenie Gminy Skrwilno są wybierane w drodze przetargu, a odpady są przekazywane do Regionalnego Zakładu Utylizacji Odpadów Komunalnych „RYPIN” Sp. z o.o. Puszcza Miejska 2, 87-500 Rypin, którego Gmina Skrwilno jest udziałowcem.

Na terenie Gminy Skrwilno w 2020 roku zebrano 625,66 ton zmieszanych odpadów komunalnych, zaś selektywnie zebrano 446,1 ton.

Tabela 3. Poziom recyklingu do 2020 roku (papier, metal, tworzywa sztuczne, szkło)

Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia [%]									
Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Papier, metal, tworzywa sztuczne, szkło – poziom minimalny	10	12	14	16	18	20	30	40	50
Poziom osiągnięty przez Gminę Skrwilno	16,1	24,94	33,95	52,16	41,62	37,63	47,11	46,53	52,69

Źródło: Dane UG Skrwilno

Tabela 4. Poziom recyklingu do 2020 roku (odpady budowlane i rozbiórkowe inne niż niebezpieczne)

Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami [%]									
Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Inne niż niebezpieczne odpady budowlane i rozbiórkowe – poziom minimalny	30	36	38	40	42	45	50	60	70

STRATEGIA ROZWOJU GMINY SKRWILNO NA LATA 2021-2030

Poziom osiągnięty przez Gminę Skrwilno	100	100	100	100	100	100	100	100	100
---	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Źródło: Dane UG Skrwilno

Tabela 5. Poziom recyklingu w perspektywie do 2020 roku (odpady komunalne ulegające biodegradacji)

Rok	2012	16 lipca 2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	16 lipca 2020
Dopuszczalny poziom masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r. [%]	75	50	50	50	45	45	40	40	35
Poziom osiągnięty przez Gminę Skrwilno	21,95	19,87	0	0	25,92	0	36,23	23,17	7,14

Źródło: Dane UG Skrwilno

Tabela 6. Gospodarka odpadami komunalnymi zmieszanymi na terenie Gminy Skrwilno na dzień 31.12.2020r.

Wyszczególnienie	Stan na dzień 31.12.2020 r.
Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku ogółem [t]	625,66
Ilość zebranych odpadów gromadzonych selektywnie w tonach	
Papier	36,11
Metal	0
Szkło	124,93
Tworzywa sztuczne	3,09
Tekstylia	0
Odpady biodegradowalne	80,34
Gruz/odpady rozbiórkowe	31,5
Odpady wielkogabarytowe / zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny	52,32
Pozostałe odpady komunalne (opony)	20,19
Zmieszane odpady opakowaniowe	149,30

Źródło: Dane UG Skrwilno

Na terenie gminy występuje 16 punktów gromadzenia odpadów komunalnych zbieranych selektywnie. Jak widać w wyżej zamieszczonych tabelach gospodarowanie odpadami na terenie gminy odbywa się w sposób zorganizowany, zapewniający realizację ustawowych założeń w zakresie poziomów recyklingu i odzysku odpadów. Mimo sprawnie działającego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi istnieje zauważalny problem ze strumieniem odpadów innych niż odpady komunalne. Przykładem takich odpadów na terenie gminy są odpady związane

z działalnością rolniczą takie jak zużyte folie kiszonkarskie czy zużyte opony ze sprzętu rolniczego.

2.2. Strefa Społeczna

2.2.1. Sytuacja demograficzna Gminy Skrwilno

Zgodnie z danymi UG Skrwilno, na koniec 2020 roku na terenie gminy mieszkało 5824 mieszkańców, z czego około 25,69 % mieszkało w miejscowości gminnej.

Wykres 2. Liczba mieszkańców Gminy Skrwilno wg miejscowości (stan na dzień: 31.12.2020 r.)

Źródło: Dane Gminy Skrwilno

Na koniec 2020 roku Gminę Skrwilno zamieszkiwało 5824 mieszkańców. Pod względem płci, niewielką przewagą stanowiły kobiety (tj. 50,36% w 2020 roku). W porównaniu do roku 2014, liczba ludności gminy zmniejszyła się o 365 osoby (tj. o 5,76%).

Tabela 7. Struktura demograficzna Gminy Skrwilno w latach 2014-2020

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ludność wg miejsca zameldowania/zamieszkania i płci								
ogółem	osoba	6180	6111	6034	5999	5938	5863	5824
mężczyźni	osoba	3083	3043	3001	2974	2947	2912	2891
mężczyźni %	%	49,89	49,80	49,73	49,57	49,63	49,67	49,64
kobiety	osoba	3097	3068	3033	3025	2991	2951	2933
kobiety %	%	50,11	50,20	50,27	50,43	50,37	50,33	50,36
Przyrost naturalny								
ogółem	-	-11	-50	-21	13	-29	-29	-26
mężczyźni	-	8	-29	-13	0	-10	-20	-12
kobiety	-	-19	-21	-8	13	-19	-9	-14
Migracje na pobyt stały gminne								
zameldowania ogółem	osoba	41	47	38	57	46	44	56
zameldowania z miast	osoba	15	14	11	20	27	17	27
zameldowania ze wsi	osoba	23	31	23	34	17	27	29
zameldowania z zagranicy	osoba	3	2	4	3	2	0	0
wymeldowania ogółem	osoba	53	61	89	82	71	89	56
wymeldowania do miast	osoba	28	29	41	44	38	45	31
wymeldowania na wieś	osoba	25	28	46	37	33	44	25
wymeldowania za granicę	osoba	0	4	2	1	0	0	0
saldo migracji	-	-12	-14	-51	-25	-25	-45	0

Źródło: Dane Gminy Skrwilno

Przyrost naturalny na terenie Gminy Skrwilno w latach 2014-2020 przyjmował wartości ujemne, co oznacza, że liczba urodzeń w tych latach była niższa od liczby zgonów.

Należy jednak zaznaczyć, że nie były to wartości wysokie. W pozostałych latach poddanych analizie, przyrost naturalny przyjmował znaczne wartości ujemne.

W latach 2014-2019 saldo migracji dla Gminy Skrwilno (różnica między liczbą osób, które zameldowały się na terenie Gminy a liczbą osób, które się z niego wymeldowały w danym roku) było ujemne. W roku 2020 saldo migracji wynosiło 0, oznacza to że różnica między liczbą osób, które zameldowały się na terenie gminy a liczbą osób, które się z niego wymeldowały w danym roku była taka sama. Na ukształtowanie salda migracji wpływ miały przede wszystkim migracje w

kierunku dużych miast. W analizowanym okresie liczba wymeldowań do dużych miast przewyższała liczbę zameldowań w Gminie Skrwilno. Oznacza to, że więcej osób wyprowadza się z Gminy niż osiedla się na jej terenie.

W związku z powyższym, zmniejszający się przyrost naturalny jak i ujemne saldo migracji, wpłynie negatywnie na spadek liczby mieszkańców Gminy Skrwilno w kolejnych latach. Potwierdzeniem tego jest dokonana prognoza liczby ludności Gminy Skrwilno do 2030 roku na podstawie danych o liczbie ludności na terenie Gminy Skrwilno w latach 2014 – 2020.

Tabela 8. Prognoza liczby ludności Gminy Skrwilno w latach 2021-2030

Lata	saldo migracji	przyrost naturalny	liczba mieszkańców Gmina Skrwilno 2014
2021	-10	-26	5794
2022	-10	-27	5762
2023	-11	-28	5730
2024	-12	-30	5698
2025	-12	-30	5666
2026	-15	-31	5634
2027	-15	-35	5602
2028	-15	-35	5567
2029	-15	-36	5532
2030	-15	-37	5497

Źródło: Dane Gminy Skrwilno

Efektem spadku liczby mieszkańców Gminy Skrwilno będzie przede wszystkim spadek dynamiki jej rozwoju poprzez:

- ✓ stagnację w rozwoju mieszkalnictwa – brak napływu nowych mieszkańców będzie miał negatywny wpływ na stagnację w rozwoju nowego budownictwa mieszkaniowego, a także wyposażenie terenów mieszkaniowych w niezbędną infrastrukturę techniczną (w tym wodno-kanalizacyjną i drogową) i społeczną (choćby poprzez zapewnienie odpowiedniej liczby miejsc w szkołach i przedszkolach funkcjonujących na terenie Gminy lub zapewnienie odpowiedniego dostępu do kultury i rozrywki),
- ✓ stagnację w rozwoju przedsiębiorczości – brak nowych mieszkańców spowoduje spadek zapotrzebowania na usługi. Istnieje zatem duże prawdopodobieństwo, że zmniejszy się aktywność gospodarcza obecnych mieszkańców Gminy Skrwilno.

W konsekwencji, spadek liczby ludności wpłynie bezpośrednio na spadek dochodów własnych gminy (m.in. z tytułu podatku od nieruchomości, podatku dochodowego od osób fizycznych i prawnych).

Wykres 3 przedstawia jak kształtował się podział ludności według ekonomicznych grup wieku w toku 2020 na terenie Gminy Skrwilno.

Na obszarze Gminy Skrwilno ludność w wieku produkcyjnym w 2020 r. stanowiła 67,2% ogólnej liczby ludności, natomiast ludność w wieku przedprodukcyjnym – 16% a w wieku poprodukcyjnym – 17,0%. Można zauważyć, że:

- ✓ liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym jest najmniejsza, co oznacza, że rodzi się coraz mniej dzieci,
- ✓ liczba ludności w wieku produkcyjnym wynosi 67,2%, co oznacza, że coraz więcej mieszkańców gminy osiąga wiek, w którym podejmuje pracę lub naukę w szkołach wyższych,
- ✓ liczba ludności w wieku poprodukcyjnym jest większa od liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, co oznacza, że społeczeństwo lokalne się starzeje, coraz więcej osób przechodzi na emerytury.

Wykres 3. Podział ludności wg ekonomicznych grup wieku na terenie Gminy Skrwilno

Źródło: Dane Gminy Skrwilno

Analiza ludności Gminy Skrwilno w kontekście ekonomicznych grup wieku pozwala zauważyć, że społeczeństwo na terenie gminy się starzeje, tak jak obserwuje się to w skali kraju i Europy. Zmiany zachodzące w strukturze wiekowej mieszkańców, bez podjęcia odpowiednich działań profilaktycznych, mogą pociągać za sobą następujące problemy:

- ✓ nie zakładając ewentualnych migracji na teren gminy, prognozuje się spadek zapotrzebowania na usługi przedszkolne w kolejnych latach w związku ze spadkiem liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, a także przewiduje się spadek liczby uczniów uczęszczających do szkół podstawowych. Może to mieć negatywne konsekwencje w postaci konieczności racjonalizacji sieci szkół, których utrzymanie będzie nieefektywne w stosunku do liczby uczniów do niej uczęszczających,
- ✓ obserwowany będzie sukcesywny silny wzrost liczebności osób starszych, który prawdopodobnie pociągnie za sobą nasilenie się problemów społecznych dotyczących osoby starsze oraz wzrost wydatków gminy w zakresie opieki społecznej. Gmina powinna

zatem dążyć do rozwoju usług skierowanych do starszych grup wiekowych oraz rozwoju działalności z zakresu opieki zdrowotnej i socjalnej ukierunkowanej do tej grupy. Niezbędna jest także likwidacja barier architektonicznych oraz tworzenie łatwo dostępnej komunikacji publicznej.

Szczegółowy podział ludności Gminy Skrwilno wg wieku w 2020 roku przedstawia tabela 9. Najliczniejszą grupę stanowią osoby w wieku 40-44 i 45-49 lat.

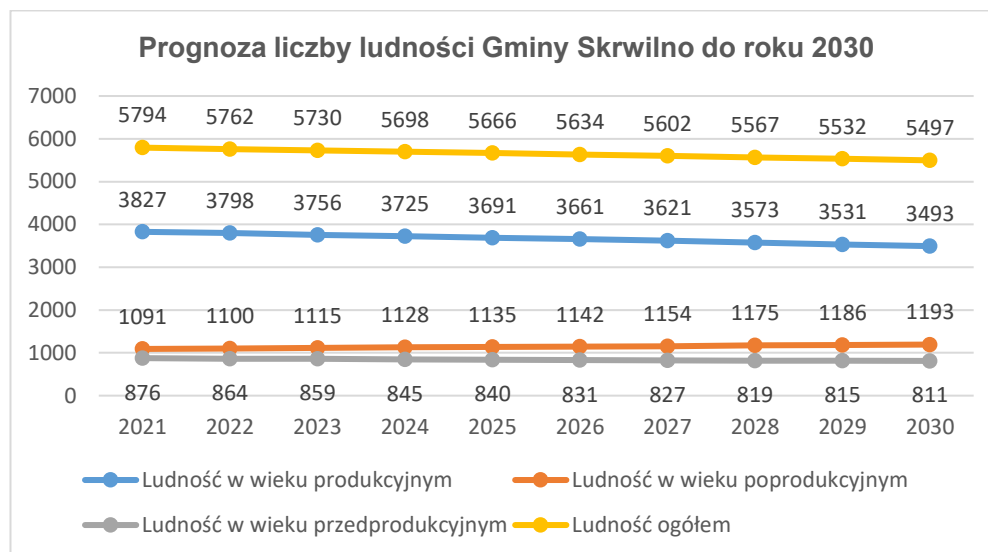
Tabela 9. Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Skrwilno w 2020 roku

Wyszczególnienie	ogółem	mężczyźni	kobiety
ogółem	5824	2891	2933
0-4	258	137	121
5-9	292	165	127
10-14	350	167	183
15-19	333	164	169
20-24	398	196	202
25-29	413	222	191
30-34	385	194	191
35-39	395	211	184
40-44	456	238	218
45-49	429	225	204
50-54	353	186	167
55-59	387	207	180
60-64	364	182	182
65-69	322	148	174
70-74	255	111	144
75-79	166	58	108
80-84	124	41	83
85 i więcej	144	39	105

Źródło: Dane Gminy Skrwilno

Na podstawie obserwacji sytuacji demograficznej w Gminie Skrwilno w ostatnich latach stworzono prognozę liczby ludności z podziałem na grupy wieku na lata 2021-2030.

Wykres 4. Prognoza liczby ludności dla terenu Gminy Skrwilno do 2030 roku [osoba]

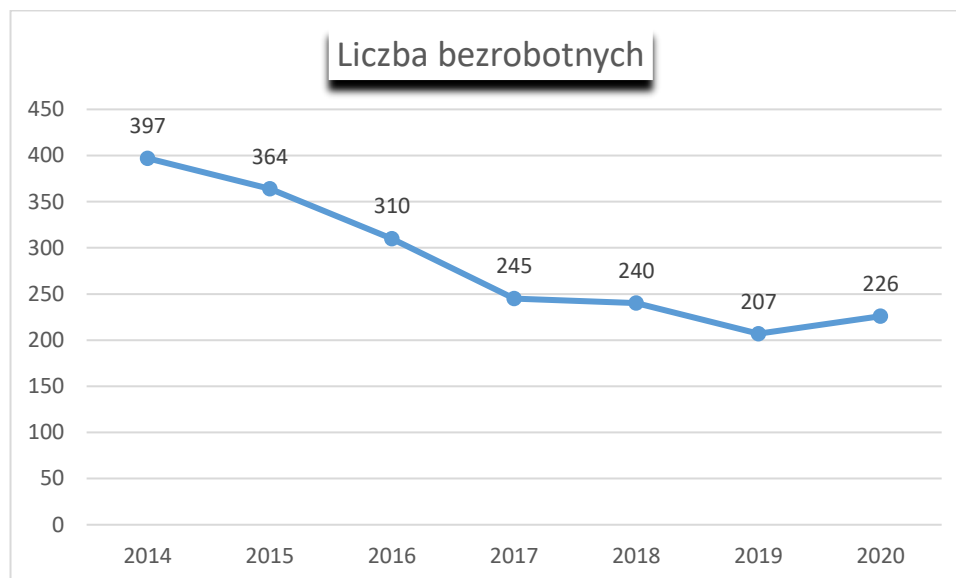

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Skrwilno

Obserwowana w ciągu ostatnich kilku lat w skali kraju i Europy zmiana modelu rodziny (2+1) potwierdza, że coraz mniejszy jest udział rodzin wielodzietnych. Również migracje rodzin w celach zarobkowych pociągają za sobą spadek liczby dzieci na danym terenie. W związku z tym, Gmina Skrwilno zamierza realizować działania zwiększające jej atrakcyjność osiedleńczą i inwestycyjną. Atrakcyjne warunki do zamieszkania będą skutkowały napływem nowych mieszkańców (w tym rodzin z dziećmi), dzięki czemu liczba uczniów w szkołach utrzyma się na poziomie zbliżonym do obecnego a nawet wzrośnie. Tym samym Gmina zapewni odpowiednie dochody z tytułu subwencji oświatowej, a także wyeliminuje ewentualną konieczność racjonalizacji sieci szkół na swoim terenie. Z kolei atrakcyjne warunki inwestycyjne to szansa na nowe miejsca pracy, co zminimalizuje zjawisko migracji części mieszkańców poza teren Gminy Skrwilno w celach zarobkowych.

2.2.2. Bezrobocie na terenie Gminy Skrwilno

Analizując poziom bezrobocia na terenie gminy zauważyć można, iż liczba osób bezrobotnych na terenie gminy spada, zgodnie z poniższym wykresem. Na przestrzeni lat 2014-2020 liczba osób bezrobotnych zmniejszyła się o 43 %. Spadek liczby bezrobotnych w gminie wynika z dobrej sytuacji na rynku pracy w całym kraju w analizowanym przedziale czasowym.

Wykres 5. Liczba bezrobotnych w Gminie Skrwilno w latach 2014-2020

Źródło: GUS

Wśród osób bezrobotnych na terenie Gminy Skrwilno zdecydowaną większością są kobiety. Blisko 2/3 osób bezrobotnych z terenu Gminy, to osoby długotrwale bezrobotne. Osoby bezrobotne są jedną z najliczniejszych grup beneficjentów pomocy społecznej w Skrwilnie. Gmina Skrwilno wspólnie z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Skrwilnie w ramach działań wspomagających osoby bezrobotne, organizuje projekty ze środków unijnych oraz współpracuje z Powiatowym Urzędem Pracy w Rypinie, aby wspierać aktywizację osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Tabela 10. Charakterystyka osób bezrobotnych na terenie Gminy Skrwilno w latach 2014-2019

Podgrupa (wymiar)	Wymiar 1	Wymiar 2	Jednostka miary	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Bezrobotni zarejestrowani	stan w końcu grudnia	ogółem	osoba	397	364	310	245	240	207
Bezrobotni zarejestrowani	stan w końcu grudnia	kobiety	osoba	260	236	218	159	162	143
Bezrobotni zarejestrowani	stan w końcu grudnia	mężczyźni	osoba	137	128	92	86	78	64
Bezrobotni zarejestrowani	stan w końcu grudnia	do 25 roku życia	osoba	86	72	66	37	37	36
Bezrobotni zarejestrowani	stan w końcu grudnia	do 30 roku życia	osoba	x	132	117	68	66	59

STRATEGIA ROZWOJU GMINY SKRWILNO NA LATA 2021-2030

Bezrobotni zarejestrowani	stan w końcu grudnia	powyżej 50 roku życia	osoba	74	69	61	52	52	39
Bezrobotni zarejestrowani	stan w końcu grudnia	długotrwale bezrobotni	osoba	261	229	208	160	157	114
Bezrobotni zarejestrowani wg płci	ogółem		osoba	397	364	310	245	240	207
Bezrobotni zarejestrowani wg płci	mężczyźni		osoba	137	128	92	86	78	64
Bezrobotni zarejestrowani wg płci	kobiety		osoba	260	236	218	159	162	143
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci	ogółem		%	10,5	9,8	8,4	6,7	6,6	5,7
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci	mężczyźni		%	6,6	6,2	4,5	4,3	3,9	3,2
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci	kobiety		%	15,3	14,0	13,0	9,6	9,8	8,7

Źródło: GUS

2.2.3. Pomoc społeczna

Pomoc społeczna umożliwia przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych tym, którzy nie są w stanie sami ich pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Wspiera ich w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym poprzez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Jednostką organizacyjną działającą w imieniu samorządu lokalnego zajmującą się problematyką społeczną dla mieszkańców Gminy Skrwilno jest **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skrwilnie**. Ośrodek realizuje zadania własne i zlecone Gminy Skrwilno z zakresu administracji rządowej i samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Oferta GOPS w Skrwilnie skierowana jest do mieszkańców, którzy znajdują się w trudnej sytuacji materialno-bytowej i zdrowotnej.

Do działalności podstawowej ośrodka należy wykonywanie ustawowych zadań w zakresie:

- 1) udzielanie świadczeń z zakresu pomocy społecznej oraz realizacja programów aktywizacji i integracji społecznej i zawodowej, mających na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu;
- 2) analiza i ocena zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej;
- 3) rozwijanie nowych form pomocy społecznej;
- 4) aktywizacja i integracja lokalna;
- 5) tworzenie warunków dla rozwoju systemu pomocy społecznej we współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- 6) organizacja pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych;
- 7) przeciwdziałanie przemocy w rodzinie;
- 8) przyznawanie i wydawanie Karty Dużej Rodziny;
- 9) przyznawanie i wypłacanie świadczenia wychowawczego;
- 10) przyznawanie i wypłacanie jednorazowego świadczenia z tytułu urodzenia dziecka;
- 11) przyznawanie i wypłacanie świadczeń rodzinnych;
- 12) przyznawanie i wypłacanie zasiłków dla opiekunów;
- 13) ustalanie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego i ich realizacja, prowadzenie postępowania wobec dłużników alimentacyjnych;
- 14) realizacja rządowych programów pomocy społecznej i gminnych programów osłonowych,
- 15) realizacja programów systemowych współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej,
- 16) realizacja innych zadań wynikających z przepisów prawa.

Na organizację wewnętrzną GOPS składają się następujące działy:

- dział świadczeń rodzinnych,
- dział pomocy środowiskowej (3 pracowników socjalnych), w tym usług opiekuńczych,
- asystent rodziny
- księgowość.

Ze świadczeń ośrodka na przestrzeni ostatnich kilku lat liczba osób i rodzin korzystających z pomocy ośrodka ulega zmniejszaniu – tabela nr 11, co niekoniecznie przekłada się na zmniejszenie ponoszonych kosztów realizacji świadczeń na rzecz klientów GOPS w Skrwilnie.

Zmniejszenie zainteresowania świadczeniami obserwuje się w przypadku posiłków w szkole dla dzieci i młodzieży szkolnej ze 183 rodzin w 2017 roku do 130 rodzin w 2020 roku oraz świadczeniem w formie stypendiów szkolnych z 309 uczniów w 2017 roku do 202 uczniów w 2020 roku

Od kilku lat obserwuje się wzrost nakładów finansowych z związku z umieszczaniem osób w domach pomocy społecznej. Od kilku lat ilość osób umieszczonych w domach pomocy społecznej oscyluje w granicach 12-13 osób rocznie. W tym wypadku można mówić, że zainteresowanie pobytem w domu pomocy społecznej jest znaczne i stanowi duże obciążenie finansowe dla gminy. Jest to z pewnością zjawisko związane ze starzeniem się społeczeństwa oraz podyktowane jest także brakiem potencjalnych opiekunów lub niemożnością korzystania z pomocy opiekuńczej dzieci, sąsiadów, znajomych. Analizując wzrost zainteresowania umieszczeniem w domu pomocy społecznej należy wskazać na konieczność ustalenia przez prawodawcę przejrzystych kryteriów przyjmowania do domów pomocy społecznej.

Można oczekiwać wzrostu świadczeń wypłacanych przez gminę z tytułu niepełnosprawności, długotrwałej choroby. Zwiększają się wydatki związane z koniecznością zapewnienia usług opiekuńczych osobom w wieku senioralnym, w tym w szczególności osób samotnych. W tym miejscu GOPS styka się z problemem braku wykwalifikowanych osób, które mogłyby świadczyć tego rodzaju pracę.

Od 2018 roku w Gminie Skrwilno pojawiły się wydatki związane koniecznością zapewnienia pomocy w formie udzielenia schronienia osobom bezdomnym. Należy liczyć się z tym, że ów problem będzie także generował koszty dla gminy także w następnych latach.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej sprawia, że gmina ponosi koszty związane z umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej oraz ponosi koszty zatrudnienia asystenta rodziny. Asystent rodziny ma na celu pracę z rodziną w problemach nie tylko wychowawczych, lecz także w sprawach

codziennych. Realizowana przez niego pomoc polega na wsparciu w przezwyciężeniu trudności, w poprawie sytuacji życiowej, by w przyszłości rodzina samodzielnie pokonywała własne problemy.

W związku z rosnącą liczbą zadań z zakresu pomocy społecznej, które realizują gminy, zauważalny jest wzrost wydatków na pomoc społeczną. Największą grupę wydatków stanowią świadczenia wychowawcze i rodzinne wraz z funduszem alimentacyjnym, przy czym ich finansowanie zapewnia dotacja celowa z budżetu państwa - tabela nr 12. Chociaż gmina otrzymuje również środki na pokrycie kosztów obsługi tych świadczeń, to są one niewystarczające. Drugą, największą, kategorią wydatków są te przeznaczone na utrzymanie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, czyli przede wszystkim wynagrodzenia pracowników z pochodnymi. Liczba pracowników GOPS wynika z odrębnych przepisów, stąd pewna część ich wynagrodzeń również jest finansowana z dotacji. W ramach kosztów działania GOPS istotne są wydatki na bieżące utrzymanie podmiotu. Najmniejszą pozycję wydatków stanowią te na zasiłki i pomoc w naturze, w tym zasiłki stałe, celowe, okresowe i specjalne zasiłki celowe.

Należy podkreślić, że oczekiwany w wyniku realizacji odpowiedniej strategii rozwój przedsiębiorczości na terenie gminy przyczyni się do powstawania nowych miejsc pracy, a tym samym do zmniejszania bezrobocia na terenie gminy i spadku liczby osób bezrobotnych korzystających obecnie z pomocy GOPS. Tym samym, gmina będzie mogła część zaoszczędzonych środków finansowych przeznaczyć na inne zadania związane z pomocą społeczną lub wykorzystać zupełnie na inne cele (np. inwestycyjne).

Tabela 11. Pomoc społeczna na terenie Gminy Skrwilno

Pomoc społeczna - świadczenia	Stan na 31.12.2017 r.	Stan na 31.12.2018 r.	Stan na 31.12.2019 r.	Stan na 31.12.2020 r
Liczba osób, którym przyznano świadczenie	423	442	480	328
Z powodu ubóstwa	279	225	217	168
Z powodu bezrobocia	143	126	119	98
Z powodu niepełnosprawności	35	33	44	40
Z powodu długotrwałej choroby	47	59	36	42
Z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	67	67	27	14

Źródło: Dane UG Skrwilno

Tabela 12. Pomoc społeczna – świadczenia rodzinne

Rok	Rodzaj świadczenia	Ilość rodzin	Koszt w zł
2017	Zasiłki rodzinne, dodatki do zasiłków, świadczenia rodzicielskie, zasiłki z tyt. urodzenia dziecka, zasiłki dla opiekuna, specjalny zasiłek opiekuńczy, zasiłki pielęgnacyjne, świadczenia pielęgnacyjne, zasiłki dla opiekuna, Fundusz Alimentacyjny	561	2 377 014
	Składki na ubezpieczenie emerytalno-rentowe	23	56 622
	Świadczenie wychowawcze 500 plus	520	5 171 882
	Stypendium szkolne	309 uczniów	
2018	Zasiłki rodzinne, dodatki do zasiłków, świadczenia rodzicielskie, zasiłki z tyt. urodzenia dziecka, zasiłki dla opiekuna, specjalny zasiłek opiekuńczy, zasiłki pielęgnacyjne, świadczenia pielęgnacyjne, zasiłki dla opiekuna, Fundusz Alimentacyjny	528	2 323 978
	Składki na ubezpieczenie emerytalno-rentowe	26	73 360
	Świadczenie wychowawcze 500plus	494	4 851 144
	Stypendium szkolne	256 uczniów	329 110
	Świadczenie DOBRY START	803 uczniów	240 900
2019	Zasiłki rodzinne, dodatki do zasiłków, świadczenia rodzicielskie, zasiłki z tyt. urodzenia dziecka, zasiłki dla opiekuna, specjalny zasiłek opiekuńczy, zasiłki pielęgnacyjne, świadczenia pielęgnacyjne, zasiłki dla opiekuna, Fundusz Alimentacyjny	528	2 235 332
	Składki na ubezpieczenie emerytalno-rentowe	28	86 583
	Świadczenie wychowawcze 500plus	620	5 282 361
	Stypendium szkolne	238 uczniów	317 223
	Świadczenie DOBRY START	786	235 800
2020	Zasiłki rodzinne, dodatki do zasiłków, świadczenia rodzicielskie, zasiłki z tyt. urodzenia dziecka, zasiłki dla opiekuna, specjalny zasiłek opiekuńczy, zasiłki pielęgnacyjne, świadczenia pielęgnacyjne, zasiłki dla opiekuna, Fundusz Alimentacyjny	530	2 445 026
	Składki na ubezpieczenie emerytalno-rentowe	20	135 692
	Świadczenie wychowawcze 500plus	677	5 962 502
	Stypendium szkolne	202	249 519
	Świadczenie DOBRY START	763	228 900

Źródło: Dane UG Skrwilno

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skrwilnie zapewnia obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

funkcjonujący w naszej gminie od 2011 roku. Przewodniczący Zespołu powołuje grupy robocze, które zajmują się pracą z konkretnymi rodzinami, ofiarami i sprawcami przemocy w ramach procedury „Niebieskiej Karty”. Posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego odbywają zgodnie z ustawą co kwartał. W skład zespołu Interdyscyplinarnego wchodzi pracownicy GOPS (w tym asystent rodziny, pracownicy socjalni), członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, pedagog szkolny, dzielnicowi, kuratorzy rodzinni, przedstawiciel służby zdrowia i organizacji pozarządowych. Osoby doznające przemocy lub stosujące przemoc mają możliwość skorzystania z nieodpłatnej pomocy terapeuty/psychologa w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym dla rodzin. Specjalista pełni dyżur raz w miesiącu w godzinach od 9:00 do 14:00.

W wykonywaniu zadań Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skrwilnie współdziała z różnymi podmiotami, m.in. z organami wykonawczymi gminy i sołectw, innymi jednostkami organizacyjnymi gminy, służbą zdrowia, policją, sądami, prokuraturą, kuratorami sądowymi, społecznymi, przedstawicielami oświaty, stowarzyszeniami i fundacjami znajdującymi się na terenie gminy oraz instytucjami zajmującymi się pomocą społeczną.

2.2.4. Kultura

Głównym podmiotem realizującym zadania własne Gminy Skrwilno w dziedzinie wychowania, edukacji i upowszechniania kultury jest Gminna Biblioteka Publiczna w Skrwilnie.

Zadania Gminnej Biblioteki Publicznej w Skrwilnie określone zostały w ustawie z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 194 z późn. zm.). Siedziba Gminnej Biblioteki znajduje się pod adresem Skrwilno, ul. Biezuńska 16. W jej strukturze funkcjonuje czytelnia oraz wypożyczalnia.

Świetlice wiejskie

W Czarni Małej, Rudzie, Czarni Dużej, Mościskach, Raku, Urszulewie, Okalewie, Zambrzycy, Skudzawach oraz Szustku funkcjonują świetlice wiejskie, gdzie dzieci oraz młodzież z terenu gminy mogą aktywnie spędzać wolny czas i rozwijać swoje zainteresowania. Ze świetlic korzysta również społeczność lokalna oraz prężnie działające koła gospodyń wiejskich.

W 2020 roku oddano do użytku w pełni wyposażoną świetlicę wiejską w Zambrzycy. Środki na jej remont pozyskano w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, w kwocie 95 241,00 zł. W ramach projektu wykonano prace związane z branżą elektryczną i sanitarną oraz uwzględniono wyposażenie wnętrza.

Gminny Dom Kultury w Skrwilnie

Cel Gminnego Domu Kultury w Skrwilnie to tworzenie kultury przyjaznej i dostępnej dla wszystkich mieszkańców Gminy Skrwilno. Elastyczna, dostosowana do zmieniających się potrzeb społeczeństwa oferta stawia każdą dziedzinę sztuki na pierwszym miejscu, zaś jej rozwój wspiera na najwyższym poziomie.

Gminny Dom Kultury w Skrwilnie otwarty jest na współpracę z instytucjami oświatowymi oraz organizacjami pozarządowymi. Jego priorytetem jest wspieranie odbiorców oraz twórców kultury.

Budynek GDK mieści sale do realizacji zajęć: plastycznych, komputerowych, muzycznych, ekologicznych i językowych. Dodatkowo stanowi siedzibę organizacji pozarządowych działających na terenie gminy Skrwilno.

Pracownie wyposażone zostały w odpowiednie sprzęty i materiały, by zajęcia zarówno dla prowadzących jak i uczestników były przyjemne oraz bezpieczne.

Regionalna Izba Historyczna w Okalewie

Z inicjatywy lokalnego samorządu oraz dzięki dofinansowaniu pozyskanemu w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 w zabytkowym, klasycystycznym Pałacu w miejscowości Okalewo powstała Regionalna Izba Historyczna.

Izba Historyczna to miejsce, które stanowi formę promocji i rozwoju miejscowego dziedzictwa, strefę popularyzacji lokalnej historii związanej z dawnymi mieszkańcami i ważnymi wydarzeniami mającymi miejsce na terenie gminy.

Zebrane eksponaty stanowią pamiątki mieszkańców oraz sympatyków gminy. Powstała Izba Historyczna stanowi trwałą ochronę dóbr kulturalno–historycznych propagując tym samym cenne wartości wśród młodego pokolenia.

Na terenie gminy funkcjonuje również Klub Seniora, w ramach którego aktywizują się osoby starsze. Ponadto funkcje kulturalne i informacyjne spełnia Gazeta Skrwileńska, która w okresach dwumiesięcznych przedstawia najważniejsze informacje dotyczące gminy i jej otoczenia.

W Gminie Skrwilno każdego roku organizowany jest szereg imprez sportowo-kulturalnych o zasięgu gminnym, regionalnym, a także ogólnopolskim. Wiele z nich posiada swoją długoletnią tradycję. Wszystkie wydarzenia organizowane, współorganizowane przez Gminę Skrwilno mają charakter masowy, ogólnodostępny i są przeznaczone dla mieszkańców gminy oraz sąsiedniej społeczności. Szczególny nacisk kładzie się na rozwój sportu amatorskiego w różnych dyscyplinach sportowych. Organizowane zawody cieszą się dużą popularnością nie tylko zawodników jak również i widzów.

Gmina Skrwilno jest organizatorem bądź współorganizatorem następujących wydarzeń sportowo-kulturalnych:

- wieczór kabaretowy;
- bieg niepodległości;
- koncert fortepianowy;
- Puchar Ziemi Dobrzyńskiej Nordic Walking;
- Mistrzostwa Polski we Wspinaczce Drzewnej;
- Otwarty Turniej Piłki Plażowej;
- zawody konne Ligi Zaprzęgowej Województwa Kujawsko – Pomorskiego, Mazowieckiego, Warmińsko – Mazurskiego;

2.2.5. Sport i rekreacja

Sport i rekreacja na terenie Gminy Skrwilno odgrywają znaczącą rolę. Władzom Gminy zależy na zapewnieniu odpowiedniej bazy, która umożliwi zachowanie właściwej sprawności fizycznej mieszkańców gminy. W tym celu podejmowane są działania zarówno rzeczowe, jak i finansowe. Istotnym punktem jest tworzenie i rozbudowa obiektów sportowo-rekreacyjnych, które już w znaczący sposób przyczyniły się do poprawy warunków uprawiania sportu, a być może w przyszłości umożliwią osiągnięcie znaczących sukcesów w tej dziedzinie i rozpowszechnią sport wśród mieszkańców Gminy. Gmina podejmuje także działania, mające na celu zachęcenie dzieci do aktywnego spędzania wolnego czasu poprzez tworzenie atrakcyjnych ofert sportowo-rekreacyjnych.

Hala Sportowa w Skrwilnie

W 2010 roku zakończono budowę pełnowymiarowej hali sportowej w Skrwilnie wraz z infrastrukturą towarzyszącą. Wartość całego projektu wyniosła 3 629 081,37 zł, w tym dofinansowanie z Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego 1 268 000,00 zł oraz środki budżetu gminy 2 361 081,37 zł.

Hala sportowa oferuje:

- boisko o wymiarach 28/16 m, umożliwiające rozgrywki piłki nożnej, siatkowej, ręcznej, koszykówki, tenisa ziemnego i stołowego itp. Wysokość w świetle nad boiskiem wynosi min. 7,40 m, co zapewnia możliwość rozgrywek piłki siatkowej na poziomie narodowym;
- pomieszczenie o powierzchni 60 m², które obecnie pełni funkcję magazynu;
- trybunę zapewniającą ok. 300 miejsc siedzących, która umożliwia wygodne obserwowanie zawodów sportowych oraz innych imprez masowych.

Hala sportowa zapewnia nie tylko możliwość uprawiania sportu ale również oferuje szeroki zakres rozrywki dla mieszkańców gminy poprzez organizowanie licznych imprez sportowo-rekreacyjnych oraz kulturalnych, co przyczynia się do integracji społeczności lokalnej.

Sala gimnastyczna przy Szkole Podstawowej w Okalewie

W 2018 roku zakończono budowę oraz oddano do użytku salę gimnastyczną przy Szkole Podstawowej w Okalewie. Całkowita wartość projektu wyniosła 2 441 352,60 zł, w tym dofinansowanie z Ministerstwa Sportu i Turystyki w ramach Funduszu Kultury Fizycznej Programu Rozwoju Szkolnej Infrastruktury Sportowej w kwocie 1 704 500,00 zł, środki własne gminy 736 852,60 zł.

Powierzchnia zabudowy sali wynosi 813,66 m².

Sala wyposażona została w:

- sanitariaty, szatnie, magazyn na sprzęt sportowy, pokój dla nauczyciela;
- boisko do koszykówki, siatkówki, piłki ręcznej, kort tenisowy;
- piłkochwyty w części rozsuwanej na ścianie szczytowej budynku;
- kotarę przesuwaną rozdzielającą;
- osiatkowanie okien, lamp, głośników na ścianach bocznych;
- tablicę do ekspozycji wyników sportowych – gier zespołowych, czasu gry oraz czasu rzeczywistego;
- zestaw nagłośnienia;
- monitoring.

Moje Boisko-ORLIK 2012

W 2009 r. w ramach projektu „Budowa kompleksu sportowego Moje Boisko-ORLIK 2012”, Gmina Skrwilno zapewniła swoim mieszkańcom, a w szczególności dzieciom, miejsce do aktywnego spędzania wolnego czasu. Orlik umożliwia nie tylko rozwijanie umiejętności piłkarskich, gdyż w skład obiektu wchodzi:

- boisko do piłki nożnej,
- boisko do piłki koszykowej,
- szatnie,
- zaplecze socjalne i sanitarne.

Obecność na terenie gminy niniejszego obiektu, umożliwi rozwijanie umiejętności sportowych przez najmłodsze dzieci, które dalszą przygodę ze sportem mogą kontynuować w Uczniowskim Klubie Sportowym Skrwa Skrwilno oraz w Gminnym Ludowym Klubie Sportowy Skrwa Skrwilno. Oba kluby dbają o rozwój fizyczny dzieci i młodzieży. Organizują liczne

wyjazdy i spotkania, dzięki czemu umożliwiają rozwój i poznawanie świata. Rywalizacja z innymi zespołami umożliwia wewnętrzną integrację oraz rozwijanie umiejętności zespołowych.

Otwarta Strefa Aktywności (OSA) w miejscowości Skrwilno

W ramach dofinansowania pozyskanego ze środków Funduszu Kultury Fizycznej w ramach Programu Rozwoju Szkolnej Infrastruktury Sportowej w kwocie 70 000,00 zł przyznanego przez Ministra Sportu i Turystyki w 2019 r. w miejscowości Skrwilno powstała Otwarta Strefa Aktywności (OSA).

Została ona wyposażona w:

- siłownię plenerową
- strefę relaksu
- plac zabaw o charakterze sprawnościowym.

Dodatkowo w ramach środków własnych Gminy Skrwilno Otwartą Strefę Aktywności zwiększono o boisko do piłki ręcznej plażowej o powierzchni 558 m² oraz boisko do siatkówki plażowej o powierzchni 286 m² wraz z pełnym wyposażeniem.

Siłownię plenerowe na terenie Gminy Skrwilno

W miejscowościach Rak, Ruda, Skudzawy, Okalewo, Urszulewo powstały siłownię plenerowe wyposażone w urządzenia do ćwiczeń jak: orbitrek, wioślarz, poręcz równoległe, wyciąg górny, jeździec i wahadło.

W miejscowości Skrwilno powstała siłownia zewnętrzna wyposażona w: wyciąg górny podwójny na pylonie, krzesło do wyciskania podwójnie na pylonie, orbitrek podwójny na pylonie, biegacz podwójny na pylonie, wioślarz podwójny na pylonie, narciarz podwójny na pylonie, prasa nożna podwójna na pylonie, rower podwójny na pylonie.

Ponadto wszystkie siłownię zostały wyposażone w tablice z regulaminem.

Dzięki zastosowaniu różnych urządzeń, wyposażone miejsca są wielofunkcyjne i skierowane do różnych grup wiekowych.

Miejsca rekreacji w Gminie Skrwilno

W 2019 roku w trzech miejscowościach na terenie gminy (Rak, Skudzawy, Zambrzyca) przy świetlicach wiejskich usytuowane zostały wiaty turystyczne wyposażone w drewniane komplety mebli.

W miejscowości Skrwilno powstała zaś ścieżka edukacyjna, którą stanowią tablice edukacyjne wykonane z drewna, w skład których wchodzi:

- fotościanka;
- dwie tablice edukacyjne pojedyncze;

- jedna tablica złożona trzyskrzydłowa z ławką;
- jedna tablica edukacyjna zabawowa z grą w kółko i krzyżyk
- jedna tablica edukacyjna zabawowa z grą liczydło.

Gminny Ludowy Klub Sportowy Skrwa Skrwilno

Gminny Ludowy Klub Sportowy Skrwa Skrwilno posiada długą tradycję, gdyż powstał w 1966 roku z inicjatywy miejscowych działaczy i sportowców. Od samego początku istnienia aktywną działalność prowadzą sekcje: piłki nożnej, siatkowej i ręcznej, podnoszenia ciężarów, tenisa stołowego oraz łucznictwa. Dobre wyniki sportowe członków Gminnego Klubu Sportowego Skrwa Skrwilno, przyczyniły się do rozśławienia gminy na terenie Polski.

Bieg Niepodległości w Skrwilnie

Na terenie Gminy Skrwilno każdego roku organizowany jest Bieg Niepodległości, mający na celu uświetnić obchody Święta Niepodległości obchodzonego w Polsce 11 listopada. Zawsze w zmaganiach bierze udział wielu zawodników, którzy udowadniają, że można jednocześnie świetnie się bawić i rywalizować. Bieg odbywa się w podziale na bieg główny oraz biegi dzieci i młodzieży, które odbywają się z podziałem na daną kategorię wiekową.

Spływy kajakowe

Gmina Skrwilno organizuje zróżnicowane formy spędzania wolnego czasu dla jej mieszkańców. Wiosną oraz w okresie letnim organizowane są spływy kajakowe na rzece Skrwie. Aby zapewnić możliwość uczestnictwa w spływie dla różnych grup wiekowych oraz o zróżnicowanej sprawności fizycznej, przewidziane są dwa możliwe warianty trasy. Pierwszy z nich przewiduje odcinek o długości 16,7 km, natomiast drugi o długości 24,9 km. Gmina oferuje w tym względzie wypożyczenie kajaka, dowieszenie kajaka na miejsce rozpoczęcia spływu, opiekę obsługi technicznej, opiekę ratownika, odwiezienie kajaka po zakończeniu spływu, konserwację i czyszczenie kajaka.

Puchar Ziemi Dobrzyńskiej Nordic Walking

Od 2016 roku w gminie Skrwilno na stałe wpisały się zawody Pucharu Ziemi Dobrzyńskiej Nordic Walking, w których mogą brać udział obywatele wszystkich krajów świata. Są one największą imprezą sportową w regionie. Organizując tego typu zawody Polska Federacja Nordic Walking popularyzuje aktywność fizyczną oraz zdrowy styl życia wśród mieszkańców gminy. Pomysłodawcy kładą nacisk na systematyczność powyższych sportowych działań.

Niesamowicie ważną inicjatywą jest także szczególne uwzględnienie potrzeb osób niepełnosprawnych, chcących integrować się ze społeczeństwem.

Trasa zawodów podzielona została na trzy dystanse oraz kategorie wiekowe:

1. dystans 10 km;
2. dystans 5 km;
3. dystans 2,5 km.

Dla najmłodszych przewidziany jest zawsze Mini Nordic Walking.

Mistrzostwa Polski we Wspinaczce Drzewnej

Gmina Skrwilno w czerwcu 2018 roku była pierwszą miejscowością w województwie kujawsko–pomorskim, w której odbyły się Mistrzostwa Polski we Wspinaczce Drzewnej organizowanej przez Federację Arborystów Polskich. W czasie dwudniowych mistrzostw mieszkańcy gminy mieli okazję nie tylko dopingować oraz podziwiać widowiskowe zmagania uczestników, ale również spotkać znakomitych sportowców wspomnianej dyscypliny.

Otwarty Turniej Piłki Piżowej

Każdego roku na nowym kompleksie sportowym nad rzeką Skrwą rozgrywany jest otwarty turniej piłki siatkowej. W rozgrywkach uczestniczą nie tylko mieszkańcy gminy ale również okoliczni sąsiedzi. Turniej rozgrywany jest w dwuosobowych drużynach sportowych z podziałem na grupy, w zależności od liczby zgłoszonych uczestników.

Gmina Skrwilno zapewnia szerokie możliwości sportu i rozrywki dla mieszkańców, niezależnie od grupy wiekowej, zainteresowań czy sprawności fizycznej. Bazę rekreacyjną dopełniają także świetlice wiejskie oraz place zabaw na terenie całej gminy:

- świetlica wiejska oraz plac zabaw w Urszulewie
- świetlica wiejska oraz plac zabaw w miejscowości Ruda
- świetlica wiejska w Czarni Małej
- świetlica wiejska w Zambrzycy
- świetlica wiejska w Skudzawach
- świetlica wiejska w Szustku
- miejsce wypoczynku i rekreacji na terenie Dworskiego Parku w Skrwilnie
- plac zabaw w Okalewie, Mościskach, Przywitowie i Skudzawach.

2.2.6. Ochrona zdrowia

Istotnym elementem infrastruktury społecznej jest system ochrony zdrowia. Jego poziom w sposób znaczący wiąże się z jakością wykonywanej pracy przez mieszkańców oraz wpływa

na wydatki budżetu. Dostęp do infrastruktury ochrony zdrowia zależy przede wszystkim od liczby instytucji świadczących usługi zdrowotne, ich rozmieszczenia oraz kosztów usług.

Zadania w zakresie opieki zdrowotnej na terenie Gminy Skrwilno realizują następujące placówki służby zdrowia:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Rat-Med” w Skrwilnie, ul. Kasztanowa 2, 87-510 Skrwilno
- Przychodnia pod szyldem NZOZ „Rat-Med” w Okalewie, Okalewo 137, 87-510 Skrwilno.

Na terenie Gminy Skrwilno zlokalizowany jest również oddział pomocy doraźnej – zespół ratownictwa medycznego podstawowy „P” stacjonujący przy ul. Leśnej w budynku należącym do Nadleśnictwa Skrwilno.

2.2.7. Oświata i nauka

Na terenie Gminy Skrwilno funkcjonują poniższe placówki oświatowe:

- Zespół Szkół w Skrwilnie, ul. Biezuńska 16, 87-510 Skrwilno, w skład którego wchodzi:
 - Szkoła Podstawowa im. Adama Mickiewicza w Skrwilnie, ul. Biezuńska 16, 87-510 Skrwilno
 - Gminne Przedszkole w Skrwilnie, ul. Biezuńska 16, 87-510 Skrwilno
- Szkoła Podstawowa w Okalewie, Okalewo 62, 87-510 Skrwilno
- Szkoła Podstawowa w Skudzawach, Skudzawy 28, 87-510 Skrwilno

W celu podniesienia jakości kształcenia, władze gminy podejmują działania w trosce o właściwy rozwój najmłodszych członków swojego społeczeństwa.

Dzięki realizacji projektu pn. „Zwiększenie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej w gminie Skrwilno poprzez termomodernizację budynku Szkoły Podstawowej w Skrwilnie oraz budynku Urzędu Gminy w Skrwilnie” wykonano m. in. prace obejmujące docieplenie stropodachu oraz elewacji szkoły, wymianę instalacji wodno-kanalizacyjnej, dokonano montażu pompy ciepła. Ponadto wraz z końcem czerwca 2018 roku w ramach zadania pn.: „Zwiększenie efektywności energetycznej budynku Gminnego Przedszkola w Skrwilnie” dokonano pełnej termomodernizacji budynku Gminnego Przedszkola, polegającej na dociepleniu elewacji oraz stropodachu, wymianie okien i drzwi, modernizacji instalacji elektrycznej oraz c.o.

W 2018 roku w ramach środków własnych zostało zakupione dodatkowe wyposażenie.

Edukacja na terenie Gminy Skrwilno gwarantowana jest na poziomie podstawowym, przygotowując dzieci do dalszego kształcenia w szkołach średnich. Szkoły w swojej ofercie gwarantują zajęcia dodatkowe, organizują wyjazdy oraz konkursy tematyczne rozwijając tym samym zainteresowania i talenty najmłodszych. Uczniom z odległych miejscowości,

zapewniony jest transport do placówek oświatowych, co bezsprzecznie wpływa na standard życia mieszkańców.

W kolejnych latach szczególnie nacisk należy postawić na podniesienie jakości kształcenia i wychowania dzieci i młodzieży, tak aby wyniki egzaminów końcowych były wyższe od wyników ogólnych w kraju.

PRZEDSZKOLA

Na terenie Gminy Skrwilno działa Gminne Przedszkole w Skrwilnie, które od 1 kwietnia 2014 roku zostało włączone do Zespołu Szkół w Skrwilnie. Posiada ono oddzielny budynek. Znajdują się tam 2 oddziały dla 3 i 4 latków. Dzieci w wieku 5 i 6 lat mają zajęcia w budynku Szkoły Podstawowej w Skrwilnie.

Na terenie Gminy Skrwilno funkcjonują także dwa oddziały przedszkole przy Szkołach Podstawowych w Okalewie i Skudzawach, do których łącznie uczęszcza 49 podopiecznych.

Tabela 13. Przedszkola i oddziały przedszkolne na terenie Gminy Skrwilno w 2020 r.

Nazwa placówki	Liczba dzieci	Pracownicy pedagogiczni (w etatach)	Pracownicy obsługi (w etatach)
Gminne Przedszkole w Skrwilnie	86	8	2+1
Oddział Przedszkolny w SP w Okalewie	32	2	2
Oddział Przedszkolny w SP w Skudzawach	17	2	1

Źródło: Dane UG Skrwilno

Przedszkole w Skrwilnie posiada bogatą ofertę dydaktyczną. Obejmuje ona między innymi: gry i zabawy dydaktyczne oraz ruchowe, obserwacje przyrodnicze, prace ogrodnicze, słuchanie muzyki relaksacyjnej, czytanie wybranych pozycji z literatury dziecięcej, czy też oglądanie bajek. Placówka oferuje również pełne wyżywienie dla swoich podopiecznych. Wykształcona kadra, urozmaicone zajęcia i towarzystwo rówieśników sprawia, że dzieci chętnie przychodzą do przedszkola.

SZKOŁY PODSTAWOWE

Wszystkie szkoły podstawowe na terenie gminy posiadają status szkół publicznych.

Na terenie Gminy działają 3 szkoły podstawowe:

- Szkoła Podstawowa im. Adama Mickiewicza w Skrwilnie, ul. Biezuńska 16,

87-510 Skrwilno;

- Szkoła Podstawowa w Okalewie, Okalewo 62, 87-510 Skrwilno
- Szkoła Podstawowa w Skudzawach, Skudzawy 28, 87-510 Skrwilno

Tabela 14. Szkoły Podstawowe na terenie Gminy Skrwilno w 2020 roku

Nazwa placówki (adres)	Liczba dzieci	Pracownicy pedagogiczni (w etatach)	Pracownicy obsługi (w etatach)
Zespół Szkół w Skrwilnie Szkoła Podstawowa im. Adama Mickiewicza w Skrwilnie ul. Bieżyńska 16, 87-510 Skrwilno	246	29	12
Szkoła Podstawowa w Okalewie, Okalewo 62, 87-510 Skrwilno	154	24	8
Szkoła Podstawowa w Skudzawach, Skudzawy 28, 87-510 Skrwilno	96	17	4

Źródło: Dane UG Skrwilno

Zakres wiedzy przekazywanej w szkołach podstawowych stwarza dla dzieci bazę niezbędną dla dalszego kształcenia. Zadaniem szkoły jest oswojenie dziecka z nowo poznanym światem wiedzy i nauki, a także zapewnienie harmonijnego rozwoju zarówno intelektualnego jak i fizycznego.

Szkoła pobudza zainteresowania dzieci oraz rozwoju ich umiejętności przez organizowanie różnego rodzaju konkursów m.in. plastycznych, recytatorskich, ortograficznych, piosenki.

Uczniowie klas ósmych z terenu Gminy Skrwilno corocznie biorą udział w obowiązkowym egzaminie kończącym szkołę podstawową. W latach 2019-2020 ich wyniki były niższe niż ogólne w kraju. Wyjątek stanowi wynik egzaminu ósmoklasisty z języka rosyjskiego, który przekroczył wynik ogólny w kraju zarówno w roku 2019 jak i 2020.

Tabela 15. Wyniki egzaminów uczniów klas ósmych z terenu Gminy Skrwilno

Wyszczególnienie	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
Wynik ogólny	-	język polski – 57% matematyka – 31% język angielski – 54% język rosyjski – 50%	język polski - 57% matematyka – 39% język angielski – 60% język rosyjski – 52%
Wynik ogólny kraj	-	język polski – 63% matematyka – 45%	język polski – 59% matematyka – 46%

		język angielski – 58% język rosyjski – 48%	język angielski – 54% język rosyjski - 48%
--	--	---	---

Źródło: Dane UG Skrwilno

2.2.8. Bezpieczeństwo publiczne

Usługi publiczne na terenie Gminy Skrwilno z zakresu:

- **bezpieczeństwa publicznego** realizują: Komenda Powiatowa Policji w Rypinie, ul. Piłsudskiego 19, 87-500 Rypin;
- **ochrony przeciwpożarowej** realizują: jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w miejscowościach: Mościska, Ruda, Skudzawy, Skrwilno, Przywitowo, Kotowy, Okalewo, Czarnia Mała i Urszulewo.

2.3. Strefa Gospodarcza

2.3.1. Rolnictwo

Teren Gminy Skrwilno umiejscowiony jest na piaszczystym podłożu, na którym wykształciły się gleby bielkowo ziemne, charakteryzujące się niską wartością użytkową. Pomimo niesprzyjających uwarunkowań, rolnictwo jest podstawą funkcjonowania gminy, gdyż na jej terenie prócz drobnych jednostek usługowych nie występują duże zakłady produkcyjne. Strukturę zagospodarowania gruntów Gminy Skrwilno przedstawia tabela 16.

Tabela 16. Struktura zagospodarowania gruntów Gminy Skrwilno

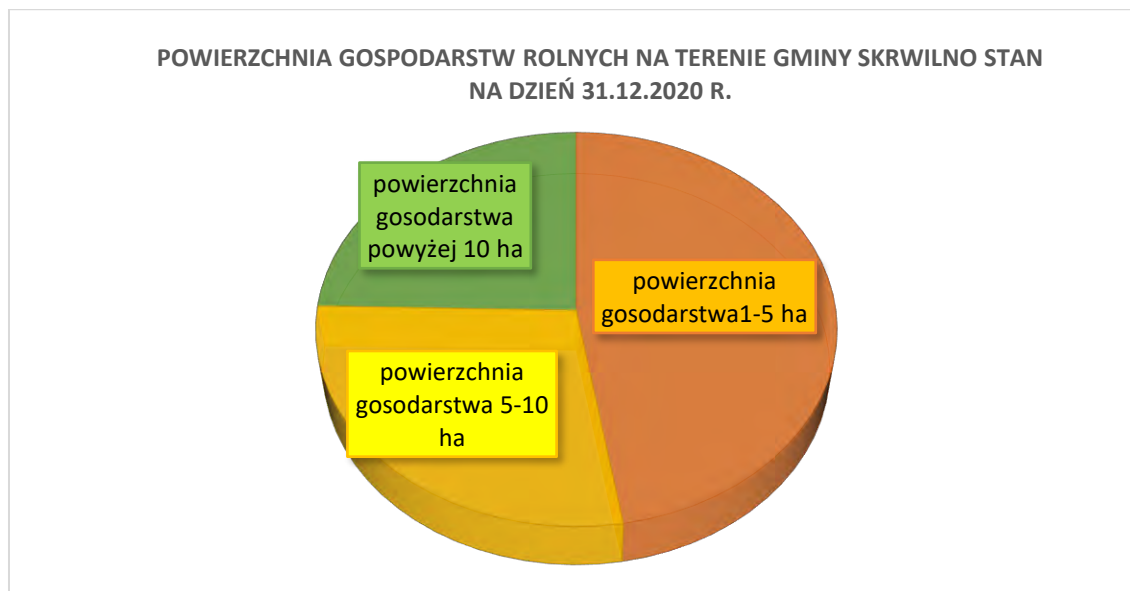
Rodzaje gruntów	Powierzchnia (w ha)	Struktura %
użytki rolne, w tym:	8 196	65,91
grunty orne	5 224	63,74
sady	10	0,12
łąki	1 686	20,57
pastwiska	1 276	15,57
las i grunty leśne	3 096	24,9
pozostałe grunty i nieużytki	1 143	9,19
razem	12 435	100

Źródło: GUS

Na terenie gminy dominują gleby o słabej przydatności rolniczej. Około 49% gruntów orných stanowią gleby VI klasy, natomiast gleby klasy V to około 27%. Mniejszy udział w ogólnej strukturze gruntów orných stanowią gleby klas IVa i IVb - około 16% oraz klasy IIIa i IIIb - 3%. Biorąc pod uwagę ogólną powierznę gruntów, największą ich część stanowią użytki rolne - 8 196 ha (65,91%), następnie lasy 3 096 (24,90%) oraz pozostałe grunty i nieużytki 1 143 ha (9,19%). Na terenie Gminy Skrwilno znajdują się 1144 gospodarstwa rolne. Struktura

agrarna na terenie gminy jest rozdrobniona. Około 47% gospodarstw na terenie gminy ma powierzchnię do 5 ha, 30% gospodarstw ma powierzchnię od 5 do 10 ha, pozostałe mają powierzchnię pow. 10 ha.

Wykres 6. Powierzchnia gospodarstw rolnych na terenie Gminy Skrwilno na 31.12.2020 r.

Źródło: Dane Gminy Skrwilno

Zgodnie z Powszechnym Spisem Rolnym przeprowadzonym w 2010 roku, największa powierzchnia gruntów rolnych przeznaczona była pod zasiew zbóż (zwłaszcza żyto) oraz ziemniaki. Najmniejsza powierzchnia przeznaczona była pod uprawę buraków cukrowych.

Tabela 17. Struktura zasiewów na terenie Gminy Skrwilno

Wyszczególnienie	jednostka miary	powierzchnia
ogółem	ha	3204,31
pszenica ozima	ha	18,89
pszenica jara	ha	16,9
żyto	ha	1428,77
jęczmień ozimy	ha	29,57
jęczmień jary	ha	41,52
owies	ha	192,37
pszenżyto ozime	ha	536,73
pszenżyto jare	ha	82,39
mieszanki zbożowe ozime	ha	70,19
mieszanki zbożowe jare	ha	660,76
kukurydza na ziarno	ha	28,35
ziemniaki	ha	63,97
uprawy przemysłowe	ha	14,48

buraki cukrowe	ha	8,67
warzywa gruntowe	ha	10,75

Źródło: Dane GUS

Najwięcej gospodarstw rolnych hoduje bydło – 506 gospodarstw i drób – 435 gospodarstw rolnych.

Tabela 18. Struktura hodowli zwierząt gospodarskich na terenie Gminy Skrwilno

Wyszczególnienie	Liczba gospodarstw (szt.)	Liczba zwierząt gospodarskich (szt.)
bydło razem, w tym:	506	8221
-krowy	455	4140
trzoda chlewna razem, w tym:	154	3723
- lochy	101	318
konie	31	106
drób ogółem, w tym:	435	194861
- drób kurzy	418	189342

Źródło: Dane GUS

2.3.2. Pozarolnicza działalność gospodarcza

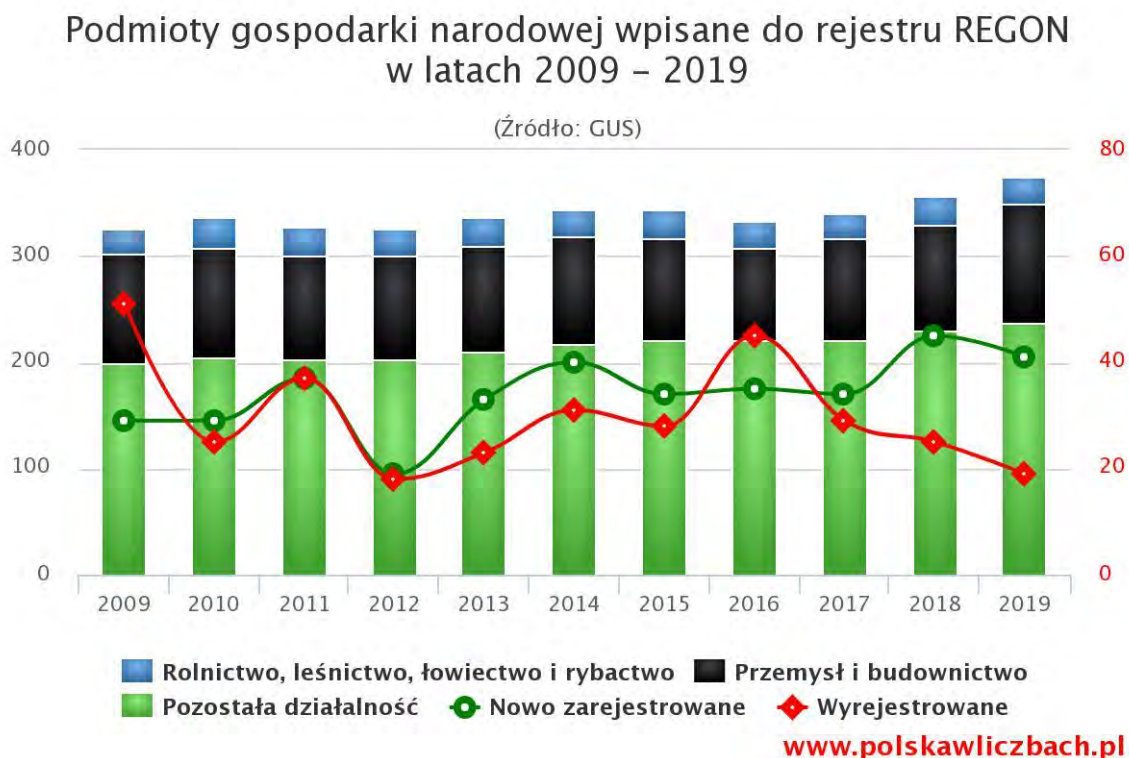
Na obszarze Gminy Skrwilno prowadzona jest przede wszystkim działalność rolnicza. Część mieszkańców zajmuje się prowadzeniem działalności gospodarczej, która opiera się na drobnej przedsiębiorczości. Priorytetem dla gminy jest prowadzenie polityki w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju. Zrównoważony rozwój definiuje się jako rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje integrowanie działań mających na celu wzrost gospodarczy oraz działań społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej i trwałości podstawowych procesów przyrodniczych w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania potrzeb społeczności, zarówno współczesnego, jak i przyszłych pokoleń.

Trzy aspekty zrównoważonego rozwoju opierają się na:

- ✓ środowisku naturalnym stanowiącym niezbędną podstawę zrównoważonego rozwoju;
- ✓ gospodarce będącej narzędziem osiągnięcia zrównoważonego rozwoju;
- ✓ dobrej jakości życia wszystkich ludzi (aspekt społeczny).

Ważne dla gminy i jej obywateli jest przyciągnięcie nowych przedsiębiorców, którzy zapewnią odpowiednią liczbę miejsc pracy dla okolicznych mieszkańców. Jednak może to nastąpić jedynie pod warunkiem, że podmioty gospodarcze nie będą negatywnie wpływać na otaczającą przyrodę oraz spokojne życie mieszkańców.

Wykres 7. Podmioty gospodarki narodowej w Gminie Skrwilno wpisane do rejestru REGON w latach 2009-2019

Liczba podmiotów gospodarczych na obszarze gminy w latach 2009 – 2019 ulegała niewielkim wahaniom, przy czym w porównaniu z rokiem 2009 liczba podmiotów gospodarczych na koniec 2019 roku wzrosła o 50 podmiotów, tj. o 13,33 %.

Przemysł na terenie gminy jest znikomy. Działalność gospodarcza zarejestrowana na terenie Gminy Skrwilno koncentruje się głównie na handlu hurtowym i detalicznym (ok. 35%), budownictwie (ok. 26%), przetwórstwie przemysłowym (ok. 9%) oraz rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie (ok. 5,5%).

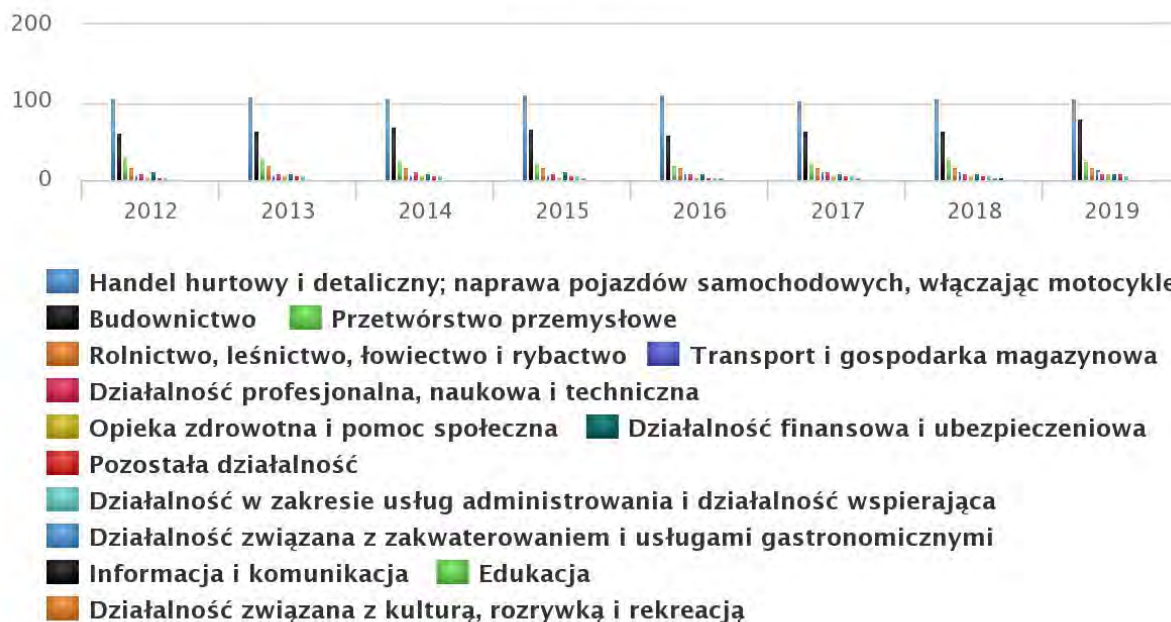
Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna

Na terenie Gminy znajdują się atrakcyjne tereny inwestycyjne dla rozwoju przedsiębiorczości. W miejscowości Skudzawy wyznaczony został teren inwestycyjny, przeznaczony w MPZP pod zabudowę produkcyjną, składy, magazyny. W chwili obecnej blisko 30 ha teren będący własnością osób prywatnych objęty został Pomorską Specjalną Strefą Ekonomiczną. Gmina Skrwilno wyznaczyła opiekuna do obsługi Inwestorów.

Wykres 8. Rodzaje przeważającej działalności gospodarczej w Gminie Skrwilno w 2012-2019

Rodzaje przeważającej działalności w latach 2012 – 2019

(Źródło: GUS)

www.polskawliczbach.pl

Gmina Skrwilno dysponuje największym w powiecie targowiskiem, które w ciągu roku odwiedzane jest przez dziesiątki małych przedsiębiorców. Targowisko jest utwardzone, oświetlone, przyłączone do sieci wodociągowej, elektroenergetycznej i kanalizacyjnej, wyposażone w miejsca parkingowe, sanitariaty oraz odpływ wody deszczowej. Jest miejscem gdzie raz w tygodniu spotykają się mieszkańcy nie tylko z terenu naszej Gminy Skrwilno, ale i gmin sąsiadujących.

2.3.3. Turystyka

Czynnikami warunkującymi konkurencyjność regionu obok atrakcyjnej lokalizacji są: stan środowiska naturalnego oraz jego atrakcyjność turystyczna. Czynniki te wpływają na jakość życia mieszkańców regionu oraz na napływ podmiotów gospodarczych i kapitału spoza niego.

Gmina Skrwilno to przepięknie położony obszar w dolinie rzeki Skrwy. To miejsce pełne zieleni, na którego obszarze znajdują się liczne lasy, jeziora i rzeki. To idealna przestrzeń dla osób pragnących aktywnie spędzać swój czas jak również dla tych, którzy cenią sobie ciszę i spokój. Dużą zaletą w kontekście wypoczynku stanowi fakt, że tereny gminy nigdy nie zostały skażone przez działalność przemysłową, a więc charakteryzuje je bardzo czyste powietrze.

Do znaczących atutów turystycznych gminy należy zaliczyć rzekę Skrwę, na której organizowane są liczne spływy kajakowe. Skrwa to jeden z najpiękniejszych szlaków

kajakowych na terenie całego kraju. Przypadnie do gustu tym turystom, którzy poszukują ciszy i spokoju, a zarazem niezapomnianych krajobrazów. Swój początek, trasa bierze na jeziorze Skrwilno. Szlak jest umiarkowanie łatwy, choć czasem uciążliwy ze względu na powalone drzewa, progi czy jazy.

Na terenie Nadleśnictwa Skrwilno jedną z atrakcji turystycznych jest ścieżka edukacyjna „Skrwilno”. To odcinek o długości około 4 km, który swój początek i koniec ma przy siedzibie Nadleśnictwa. Atrakcjami ścieżki są przede wszystkim majestatyczne, dwustuletnie sosny, pomnik pomordowanych w czasie II Wojny Światowej, ekologiczna oczyszczalnia ścieków oraz park dendrologiczny z 3 wiatami. Piękny widok na jezioro Skrwilno oraz pobliskie kompleksy leśne, rozciąga się z punktu widokowego umiejscowionego nad jeziorem. Po przejściu całej trasy, dla spragnionych odpoczynku i dodatkowych atrakcji zostało przygotowane miejsce na ognisko.

Czynnikiem wymagającym poprawy jest niewystarczająca baza noclegowa. Gmina Skrwilno w najbliższych latach powinna skupić się na ułatwieniu inwestorom realizacji przedsięwzięć w zakresie rozwoju bazy noclegowej.

Rysunek 6. Ścieżka edukacyjna „Skrwilno”

Źródło: skrwilno.pl

Turyści przebywający na terenie gminy mogą cieszyć się nie tylko licznymi atrakcjami przyrodniczymi. Gmina Skrwilno oferuje również obiekty zabytkowe, do których zaliczymy przede wszystkim Zespół pałacowo –parkowy w Okalewie, Park Dworski w Skrwilnie oraz zespół kościoła rzymsko-katolickiego w Skrwilnie.

1. Zespół pałacowo-parkowy w Okalewie obejmuje:

- ✓ pałac murowany z ok. 1800 r., proj. H. Szpilowskiego,
- ✓ na parterze budynku pałacu znajduje się Regionalna Izba Historyczna
- ✓ kaplicę murowaną z 1846 r., obecnie kościół parafialny,
- ✓ gorzelnię murowaną z k. XIX w.,

- ✓ park krajobrazowy z pocz. XIX w., z alejami kasztanowymi z 2 połowy XIX w.
- 2. Park Dworski w Skrwilnie z pierwszej połowy XIX w.
- 3. Zespół kościoła rzymsko - katolickiego w Skrwilnie obejmuje:
 - ✓ kościół murowany z 1852 r. proj. L. Goćławskiego,
 - ✓ dzwonnice murowaną z 4 ćw. XIX w,
 - ✓ plebanię murowaną z końca XIX w,
 - ✓ cmentarz parafialny z nagrobkami od 1863 r. i starodrzewem.

W oparciu o w/w elementy przyrodniczo-krajobrazowe i kulturowe, w gminie można rozwinąć następujące formy turystyki, które powinny przyczynić się do wzrostu znaczenia funkcji turystycznej jako wspomagającej rozwój gminy:

- ✓ agroturystyka – ukształtowanie terenu, warunki przyrodnicze, obiekty dziedzictwa kulturowego są wyraźnymi przesłankami dla wspomagania lokalnych inicjatyw sołectw w zakresie agroturystyki. W tej kwestii konieczne jest opracowanie spójnego programu rozwoju turystyki w połączeniu z planem odnowy wsi.
- ✓ turystyka wędkarska - obecność jezior Urszulewskiego oraz Skrwilno stanowi wspaniałą podstawę dla rozwoju turystyki wędkarskiej. Jeziora zasobne w ryby oraz piękno i spokój okolicznego krajobrazu niewątpliwie przyciągną wielu zainteresowanych podróżnych.
- ✓ turystyka tematyczna – na terenie Gminy Skrwilno występuje szereg bardzo cennych ze względu na swoją historię obiektów zabytkowych np. Zespół pałacowo-parkowy w Okalewie czy też Zespół kościoła rzymsko-katolickiego w Skrwilnie.

Warunkiem rozwoju turystyki Gminy Skrwilno jest stworzenie niezbędnych elementów zagospodarowania turystyczno-rekreacyjnego. Obecnie turyści i goście odwiedzający gminę mają możliwości wynajęcia miejsca noclegowego zarówno w miejscowości Skrwilno jak i w miejscowościach ościennych. Istotne jest powołanie zespołu osób, który zajmie się promocją gminy, a także utworzenie Punktu Informacji Turystycznej. Analizując jednak potencjał przyrodniczy i kulturowy Gminy Skrwilno można zauważyć, że turystyka może stanowić dodatkowy kierunek rozwoju gminy.

2.4. Analiza budżetu Gminy Skrwilno

2.4.1. Dochody budżetu Gminy Skrwilno

Głównym celem działania gminy jest zaspokajanie potrzeb jej mieszkańców. Realizacja usług społecznych na odpowiednim poziomie wymaga oczywiście właściwego gospodarowania zasobami. Zarządzanie finansami to jedno z najważniejszych zadań gminy, które jest przedmiotem dbałości zarówno władzy stanowiącej czyli rady gminy, jak i wykonawczej – to jest wójta. Samorząd opiera zarządzanie finansami na świadomym kierowaniu środków w

obszary dające najlepszą skuteczność i realizujące najważniejsze potrzeby mieszkańców. Oczywistym wydaje się fakt, że jest to kierowanie środków na takie zadania, przy realizacji których można uzyskać efektywną dźwignię finansową dzięki dopłatom bezzwrotnym lub też pożyczkom/kredytom na preferencyjnych warunkach. Niniejsza strategia obejmuje nową perspektywę unijną 2021-2030. Ze względu na wymagany udział własny beneficjentów ważna jest także dbałość o zapewnienie dobrego planowania finansowego. Utrzymanie równowagi pomiędzy dochodami a wydatkami w ujęciu wieloletnim to zadanie realizowane wspólnie przez Radę Gminy i Wójta.

Tabela 19. Dane dotyczące zmiany struktury poszczególnych dochodów budżetu Gminy Skrwilno na przestrzeni lat 2016 – 2020

Dochody	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	25 666 221,16	28 256 602,45	28 870 371,18	30 453 722,89	31 321 648,35
majątkowe	895 807,44	2 780 233,72	2 782 345,23	2 432 582,69	1 607 191,69
bieżące	24 770 413,72	25 476 368,73	26 088 025,95	28 021 140,20	29 714 456,66

Struktura dochodów Gminy Skrwilno na przestrzeni analizowanych lat wykazuje tendencję wzrostową. Od 2016 roku nastąpił wzrost dochodów Gminy Skrwilno o ok. 22%. Udział dochodów bieżących w analizowanym okresie również wykazywał tendencję wzrostową. W 2020 roku wyniósł 94,87%. Dochody bieżące są źródłem finansowania zadań własnych i zleconych jednostki samorządu terytorialnego i to na ich wysokość gmina ma możliwość oddziaływania.

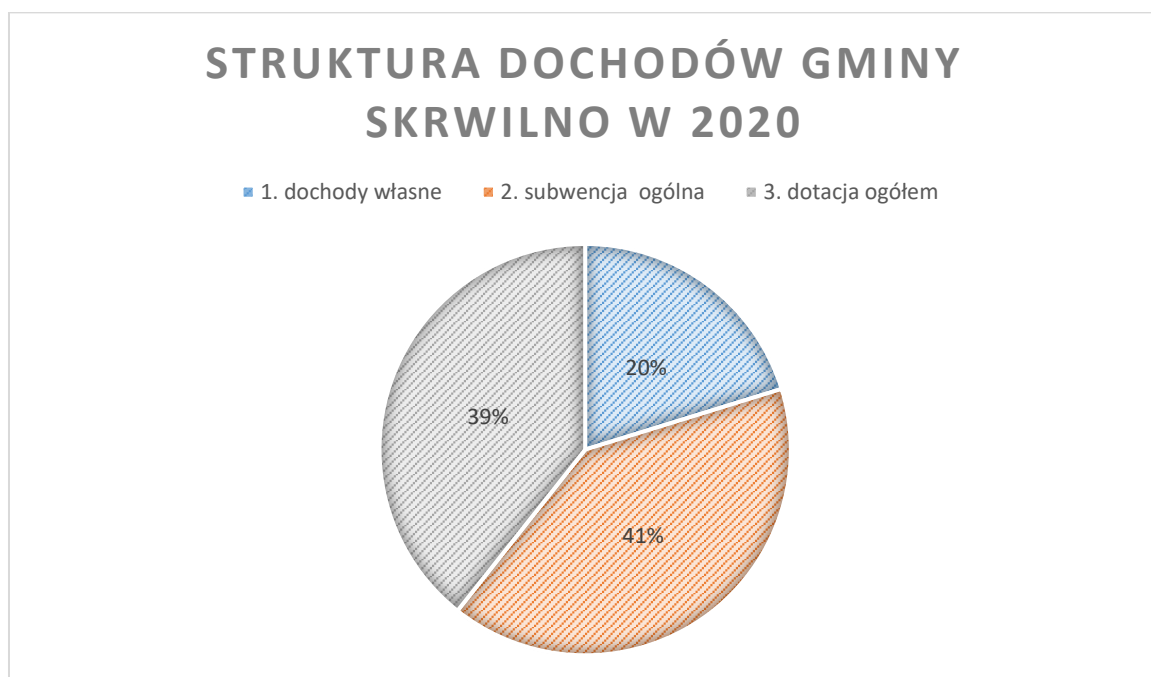
W strukturze dochodów Gminy Skrwilno zauważalne jest także występowanie co roku niewielkiej kwoty dochodów majątkowych, do których zalicza się:

- dotacje i środki przeznaczone na inwestycje,
- dochody ze sprzedaży majątku,
- dochody z tytułu przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności.

Tabela 20. Wynik analizy struktury dochodów Gminy Skrwilno z podziałem na ich rodzaj.

Dochody	2016	2017	2018	2019	2020
dochody własne	5 275 699,58	5 085 697,49	5 428 692,82	7 267 696,75	6 336 267,42
subwencja ogólna	11 092 422,00	10 879 169,92	11 225 761,00	12 002 645,00	12 665 612,00
dotacja ogółem	9 298 099,58	12 291 735,04	12 215 917,36	11 183 381,14	12 319 768,93
DOCHODY OGÓŁEM	25 666 221,16	28 256 602,45	28 870 371,18	30 453 722,89	31 321 648,35

Wykres 9. Struktura dochodów Gminy Skrwilno w 2020

Dochody własne

Wysokość dochodów własnych Gminy Skrwilno ulegała niewielkim wahaniom ale z tendencją wzrostową. Największą wartość dochodów własnych osiągnięto w 2019 roku, kiedy to dochody własne wyniosły ponad 7 mln zł. W latach 2016 - 2020 największy procentowy wzrost dochodów własnych odnotowano z tytułu podatku od czynności cywilno-prawnych, nieruchomości. Z kolei w analizowanym okresie największy procentowy spadek dochodów własnych odnotowano z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych oraz podatku dochodu z majątku oraz niewielki spadek z wpływu z usług.

Tabela 21. Poszczególne kategorie dochodów własnych Gminy Skrwilno

Rodzaj podatku	2016	2017	2018	2019	2020
Wpływy z opłat i podatków w tym:	5 275 699,58	5 085 697,49	5 428 692,82	7 267 696,75	6 336 267,42
podatek rolny	165 116,60	164 920,79	169 344,37	172 453,07	182 002,13
podatek leśny	89461,60	89 283,68	93 061,60	92 088,00	93 457,90
podatek od nieruchomości	756 728,38	738 032,96	801 108,23	882 438,97	1 003 440,82
podatek od	69 061,85	64 778,95	57 750,20	70 086,84	74 228,36

STRATEGIA ROZWOJU GMINY SKRWILNO NA LATA 2021-2030

środków transportu					
wpływy z opłaty skarbowej	17 567,00	17 748,00	16 525,00	19 873,40	20 465,00
podatek od ccp	138 603,49	69 581,92	112 361,00	108 063,27	161 186,98
dochody z majątku	480,00	23 833,60	1 000,00	0,00	0,00
wpływy z usług	805 815,61	782 869,39	838 292,83	905 643,40	782 882,61
pozostałe dochody własne	1 430 991,34	1 064 188,35	1 062 201,00	2415 871,04	1 614 744,57

Tabela 22. Udział w podatkach stanowiących dochód państwa w Gminie Skrwilno w latach 2016 – 2020 w zł

Udział w podatkach stanowiących dochód państwa	2016	2017	2018	2019	2020
od osób fizycznych	1 796 241,00	2 058 151,00	2 263 534,00	2 576 084,00	2 397 640,00
od osób prawnych	5 632,71	12 308,85	13514,59	25 094,76	6 219,05
Razem	1 801 873,71	2 070 459,85	2 277 048,59	2 601 178,76	2 403 859,05

Największy udział w dochodach własnych Gminy Skrwilno w 2020 roku miały podatki stanowiące dochód państwa od osób fizycznych. Udział ten wyniósł 37,87%, a drugim z podatku od nieruchomości (15,84%), kolejnym – z podatku pod względem wielkości były wpływy z usług (12,36%).

Gmina Skrwilno może w sposób pośredni oddziaływać na wysokość dochodów z udziałów we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, m.in. poprzez systematyczne tworzenie dogodnych warunków do osiedlania się na swoim terenie.

Subwencja ogólna

W latach 2016 - 2020 wartość subwencji w Gminie Skrwilno przyjęła wariant rosnący. W roku 2020 dochody z tytułu subwencji ogólnej stanowiły 40,44% ogółu dochodów Gminy Skrwilno. W każdym roku, największy udział subwencji ogólnej stanowiła część wyrównawcza subwencji – w 2020 roku stanowiła 52,42% subwencji ogólnej.

Tabela 23. Udział poszczególnych części subwencji w subwencji ogólnej Gminy Skrwilno w latach 2016 – 2020

Subwencja	2016	2017	2018	2019	2020
część oświatowa subwencji	5 230 645,00	4 910 978,00	5 140 374,00	5 480 487,00	5 605 524,00
uzupełnienie subwencji	0,00	27 945,92	0,00	31 862,00	11 046,00
część wyrównawcza subwencji	5 507 155,00	5 626 877,00	5 734 906,00	6 125 095,00	6 638 822,00
część równoważąca subwencji	354 613,00	313 369,00	350 481,00	365 201,00	410 220,00
Razem	11 092 422,00	10 879 169,92	11 225 761,00	12 002 645,00	12 665 612,00

Dotacje

Gmina otrzymuje wsparcie z budżetu państwa w formie dotacji:

- dotacji przysługującej gminie w wysokości nie pobranych kwot z tytułu ulg i zwolnień określonych w ustawie z dnia 15 listopada 1984 roku o podatku rolnym (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 333 z późn. zm.), ustawie z dnia 28 września 1991 roku o lasach (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1463 z późn. zm.), czyli rekompensaty z tytułu ubytku dochodów własnych;
- dotacji celowej z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych gminy;
- dotacji celowej z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej zlecone gminie oraz dotacje celowe na inne zadania zlecone gminie ustawami.

Dotacje ogólne mają charakter wyrównawczy: służą finansowaniu niedoboru budżetowego szczebla lokalnego.

Dotacje celowe służą natomiast finansowaniu ściśle określonych zadań publicznych.

Tabela 24. Dotacje w budżecie Gminy Skrwilno w latach 2016 – 2020

Dotacje	2016	2017	2018	2019	2020
dotacje ogółem	9 298 099,58	12 291 735,04	12 215 917,36	11 183 381,14	12 319 768,93
dotacje celowe	9 288 099,58	12 291 735,04	12 215 917,36	11 183 381,14	12 286 322,70
pozostałe	10 000,00	-	-	-	33 446,23

Na przestrzeni lat 2016 - 2020 wysokość dotacji ogółem przyznanych Gminie Skrwilno zwiększyła się o 32,49%. Wzrost dotacji przyznanych gminie wynika m.in. z przekazania gminom dodatkowych zadań przez państwo, a co za tym idzie – z przekazania dodatkowych środków finansowych na realizację części tych zadań.

Osiągnięte dochody były większe od zrealizowanych wydatków, w związku z powyższym w roku 2020 nie mieliśmy do czynienia z deficytem budżetowym. Na poziom wykonania dochodów bieżących największe znaczenie miały przede wszystkim wpływy z tytułu podatków i opłat lokalnych.

2.4.2. Wydatki Budżetu Gminy Skrwilno

W latach 2016-2020 wydatki Gminy Skrwilno ulegały znacznym wahaniom. Wahania te wynikają w głównej mierze z terminów rozliczeń końcowych realizowanych przez gminę wydatków inwestycyjnych. Widać to szczególnie na przykładzie wydatków w dziale 600 - Transport i łączność, gdzie w różnych okresach rozliczono inwestycje drogowe oraz w dziale 801 – Oświata i wychowanie, gdzie w 2018 r. rozliczono wydatkowanie związane z budową hali Sportowej w Okalewie i termomodernizacją obiektów oświatowych. Znaczne zróżnicowanie wydatków w poszczególnych latach nastąpiło w dziale 921 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego, gdzie z wydatków na poziomie 197 461,95 w roku 2016 nastąpił wzrost do kwoty 1 444 485,58 w roku 2020. Były to głównie wydatki inwestycyjne na remonty i modernizacje świetlic wiejskich oraz zabytkowej kwatery cmentarnej w Skrwilnie.

Z porównania wydatków za lata 2016 i 2020 wynika, że nastąpił wzrost wydatków w tym okresie o 22,34%.

W strukturze wydatków największy udział stanowią **wydatki bieżące** (w 2020 roku 91,33%), które przeznaczone są na bieżącą realizację zadań własnych i zleconych gminy. W analizowanym okresie można zaobserwować systematyczny wzrost wydatków bieżących gminy, który jest spowodowany głównie:

- realizowaniem przez Gminę Skrwilno nowych zadań, które zostały sędowane na wszystkie gminy przez Państwo, jednakże nie zostały przekazane dodatkowe środki na ich realizację. W związku z tym, gmina realizuje więcej zadań przy takim samym budżecie,
- pojawieniem się nowych kosztów eksploatacyjnych generowanych przez nowo zrealizowane inwestycje (np. koszty utrzymania dróg, szkół, sieci kanalizacyjnej i wodociągowej itp.).
- wzrostem kosztów wynikającym z corocznego wzrostu wskaźnika cen towarów i usług a co za tym idzie znacznego wzrostu wskaźnika inflacji.

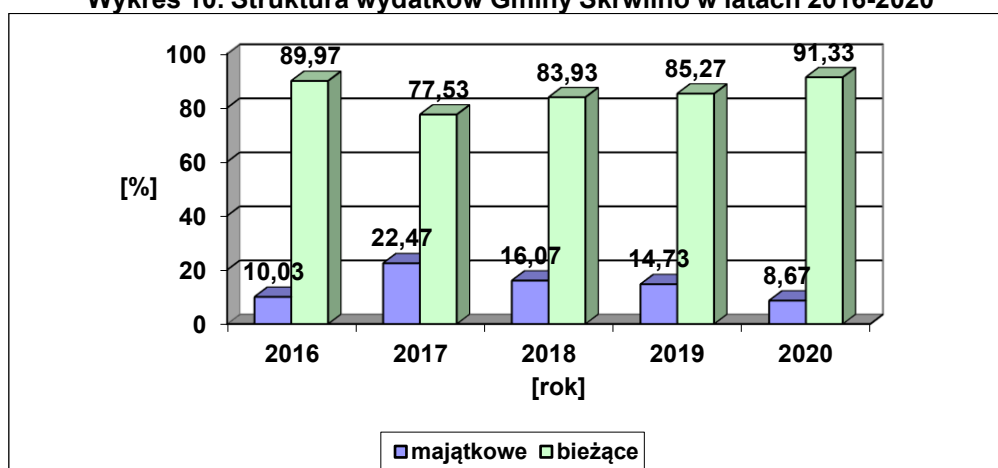
Należy zauważyć, że oprócz wydatków bieżących, w budżecie gminy występują również **wydatki majątkowe**, wynikające z aktywnej polityki inwestycyjnej Gminy Skrwilno. Wydatki majątkowe pełnią rolę wydatków rozwojowych, przekładając się bezpośrednio na wzrost potencjału mieszkaniowego, turystycznego i inwestycyjnego gminy, a przede wszystkim poprawę jakości życia mieszkańców.

Tabela 25. Wydatki Gminy Skrwilno w latach 2016-2020

Wydatki	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	24 229 111,85	30 070 035,18	28 758 116,21	30 703 192,52	29 642 237,42
majątkowe	2 430 828,26	6 758 177,67	4 621 376,26	4 522 119,93	2 570 089,46
bieżące	21 798 283,59	23 311 857,51	24 136 739,95	26 181 072,59	27 072 147,96

Źródło: Opracowanie własne

Wykres 10. Struktura wydatków Gminy Skrwilno w latach 2016-2020

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 26. Struktura wydatków Gminy Skrwilno w latach 2016-2020 [zł]

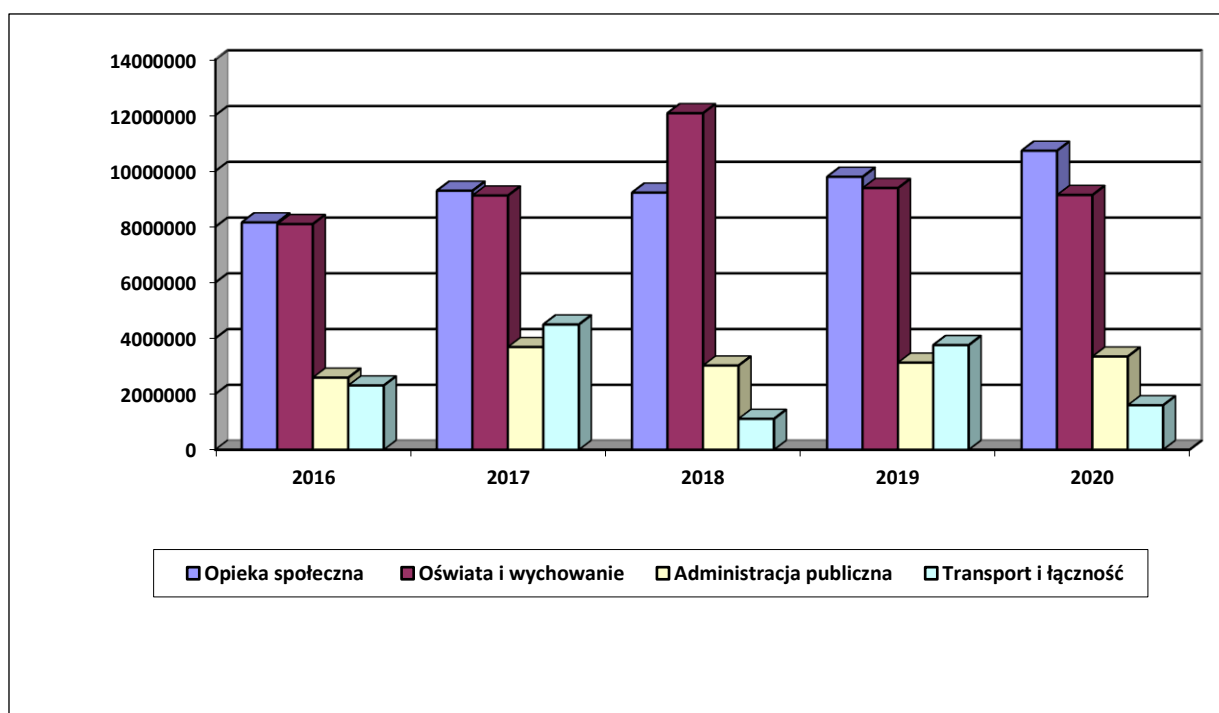
Wydatki	2016	2017	2018	2019	2020
Dział 010 - Rolnictwo i łowiectwo	608 775,83	519 178,23	517 147,40	698 589,93	694 003,38
Dział 400 – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	612 871,87	498 009,11	535 679,01	565 261,94	706 201,08
Dział 600 - Transport i łączność	2 306 009,58	4 493 408,63	1 109 044,28	3 755 020,75	1 595 699,90
Dział 700 - Gospodarka mieszkaniowa	146 850,13	144 182,77	155 522,45	153 459,73	177 102,71
Dział 710 - Działalność usługowa	999,99	1 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00
Dział 750 - Administracja publiczna	2 587 349,72	3 684 642,45	3 021 148,36	3 125 894,68	3 345 161,98
Dział 751 - Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	7 062,00	1 350,00	68 333,99	61 582,00	58 924,00
Dział 752 - Obrona narodowa	-	-	2 237,84	-	-
Dział 754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona	90 043,20	366 810,68	147 052,95	121 762,41	174 338,42

STRATEGIA ROZWOJU GMINY SKRWILNO NA LATA 2021-2030

Dział 757 - Obsługa długu publicznego	112 996,62	111 269,38	119 342,00	129 715,85	88 757,20
Dział 801 - Oświata i wychowanie	8 097 303,64	9 120 256,89	12 074 251,66	9 390 018,00	9 140 202,02
Dział 851 - Ochrona zdrowia	71 991,50	75 461,57	28 938,90	94 562,53	67 971,29
Dział 852 - Pomoc społeczna	7 719 041,83	1 099 234,43	1 181 690,92	1 405 826,35	1 447 248,76
Dział 853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	-	-	-	-	5 850,00
Dział 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	437 551,60	378 510,00	329 109,53	317 223,00	249 519,00
Dział 855 - Rodzina	-	7 814 675,38	7 713 002,86	8 069 218,40	9 025 845,16
Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	950 227,75	1 286 878,05	1 105 260,96	1 265 544,27	1 224 647,34
Dział 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	197 461,95	282 307,87	475 309,80	935 787,82	1 444 485,58
Dział 926 - Kultura fizyczna	282 574,64	192 850,74	174 043,30	612 724,86	195 279,60

Źródło: Opracowanie własne

Wykres 11. Wybrane wydatki Gminy Skrwilno w latach 2016-2020 [zł]

Źródło: Opracowanie własne

Analizując strukturę wydatków Gminy Skrwilno w latach 2016-2020 można zauważyć następujące relacje:

- w całym analizowanym okresie największa część środków finansowych kierowana była

na cele oświaty i wychowania – w latach 2016 - 2020 wydatki te stanowiły 33,35% wszystkich wydatków. Należy jednak podkreślić, że wydatki na oświatę obejmują wiele elementów, nie tylko wydatki na szkoły podstawowe, które wspierane są poprzez udzielanie subwencji. Wydatki na oświatę to także finansowanie przedszkoli, prowadzenie oddziałów przedszkolnych, dowozy dzieci do szkół, prowadzenie świetlic terapeutycznych, a także stypendia socjalne dla uczniów. Wymienione wydatki są finansowane z dochodów własnych gminy bądź z dotacji celowej. W związku z powyższym należy stwierdzić, że Gmina Skrwilno pokrywa ze swojego budżetu dużą część wydatków na oświatę;

Tabela 27. Wysokość subwencji oświatowej i wydatków na oświatę na terenie Gminy Skrwilno w latach 2016-2020 [zł]

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
subwencja oświatowa	5 230 654,00	4 910 978,00	5 140 374,00	5 480 487,00	5 605 524,00
wydatki na oświatę	8 097 303,64	9 120 265,89	12 074 251,66	9 390 018,00	9 140 202,02
Różnica	-2 866 649,60	-4 209 287,90	-6 933 877,70	-3 909 531,00	-3 534 678,00

Źródło: Opracowanie własne

Wydatki na oświatę związane są głównie z zapewnieniem bazy oświatowej o wysokim standardzie, a także z zapewnieniem wysokiego poziomu nauczania;

- podobną część (32,91% wszystkich wydatków) stanowiły wydatki z zakresu pomocy społecznej (łącznie działy: 852, 853, 854 i 855). W wydatkach z zakresu pomocy społecznej największy udział miały wydatki związane z realizacją programu „Rodzina 500+”. Znaczny wpływ na wysokość wydatków w tej grupie miało zwiększenie liczby beneficjentów świadczeń alimentacyjnych. Wprawdzie podstawowym źródłem finansowania tych wydatków były dotacje budżetu państwa przekazywane na realizację zadań zleconych, jednak z upływem czasu zwiększał się także zakres zadań finansowanych środkami własnymi budżetów gmin. Ponadto, analizując zachodzące zmiany demograficzne należy zakładać, że udział tej grupy wydatków w ogólnej kategorii wydatków będzie wykazywał w dłuższym okresie czasu tendencję rosnącą;
- trzecimi co do wielkości wydatkami Gminy Skrwilno są wydatki na administrację publiczną.

W analizowanym okresie wydatki w tej kategorii stanowiły 10,99% wszystkich wydatków gminy. Dotyczą one wydatków związanych m.in. z: zakupem materiałów, usług i energii, działalnością Urzędu Stanu Cywilnego, obsługą Rady Gminy i sołtysów, promocją Gminy, wynagrodzeniami;

- czwartą grupą wydatków stanowiącą 9,25% wszystkich wydatków gminy są wydatki działu 600 – „Transport i łączność”, w tym wydatki inwestycyjne w zakresie budowy nowej

infrastruktury drogowej oraz nakłady na utrzymanie infrastruktury istniejącej.

Należy podkreślić, że w latach 2016-2020 znacznie spadła stabilność przepisów w zakresie obciążeń finansowych jednostek samorządu terytorialnego. Władze centralne przekazały gminom nowe zadania albo rozszerzyły zakres dotychczas realizowanych zadań bez odpowiedniego zabezpieczenia ich finansowania. Dodatkowo liczne zmiany ustawowe spowodowały zmniejszenie dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego.

2.4.3. Wynik budżetów Gminy Skrwilno w latach 2016-2020

W tabeli 28 przedstawiono wielkość wydatków budżetowych na tle dochodów Gminy Skrwilno w latach 2016-2020, obrazując tym samym wysokość deficytu budżetowego.

Tabela 28. Wyniki budżetów Gminy Skrwilno w latach 2016-2020 [zł]

Budżet	2016	2017	2018	2019	2020
Dochody	25 129 298,00	30 178 056,00	29 751 695,20	30 027 341,73	31 560 317,47
Wydatki	25 129 298,00	32 298 316,00	30 451 695,20	31 748 976,73	31 834 504,88
Wynik	00,0	-2 120 260,00	-700 000,00	-1 721 635,00	-274 187,41

Źródło: Opracowanie własne

Jak widać na powyższym zestawieniu w roku 2016 wydatki zbilansowały się z dochodami. W latach 2017-2020 Gmina Skrwilno osiągała deficyt budżetowy, tzn. wydatki gminy przewyższały jej dochody. Należy jednak podkreślić, że deficyt budżetowy w ostatnich latach wynikał z aktywnej polityki inwestycyjnej Gminy, nastawionej na maksymalizację działań realizowanych przy wsparciu z funduszy UE. Inwestycje realizowane na terenie gminy, finansowane ze środków zewnętrznych często wymagały wkładu własnego ze strony gminy. Wkład ten stanowiły wydatki majątkowe z budżetu. Zatem powstały deficyt ma uzasadnienie w zrealizowanych w latach 2016-2020 projektach inwestycyjnych, które mają służyć poprawie warunków życia mieszkańców Gminy Skrwilno.

2.5. Polityka inwestycyjna Gminy Skrwilno

Gmina Skrwilno prowadzi aktywną politykę inwestycyjną, gdyż oprócz realizacji wielu inwestycji ze środków własnych, systematycznie poszukuje i korzysta również z możliwości pozyskania dofinansowania zewnętrznego na realizację inwestycji mających na celu przede wszystkim poprawę jakości życia mieszkańców Gminy.

W ostatnich latach Gmina Skrwilno otrzymała dofinansowanie na realizację 18 projektów, wśród których znalazły się m.in. inwestycje związane z budową oraz przebudową

dróg (6), obiektów sportowych, rekreacyjnych i zabytkowych (6), ochroną środowiska (3), kształtowania przestrzeni publicznej (1) oraz świetlic środowiskowych (2).

Tabela 29. Inwestycje na terenie Gminy Skrwilno współfinansowane ze środków zewnętrznych

L.p.	Nazwa projektu	Okres realizacji	Wartość całkowita projektu	Wartość dofinansowania zewnętrznego
1	Budowa drogi gminnej Nr 120408C Skrwilno – Wólka Etap 3 – od km 2+704 do km 4+357 długości 1,653 km Etap 4 – od km 4+357 do km 5+981 długości 1,624	2015	2 617 675,95 zł	1 308 837,97 zł
2	„Przebudowa drogi gminnej Nr 120401C Kotowy – Kotowy od km 0+000 do km 1 + 990 w miejscowości Przywitowo i Kotowy, gmina Skrwilno	2016	1 172 064,43 zł	592 932,00 zł
3	Zwiększenie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej w gminie Skrwilno poprzez termomodernizację budynku Szkoły Podstawowej w Skrwilnie oraz budynku Urzędu Gminy w Skrwilnie	2016-2018	2 155 542,03 zł	1 453 309,43 zł
4	Nasadzenie drzew i krzewów w m. Skrwilno	2017	36 694,08 zł	10 000,00 zł
5	Zwiększenie efektywności energetycznej budynku Gminnego Przedszkola w Skrwilnie	2017-2018	725 639,50 zł	399 257,43 zł
6	Przebudowa drogi gminnej nr 120413C Szczawno – Skrwilno	2017	2 562 858,65 zł	1 263 429,00 zł
7	Przebudowa drogi gminnej Nr 120425C Skudzawy – Urszulewo etap II od km 0+000 do km 2+300 Skudzawy – Nowe Skudzawy odcinek od km 1+390 do km 2+300	2017	635 277,53 zł	415 680,49 zł
8	Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w Okalewie	2017-2018	2 441 352,60 zł	1 704 500,00 zł
9	Zwiększenie atrakcyjności obiektów kultury poprzez renowację mogiły dziedziców na Cmentarzu parafialnym w Skrwilnie	2017-2018	199 550,00 zł	126 973,00 zł

STRATEGIA ROZWOJU GMINY SKRWILNO NA LATA 2021-2030

10	Adaptacja pomieszczenia w Pałacu w Okalewie na potrzeby Regionalnej Izby Historycznej	2017-2018	93 081,28 zł	51 838,00 zł
11	Budowa Otwartej Strefy Aktywności w miejscowości Skrwilno	2018-2019	141 078,54 zł	70 000,00 zł
12	Zagospodarowanie terenu na cele publiczne w centrum miejscowości Skrwilno	2018-2019	799 500,00 zł	496 887,00 zł
13	Budowa miejsc rekreacji w Gminie Skrwilno	2018-2019	53 112,78 zł	31 567,00 zł
14	Przebudowa i wyposażenie ogólnodostępnej świetlicy wiejskiej w Zambrzycy	2019-2020	195 447,00 zł	95 241,09 zł
15	Budowa siłowni plenerowych w Gminie Skrwilno	2019	110 707,38 zł	70 443,00 zł
16	Rozbudowa świetlicy wiejskiej w Skrwilnie wraz z zagospodarowaniem centrum wsi oraz utworzeniem Gminnego Domu Kultury	2019-2022	2 792 048,17 zł	1 250 000,00 zł
17	Przebudowa drogi gminnej Nr 120425C Skudzawy – Urszulewo etap II od km 0+000 do km 2+300 Skudzawy – Nowe Skudzawy od km 0+000 do km 1 + 390	2019-2020	1 140 658,95 zł	689 510,95 zł
18	Budowa i przebudowa drogi gminnej nr 120412C Skudzawy – Skrwilno ETAP 1 – od km 3+161.05 do km 6+008.59	2019	2 544 548,48 zł	1 272 274,00 zł

Źródło: Dane UG Skrwilno

2.5. Wyniki badania ankietowego

W trakcie prac nad opracowaniem Strategii Rozwoju Gminy Skrwilno, przeprowadzone zostały konsultacje społeczne z mieszkańcami gminy za pośrednictwem ankiety, która składała się z 2 części: 4 pytania zamknięte i 2 pytania otwarte.

Celem badania było zbadanie poziomu zadowolenia mieszkańców Gminy Skrwilno z usług świadczonych przez gminę, a także określenie najważniejszych problemów i atutów Gminy Skrwilno.

Udział w badaniu ankietowym wzięło 32 mieszkańców Gminy Skrwilno. W związku z tym, przedstawione poniżej odpowiedzi stanowią jedynie materiał poglądowy i nie należy ich interpretować jako opinii całego społeczeństwa Gminy.

Zgodnie z wynikami przeprowadzonej ankiety, większość respondentów ocenia warunki życia na terenie Gminy Skrwilno jako dobre.

Pytanie 1. Proszę ocenić ważność realizacji poniższych przedsięwzięć na terenie gminy według skali: od 5 - bardzo ważna do 1 – zbędna (proszę zaznaczyć „X” wybraną ocenę)

Wyniki		Ocena				
		1	2	3	4	5
Remonty i budowa dróg		1	2	3	2	20
Budowa infrastruktury okołodrogowej	Oświetlenie uliczne	4	4	3	8	9
	Chodniki i ścieżki rowerowe	2	5	2	7	15
Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej		0	7	12	4	5
Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej		0	5	12	6	5
Wydzielanie i uzbrajanie terenów inwestycyjnych		2	9	6	7	4
Budowa i modernizacja budynków użyteczności publicznej (świetlic, itp.)		3	8	7	6	6
Budowa obiektów sportowo-rekreacyjnych		5	4	8	5	8
Uzbrajanie terenów pod budownictwo mieszkaniowe		4	6	6	9	5
Poprawa estetyki gminy (np. nowe tereny zielone, miejsca rekreacji)		0	4	10	8	7
Szersze wspieranie działań kulturalnych, artystycznych i promocja gminy		4	2	8	4	12
Budowa domu pomocy społecznej		2	4	8	8	10

W pierwszym pytaniu poproszono ankietowanych o ocenę ważności realizacji przedsięwzięć na terenie Gminy Skrwilno w poszczególnych obszarach według skali: od 5 – bardzo ważna do 1 – zbędna. Zgodnie z wynikami zapytania, najważniejszymi przedsięwzięciami do realizacji w najbliższym czasie są: remonty i budowa dróg, chodników i ścieżek rowerowych, szersze wspieranie działań kulturalnych, artystycznych i promocja gminy, budowa domu pomocy społecznej oraz oświetlenia ulicznego.

Pytanie 2. Które z poniższych stwierdzeń najlepiej charakteryzuje Gminę Skrwilno obecnie, a które z nich powinny charakteryzować gminę w przyszłości? (Proszę zaznaczyć „x” maksymalnie 5 propozycji w kolumnie „OBECNIE” oraz maksymalnie 5 propozycji w kolumnie „W PRZYSZŁOŚCI”)

Wyniki	Obecnie	W przyszłości
Atrakcyjna dla mieszkańców	16	10
Atrakcyjna dla przedsiębiorców	1	23
Atrakcyjna dla turystów	7	15
Atrakcyjna dla młodych ludzi	4	20
Położona w atrakcyjnym miejscu	19	4
Z ciekawą ofertą spędzania czasu wolnego	3	9
Dobrze zarządzana	23	10
Bezpieczna	12	9
Dbająca o środowisko przyrodnicze	15	6
Urząd Gminy przyjazny mieszkańcom	24	4
Bardziej atrakcyjna niż sąsiednie gminy	9	8
Daje mieszkańcom dobre warunki życia i perspektywy	4	19
Posiada dobrze rozbudowaną infrastrukturę techniczną (tj. sieć drogową, kanalizacyjną, wodociągową, itp.)	8	12
Posiada dobrze funkcjonującą infrastrukturę społeczną (tj. bazę oświatową, sportową, kulturalną, opiekę zdrowotną, itp.)	11	10

Zdaniem respondentów, Gmina Skrwilno obecnie postrzegana jest jako gmina z przyjaznym dla mieszkańców Urzędem Gminy, a także jako gmina dobrze zarządzana, położona w atrakcyjnym miejscu, atrakcyjna dla mieszkańców oraz dbającą o środowisko. W przyszłości natomiast respondenci chcieliby, aby Gmina Skrwilno uzyskała dodatkowo wizerunek Gminy atrakcyjnej dla przedsiębiorców, młodych ludzi oraz dającej dobre warunki życia i perspektywy do rozwoju. Dzięki określeniu takiego stanu docelowego, respondenci określili docelowy wizerunek Gminy Skrwilno w perspektywie 2020 roku, czyli tzw. wizję rozwoju.

Pytanie 3. Które z poniższych elementów w funkcjonowaniu Urzędu Gminy Skrwilno należałoby poprawić? (Proszę zaznaczyć „x” odpowiednie pozycje)

	Odpowiedz
Sposób obsługi interesantów	5
Indywidualne traktowanie interesanta	6
Kompetencje pracowników (poziom wiedzy)	3
Czas załatwiania spraw (szybkość obsługi)	8
Kultura i zachowanie pracowników	2
Pomoc w udzielaniu informacji	4
Łatwość dotarcia do właściwego pracownika	3
Wygląd i wyposażenie urzędu	1

Badaniu poddano również ocenę pracy i funkcjonowania Urzędu Gminy Skrwilno. Zgodnie z uzyskanymi odpowiedziami, poprawy i usprawnienia wymagają: sposób obsługi interesantów, indywidualne traktowanie interesanta oraz czas załatwiania spraw.

Pytanie 4. Jakie są najważniejsze problemy do rozwiązania w Gminie Skrwilno? Co w pierwszej kolejności należałoby naprawić i usprawnić?

Zdaniem ankietowanych, do **najważniejszych problemów w Gminie Skrwilno** wymagających jak najszybszej interwencji, należą:

- budowa i modernizacja dróg,
- modernizacja i budowa chodników oraz ścieżek rowerowych,
- tworzenie nowych miejsc pracy,
- budowa oświetlenia,
- tworzenie instytucji kulturalnych na terenie gminy,
- stworzenie właściwie funkcjonującego systemu opieki nad osobami potrzebującymi,
- remont budynku Urzędu Gminy oraz świetlic wiejskich,
- przeciwdziałanie patologiom społecznym.

Pytanie 5. Jakie atuty posiada Gmina Skrwilno, które mogłaby wykorzystać w przyszłości do swojego rozwoju? Co decyduje o obecnej atrakcyjności Gminy Skrwilno? Co może stać się jego szansą dla rozwoju?

Największymi **atutami Gminy Skrwilno** zdaniem ankietowanych są:

- położenie wśród lasów i jezior,
- tradycje historyczne,
- obiekty sportowe,

- turystyka,
- targowisko,
- park,
- przystań kajakowa,
- odnowione placówki oświaty.

Elementy te niewątpliwie mogą być wykorzystane przez władze lokalne do promowania Gminy Skrwilno, jako miejsca idealnego do zamieszkania, inwestowania czy też odpoczynku.

Wyniki przeprowadzonej ankiety zostaną wykorzystane do zdefiniowania celów strategicznych w perspektywie interesariusza w „Strategii Rozwoju Gminy Skrwilno na lata 2021-2030.”

2.6. Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ➤ funkcjonowanie targowiska w Skrwilnie, ➤ informacja o atrakcjach turystycznych umieszczona na stronie internetowej Urzędu Gminy, ➤ informacja o istniejących gospodarstwach agroturystycznych na stronie internetowej Urzędu Gminy, ➤ funkcjonowanie ścieżki edukacyjnej na terenie Gminy, ➤ funkcjonowanie otwartej strefy aktywności, ➤ wyremontowany budynek Urzędu Gminy oraz jego otoczenie, ➤ obiekty (np. orlik, hala sportowa w Skrwilnie i Okalewie) i tradycje sportowe (np. działanie GLKS Skrwa Skrwilno) wpływające pozytywnie na integrację mieszkańców, ➤ funkcjonowanie Klubu Seniora, ➤ funkcjonowanie Gminnego Domu Kultury, który zapewnia szeroką ofertę kulturalną dla wszystkich grup wiekowych ➤ spełnianie funkcji informacyjnej przez Gazetę Skrwileńską, ➤ imprezy sportowo-rekreacyjne przyciągające osoby z poza obszaru Gminy, ➤ działania GOPS w zakresie zapobiegania wykluczeniu społecznemu ➤ posiadanie terenów inwestycyjnych, 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ zmniejszenie liczby ludności gminy w ostatnich latach, ➤ ujemne saldo migracji, ➤ starzenie się społeczeństwa, ➤ niska wartość bonitacyjna gleb, ➤ rozdrobniona struktura agrarna, ➤ utrzymujące się bezrobocie na terenie gminy, ➤ małe miejscowości, ➤ niski poziom przedsiębiorczości, ➤ brak wystarczającej ilości miejsc noclegowych i punktów gastronomicznych, ➤ odległość od dużych miast, ➤ niewystarczający stopień wyposażenia gminy w infrastrukturę wodociągową i kanalizacyjną, ➤ niezadawalający stan części dróg na terenie gminy.

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ➤ dogodne położenie komunikacyjne przy dwóch drogach wojewódzkich, ➤ istnienie walorów przyrodniczych i kulturowych, które mogą przyczynić się do rozwoju oferty turystycznej i rekreacyjnej, ➤ dostępność zewnętrznych źródeł finansowania, w tym m.in. nowa perspektywa finansowa Unii Europejskiej, ➤ rozwój współpracy terytorialnej, międzysektorowej i międzyorganizacyjnej, ➤ zainteresowanie zdrowym stylem życia, w tym zmiana przyzwyczajeń żywieniowych (powstanie rynku zbytu dla produkowanej na terenie gminy zdrowej, naturalnej żywności), ➤ nowe technologie energetyczne, bazujące na odnawialnych źródłach energii. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ niska opłacalność produkcji rolnej, ➤ zagrożenie niewydolności systemu emerytalnego, niewypłacalności systemu zabezpieczenia społecznego

Zaniechanie w najbliższym czasie realizacji działań rozwojowych w zakresie zwiększenia atrakcyjności Gminy Skrwilno może doprowadzić do zmniejszenia się liczby obecnych mieszkańców, którzy będą migrowali z terenu gminy na obszary dla nich bardziej atrakcyjne, jak i brak napływu nowych mieszkańców, turystów i inwestorów. W związku z tym, może to doprowadzić do zmniejszania dochodów własnych gminy w wyniku zmniejszenia liczby podatników (rozumianych jako mieszkańców i inwestorów) oraz zmniejszenia wpływów do budżetu z tytułu podatków (zwłaszcza podatku od osób fizycznych i prawnych oraz podatku od nieruchomości).

Reasumując powyższe, aby Gmina Skrwilno mogła się rozwijać i zwiększać swoją przewagę konkurencyjną w stosunku do innych gmin, musi przede wszystkim podjąć działania zmierzające do zatrzymywania obecnych mieszkańców na terenie gminy a następnie do pozyskiwania nowych mieszkańców gminy, zwiększenia atrakcyjności turystyczno-rekreacyjnej oraz pozyskiwania nowych podmiotów gospodarczych na swoim terenie, co w dalszej perspektywie przyczyni się do zwiększenia jej dochodów własnych, a tym samym zwiększy możliwości inwestycyjne gminy.

III. Wnioski z diagnozy strategicznej

3.1. W zakresie uwarunkowań przestrzennych

Gmina charakteryzuje się korzystnym położeniem komunikacyjnym. Jest usytuowana w odległości 9 km od Rypina, 12 km od Sierpca, 55 km od Płocka i 130 km od Warszawy.

W niedalekim sąsiedztwie gminy przebiega droga krajowa nr 10 dzięki której gmina ma optymalne połączenie między innymi z Warszawą, Toruniem i Bydgoszczą. Położenie gminy Skrwilno zapewnia także korzystne połączenie komunikacyjne z innymi miejscowościami, dzięki drodze wojewódzkiej nr 563 Rypin – Mława oraz drodze wojewódzkiej nr 560 Brodnica – Rypin – Sierpc – Bielsk, która w Sierpcu przecina drogę krajową nr 10 Warszawa – Bydgoszcz.

Wyzwaniem dla Gminy Skrwilno na lata 2021 – 2030 jest dokonywanie modernizacji dróg istniejących oraz rozbudowa gminnych i wewnętrznych dróg celem poprawy dostępności komunikacyjnej gminy.

Wszystkie działania związane z rozbudową i modernizacją transportu powinny uwzględniać bezpieczeństwo i komfort mieszkańców, między innymi poprzez rozbudowę chodników.

W latach 2021 – 2030 należy podejmować działania związane z rozbudową oświetlenia ulicznego, celem poprawy komfortu życia i zwiększenia bezpieczeństwa mieszkańców gminy.

Na terenie gminy znajdują się ścieżki rowerowe, jednak w celu zwiększenia atrakcyjności turystycznej gminy w kolejnych latach należy podjąć działania celem rozbudowy infrastruktury dla rowerów.

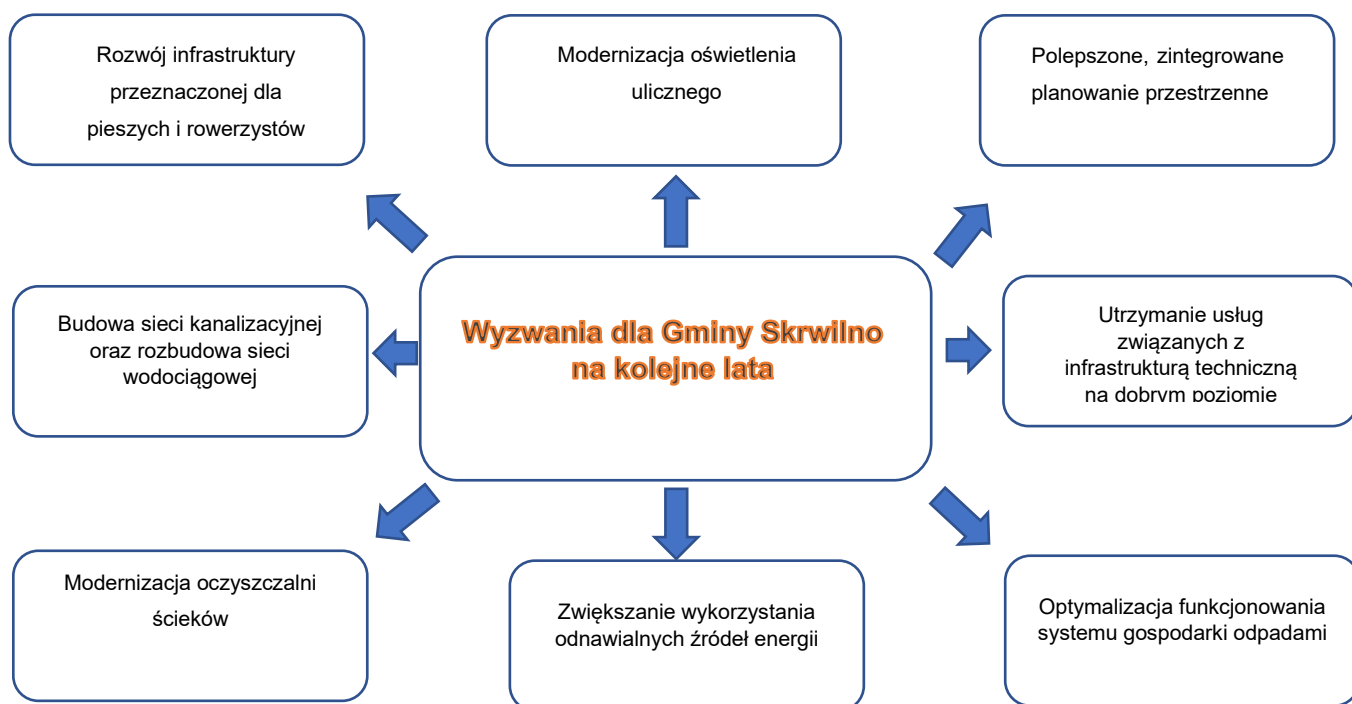
Jednym z ważniejszych wyzwań rozwojowych stojących przed Gminą Skrwilno jest rozbudowa sieci kanalizacyjnej i uzupełnienie sieci wodociągowej, a także modernizacja istniejącej oczyszczalni ścieków. Należy pamiętać, iż nie zawsze rozwój kanalizacji jest możliwy ze względu na opłacalność ekonomiczną.

W zakresie ochrony powietrza wyzwaniem dla Gminy Skrwilno będzie wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii, które w znacznym stopniu zwiększą bilans wytwarzania czystej energii na terenie gminy. Należy dążyć do stopniowego odchodzenia od węgla jako paliwa grzewczego.

Gmina Skrwilno charakteryzuje się ciekawymi walorami przyrodniczymi są to piękne lasy, jeziora i występujące licznie pomniki przyrody. Lasy stanowią 24,8% powierzchni gminy. 80% drzewostanu stanowi sosna, inne występujące gatunki drzew to brzoza, olcha, dąb, i świerk. Lasy są ostoją zwierzyny (sarny, jelenia, łosia, daniela i dzika), są atrakcyjnymi terenami łowieckimi. Miłośnicy grzybów, jagód i jeżyn znajdą również coś dla siebie. W gminie występują dwa jeziora: Skrwileńskie o pow. 74 ha oraz Urszulewskie o pow. 293 ha. Są one świetnym miejscem do wypoczynku czynnego (pływanie) oraz oazą spokoju dla wędkarzy i

miłośników ciszy. W kolejnych latach należy dążyć do zwiększenia świadomości ekologicznej mieszkańców gminy.

W zakresie gospodarki odpadami należy dążyć do optymalizacji kosztów związanych z prowadzeniem gospodarki odpadami, prowadzeniem edukacji ekologicznej w tym zakresie oraz zmniejszaniem masy odpadów zmieszanych zbieranych z terenu gminy. Dodatkowo realizować należy realizować działania związane z usuwaniem azbestu, tak aby w 2032 roku nie występował on na terenie Gminy Skrwilno.

3.2. W zakresie z procesów społecznych

Na terenie Gminy Skrwilno obserwuje się zmniejszającą liczbę mieszkańców. Jednocześnie z roku na rok wzrasta udział mieszkańców w wieku poprodukcyjnym.

Gminna infrastruktura społeczna, kulturalna oraz sportowo – rekreacyjna powinna wychodzić naprzeciw potrzebom i oczekiwaniom starszych mieszkańców, którzy z roku na rok stanowią większą społeczność gminy. Wyzwaniem dla gminy będzie zwiększenie dostępności do świadczeń z zakresu opieki zdrowotnej poprzez dostęp do specjalistów.

Kluczowym wyzwaniem dla gminy na kolejne lata powinna być walka z samotnością osób starszych. Gmina powinna zapewnić odpowiednie zaplecze socjalne poprzez budowę domu opieki społecznej, w którym będzie znajdował się dzienny dom pobytu seniorów. Gmina Skrwilno musi zwiększyć ofertę skierowaną na integrację osób starszych (m.in. szkolenia, zajęcia plastyczne, koła zainteresowań, itp.).

Na podstawie danych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Skrwilnie zauważyć można, iż największa liczba świadczeń odnosiła się do problemu ubóstwa, bezrobocia, niepełnosprawności. Działania społeczne prowadzone na terenie gminy powinny skupiać się właśnie na tych problemach społecznych. Należy wzmocnić działania związane z pomocą dla osób niepełnosprawnych z terenu gminy oraz podjąć działania mające na celu zwiększenie liczby wykwalifikowanych osób świadczących usługi opiekuńcze osobom w wieku senioralnym.

Wyzwanie dla Gminy Skrwilno stanowi także dostosowanie oferty kulturalnej, edukacyjnej i społecznej dla dzieci i młodzieży w celu zatrzymania odpływu młodych mieszkańców do innych gmin. Istotną rolę w tym zakresie odegra Gminny Dom Kultury, którego oferta zajęć dodatkowych dla dzieci i młodzieży musi spełniać ich oczekiwania.

3.3. W zakresie uwarunkowań gospodarczych

Na terenie Gminy Skrwilno liczba podmiotów gospodarczych stanowi niewielką wartość. Dominującą gałęzią gospodarki na terenie gminy jest rolnictwo. Problemem obszaru jest duże rozdrobnienie gospodarstw oraz brak współpracy oraz brak zrzeszania się w grupy producenckie, co ma wpływ na słabą pozycję pojedynczego rolnika na rynku rolnym.

W prognozie do roku 2030 należy skupić się na tworzeniu dogodnych warunków na terenie gminy w celu rozwoju małych i mikro przedsiębiorstw, np. poprzez ulgi podatkowe, zwiększenie terenów inwestycyjnych. Ważne dla gminy i jej obywateli jest przyciągnięcie nowych przedsiębiorców, którzy zapewnią odpowiednią liczbę miejsc pracy dla okolicznych

mieszkańców. Jednak może to nastąpić jedynie pod warunkiem, że podmioty gospodarcze nie będą negatywnie wpływać na otaczającą przyrodę oraz spokojne życie mieszkańców.

Wspomagającą funkcją gospodarki powinna być turystyka, w szczególności krajoznawcza, a także agroturystyka, rozwijane w oparciu o lokalne walory przyrodniczo – krajobrazowe. Warunkiem rozwoju turystyki Gminy Skrwilno jest stworzenie niezbędnych elementów zagospodarowania turystyczno-rekreacyjnego. Obecnie turyści i goście odwiedzający gminę mają możliwości wynajęcia miejsca noclegowego zarówno w miejscowości Skrwilno jak i w miejscowościach ościennych. Istotne jest powołanie zespołu osób, który zajmie się promocją gminy, a także utworzenie Punktu Informacji Turystycznej. Analizując potencjał przyrodniczy i kulturowy Gminy Skrwilno zauważyć można, że turystyka powinna stanowić dodatkowy kierunek rozwoju gminy.

IV. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Skrwilno oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

W strukturze przestrzennej Gminy Skrwilno można wyróżnić dwie dominujące funkcje: rolniczą i leśną. Rozwój przestrzenny gminy koncentruje się w miejscowości Skrwilno. Analiza zmieniającej się liczby podmiotów gospodarczych w latach 2015 – 2020 ukazuje, że ich ilość od 2016 r. wykazuje tendencję rosnącą. Różnica między 2020 rokiem a pierwszym rokiem badania wynosi 56, zatem można stwierdzić wzrost liczby podmiotów gospodarczych. Na przestrzeni badanych lat.

Na terenie gminy Skrwilno zlokalizowane są następujące obszary chronione:

✓ obszar chronionego krajobrazu:

Obszar Chronionego Krajobrazu Źródła Skrwy w całości znajduje się w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Skrwilno, zajmuje powierzchnię 3530,89 ha. Pod względem fizyczno-geograficznym cały obszar położony jest w obrębie Sandru Skrwy. Teren ten jest jednolity, jedynie zachodnia część obszaru wykazuje większe zróżnicowanie. Dominantą przestrzenną obszaru jest rynna jeziora Urszulewskiego. Głównym elementem hydrograficznym jest jezioro Urszulewskie o powierzchni 239,1ha. Uzupełnienie sieci wodnej stanowi jezioro Skrwilno, rzeka Skrwa oraz bogaty system drobnych cieków i oczek wodnych. Szatę roślinną tworzą przede wszystkim lasy. Zajmują one powierzchnię około 2479 ha co stanowi prawie 50% omawianego obszaru. Ponadto ważnym ekologicznie elementem są kompleksy łąk i bagien. Podstawą utworzenia obszaru chronionego krajobrazu jest ochrona krajobrazu i naturalnych warunków środowiska przyrodniczego w tym:

- rejon stanowiący obszar źródliskowy rzeki Skrwy;
- malowniczy krajobraz wraz z rynną jeziora - Urszulewskiego;
- kompleksy leśne stanowiące ważny czynnik ekologiczny dla tego rejonu województwa.

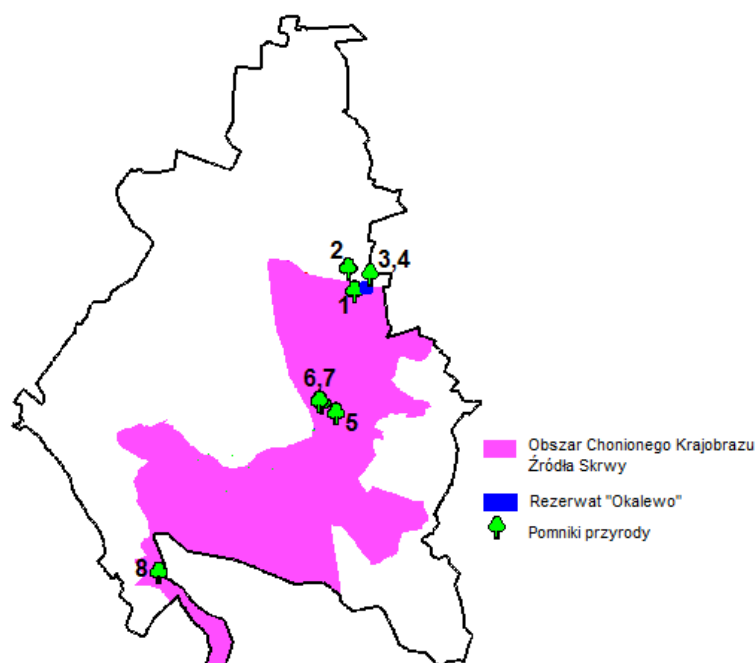
✓ rezerwat przyrody:

Rezerwat przyrody Okalewo – Rezerwat został utworzony zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 3 maja 1965 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Okalewo” (M. P. Nr 26 poz. 132). Aktualnie w tej sprawie obowiązuje zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 29 sierpnia 2012 roku. Rezerwat leśny został utworzony w celu ochrony 5,28 ha obszaru wilgotnego boru mieszanego świerkowo-dębowego. W jego obrębie możemy spotkać ponad dwustuletnie sosny, a także skupiska chronionego runa leśnego i podlegających ochronie gatunków zwierząt.

✓ pomniki przyrody:

Na terenie gminy znajduje się siedem pomników przyrody

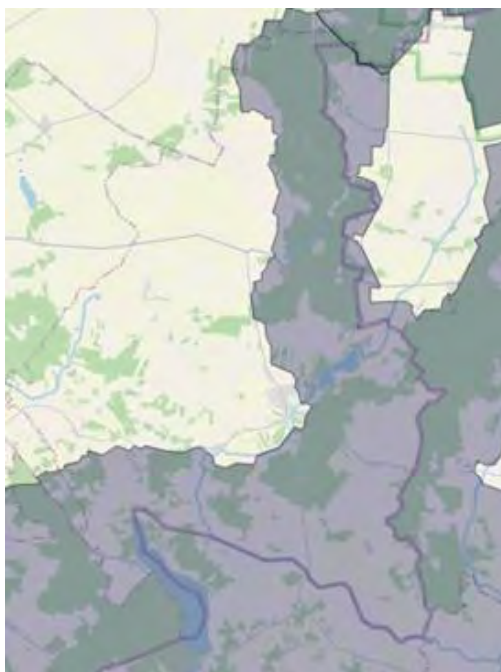
Rysunek 4. Położenie form ochrony przyrody na terenie gminy Skrwilno

Źródło: Opracowanie własne

1. pomnik przyrody: Dąb szypułkowy - *Quercus robur*; pierśnica: 141 cm; obwód: 443 cm; wysokość: 25 m - od pn-wsch strony ubytek w pniu do wys. 2 m
2. pomnik przyrody: Dąb szypułkowy - *Quercus robur*; pierśnica: 140 cm; obwód: 440 cm; wysokość: 28 m - od strony pn do wys. 2 m ubytki kory
3. pomnik przyrody: Dąb szypułkowy - *Quercus robur*; pierśnica: 120 cm; obwód: 377 cm; wysokość: 26 m
4. pomnik przyrody: Dąb szypułkowy - *Quercus robur* – drzewo powalone
5. pomnik przyrody: Dąb szypułkowy - *Quercus robur*; pierśnica: 136 cm; obwód: 427 cm; wysokość: 19 m - złamany główny konar na wys. 12 m
6. pomnik przyrody: pomnik wieloobiektowy (Buk - *Fagus sp.* pierśnica: 143 cm; obwód: 449 cm, wysokość: 31 m), (Dąb - *Quercus sp.* pierśnica: 111 cm; obwód: 349 cm, wysokość: 32 m)
7. pomnik przyrody: Lipa drobnolistna - *Tilia cordata* ; pierśnica: 255 cm; obwód: 801 cm; wysokość: 26 m - nad Jeziorem Urszulewskim, od wys. 2 m dwa pnie.

Rysunek 5. Korytarz ekologiczny przebiegający przez teren Gminy Skrwilno

Źródło: <http://mapa.korytarze.pl/>

Korytarz ekologiczny jest obszarem, który umożliwia migrację roślin, zwierząt lub grzybów. Tworzą go liniowe pasy lasów, terenów porośniętych krzewami lub trawami umożliwiające zwierzętom, roślinom i grzybom przemieszczanie się oraz dające schronienie i dostęp do pożywienia.

Na terenie Polski zostały wyznaczone dwa, główne międzynarodowe korytarze ekologiczne:

- Korytarz Północny (KPn) łączący Puszcę Augustowską na północnym wschodzie Polski (granica z Litwą) z Cedyńskim Parkiem Krajobrazowym na północnym zachodzie (granica z Niemcami),
- Korytarz Północno-Centralny (KPnC) łączący Puszcę Białowieską na wschodzie (granica z Białorusią) z Parkiem Narodowym Ujście Warty na zachodzie (granica z Niemcami).

Na terenie gminy Skrwilno znajduje się korytarz ekologiczny Dolina Wisły – Lasy Lidzbarskie.

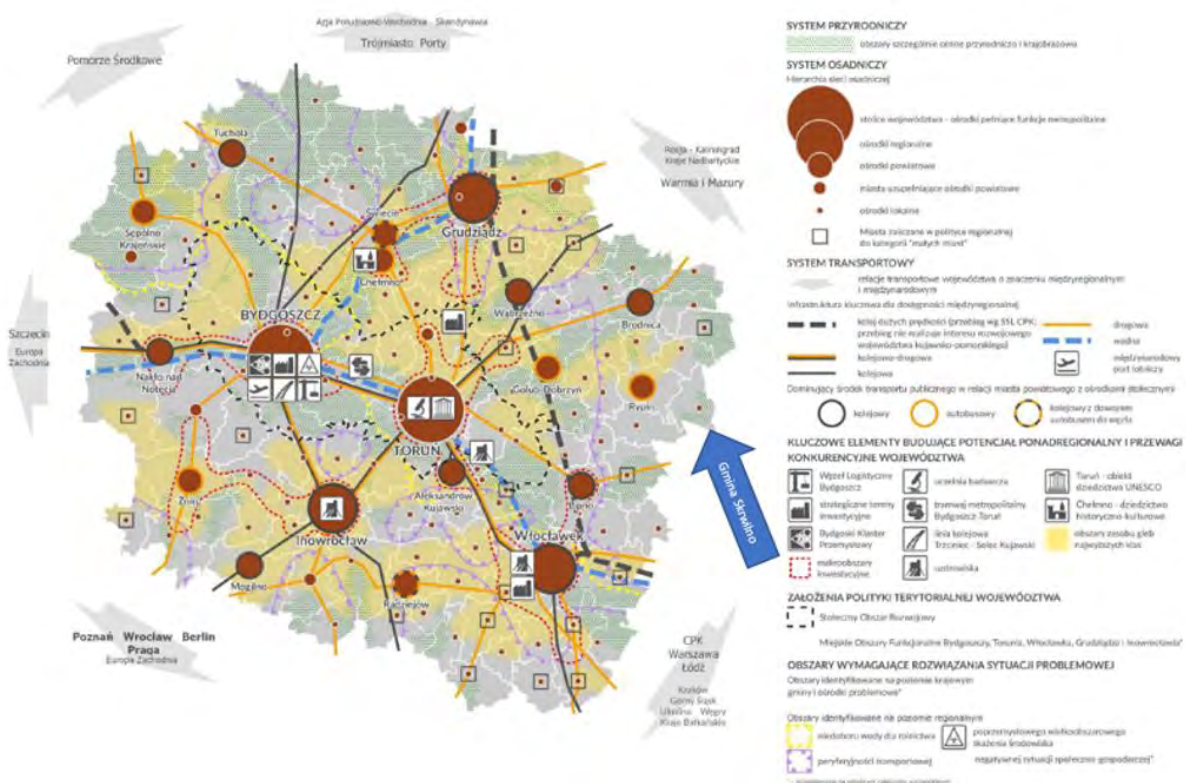
Głównymi zagrożeniami, jakie mogą zaistnieć dla funkcjonowania ich poszczególnych odcinków są zagrożenia wynikające z lokalizacji dróg. Taka sytuacja prowadzi do występowania kolizji pomiędzy drogą a korytarzem, przez co podczas wzmożonego ruchu pojazdów może prowadzić do zaistnienia niebezpiecznych sytuacji. W związku z tym istotnym jest, aby przy drogach znajdowały się znaki informujące, o tym że możliwe jest pojawienie się zwierząt na drodze oraz że należy zachować szczególną ostrożność szczególnie w okresach migracji zwierząt.

Minimalizacja oddziaływania bariery psychofizycznej w zasięgu korytarzy migracyjnych polega na następujących działaniach o charakterze osłonowym:

- budowanie osłon (ekranów) antyolśnieniowych – chronią zwierzęta przed oślepieniem przez przejeżdżające pojazdy; osłony powinny być lokowane przede wszystkim na powierzchni i w otoczeniu przejść dla zwierząt;
- budowanie ekranów akustycznych – ograniczają poziom hałasu na obszarach sąsiadujących z drogą; powinny być stosowane w przypadku stwierdzenia oddziaływania o charakterze znaczącym na konkretne gatunki zwierząt;
- wprowadzanie osłonowych i izolacyjnych nasadzeń roślinności – ograniczają poziom hałasu i emisji chemicznych w obszarach sąsiadujących z drogą.

Utrzymanie korytarzy i właściwe gospodarowanie w ich obrębie może mieć istotne znaczenie dla ochrony siedlisk i gatunków na obszarach Natura 2000, dlatego w planowaniu przestrzennym należy wziąć je pod uwagę. Zachowanie drożności i ciągłości korytarzy jest kluczowe dla zachowania spójności sieci.

Rysunek 7. Położenie Gminy Skrwilno w hierarchii sieci osadniczej województwa kujawsko-pomorskiego

Źródło: Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+

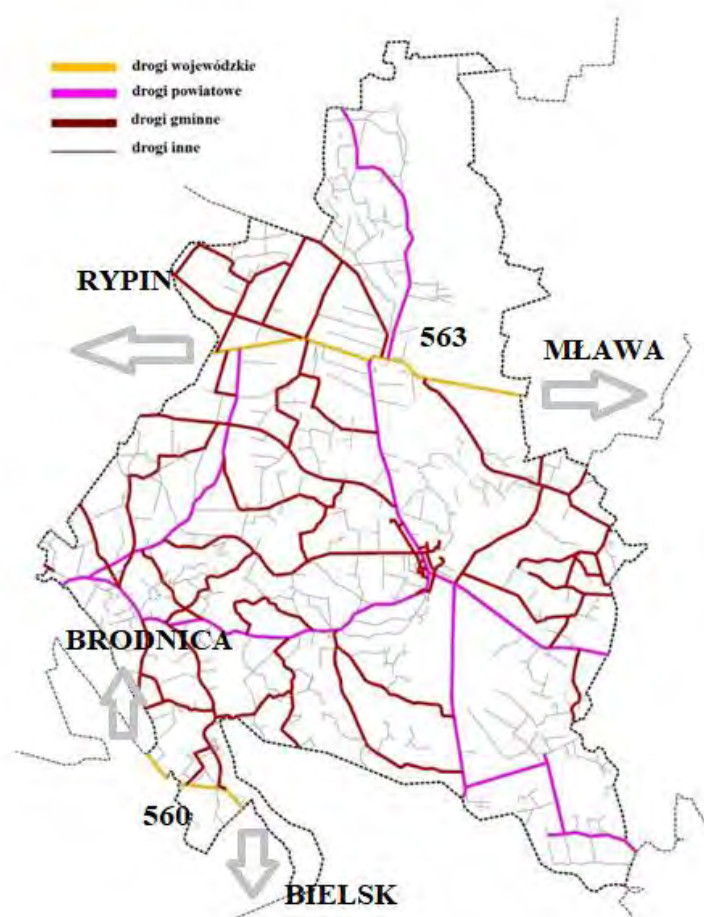
Województwo kujawsko-pomorskie położone jest w północnej części centralnej Polski. Zgodnie z trójstopniowym podziałem administracyjnym Polski województwo kujawsko-pomorskie dzieli się na: 19 powiatów, 4 miasta na prawach powiatu i 144 gminy. Największymi

i ważnymi ośrodkami województwa jest miasto Bydgoszcz i Toruń. Dużym atutem regionu jest równomierne rozmieszczenie miast powiatowych, których uzupełnieniem są sąsiednie gminy.

W hierarchii osadniczej województwa kujawsko-pomorskiego Skrwilno zostało zakwalifikowane jako ośrodek lokalny. Według danych w roku 2020 gminę zamieszkiwało 5824 osób. W skład Gminy Skrwilno wchodzi 19 sołectw: Budziska, Czarnia Mała, Czarnia Duża, Kotowy, Mościska, Okalewo, Otocznia, Przywitowo, Rak, Ruda, Skrwilno, Szucie, Skudzawy, Szustek, Szczawno, Urszulewo, Wólka, Zofiewo, Zambrzyca.

Skrwilno jest siedzibą władz Gminy Skrwilno. Pełni ono ważną rolę ośrodka o charakterze usługowym w zakresie administracji, kultury, nauki, handlu. Podstawową funkcją gminy jest rolnictwo rozwijające się w oparciu o indywidualne gospodarstwa rolne z wykształconym kierunkiem produkcji rolnej. Przemysł w Gminie Skrwilno jest bardzo słabo rozwinięty. Pozostałe wsie pełnią funkcje wspomagające.

Rysunek 8. Układ drogowy gminy Skrwilno

Źródło: Opracowano własne

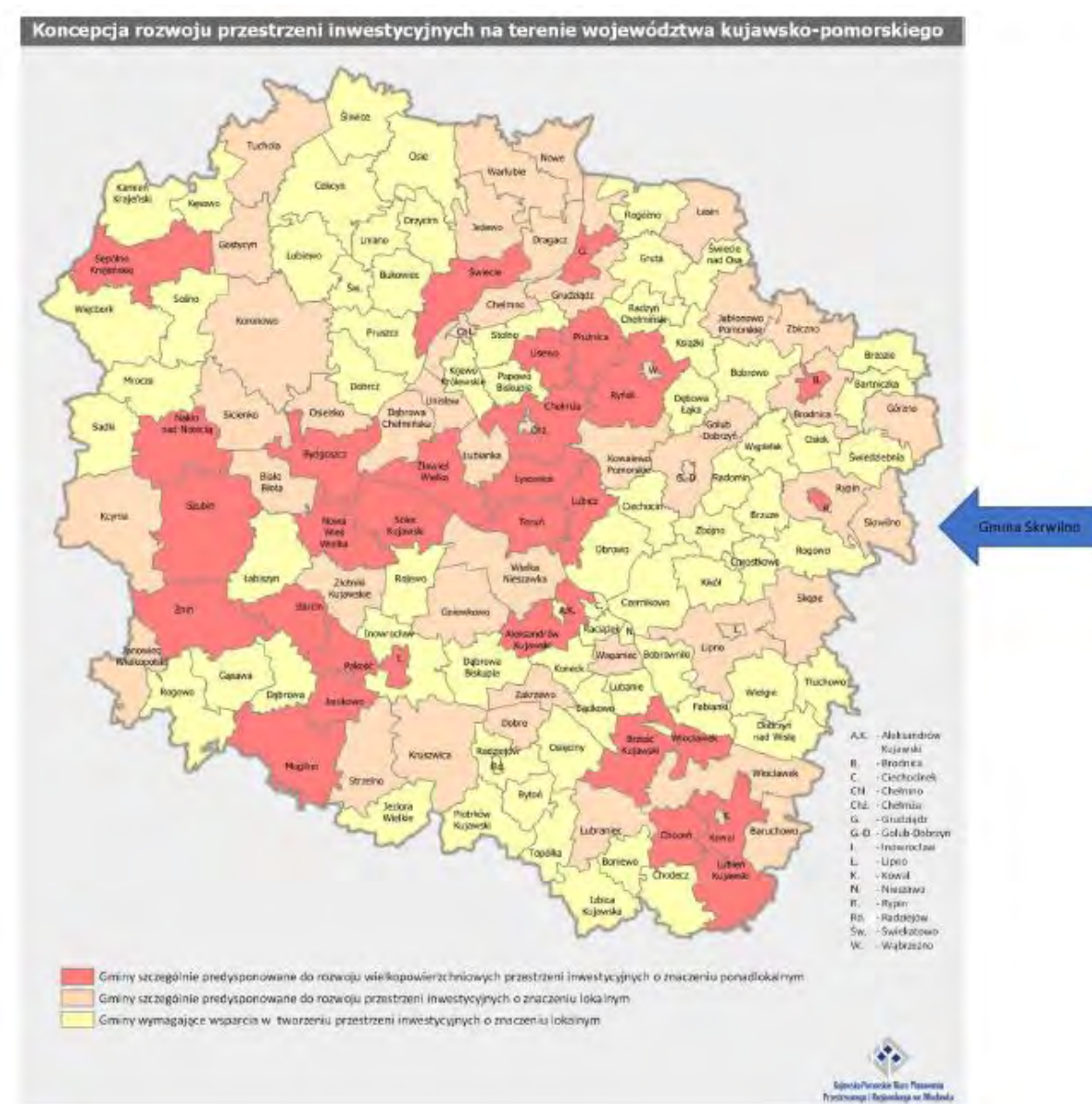
Najważniejszymi drogami zapewniającymi spójność komunikacyjną gminy Skrwilno z większymi ośrodkami miejskimi są: droga wojewódzka Nr 563 Rypin - Mława oraz droga

STRATEGIA ROZWOJU GMINY SKRWILNO NA LATA 2021-2030

województwa nr 560 Brodnica-Bielsk. Obie drogi wojewódzkie zostały zidentyfikowane w Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+ jako drogi o kluczowym znaczeniu dla spójności komunikacyjnej województwa.

Najbardziej znaczące szlaki komunikacyjne dla gminy w kontekście transportu i gospodarki poza wymienionymi drogami wojewódzkimi stanowią drogi powiatowe, w gminie jest ich sześć. Najbardziej liczną kategorią dróg są drogi gminne, jest ich 52. Na terenie gminy brak jest linii kolejowej.

Rysunek 9. Położenie Gminy Skrwilno na tle koncepcji rozwoju przestrzeni inwestycyjnych na terenie województwa kujawsko - pomorskiego

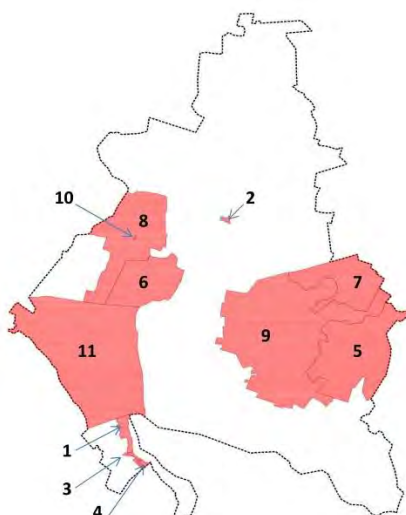
Źródło: Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+

Na terenie województwa kujawsko-pomorskiego wyróżnia się trzy kategorie gmin pod względem potrzeby i charakteru wsparcia rozwoju terenów inwestycyjnych. W koncepcji rozwoju przestrzeni inwestycyjnych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego Gmina Skrwilno zaliczona została jako gmina szczególnie predysponowana do rozwoju przestrzeni inwestycyjnych o znaczeniu lokalnym. Działania Gminy Skrwilno w najbliższych latach skoncentrowane będą na stworzeniu jak najbardziej dogodnych warunków rozwoju lokalnej przedsiębiorczości oraz przyciągania nowych inwestorów. Na najbliższe lata Gmina Skrwilno musi skupić się na stworzeniu dogodnych warunków do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości jak również stworzyć ofertę, która będzie atrakcyjna dla inwestorów zewnętrznych.

Polityka przestrzenna Gminy Skrwilno

Istotną rolę w rozwoju gminy odgrywa polityka przestrzenna. Na szczeblu gminnym instrumentem, dzięki któremu możliwe jest efektywne wykorzystanie przestrzeni i zarządzanie nią, są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Na terenie Gminy Skrwilno aktualnie obowiązuje jedenaście miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego o łącznej powierzchni około 4448 ha co stanowi 36,1 % czyli ok. 1/3 całej powierzchni Gminy. Dodatkowym narzędziem planistycznym wykorzystywanym w procesie zarządzania przestrzenią w Gminie są decyzje o warunkach zabudowy oraz decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Rysunek 10. Rozmieszczenie obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy Skrwilno

Źródło: opracowanie własne

Obecnie Gmina prowadzi procedurę nad miejscowym planem zagospodarowania

przestrzennego dla działek położonych w rejonie miejscowości Urszulewo (zainicjowaną uchwałą intencyjną nr XXII/157/21 z dnia 27.04.2021 r.) obejmując prawie cały obszar obrębu Urszulewo, gdzie przodującym kierunkiem zagospodarowania przestrzennego będzie zabudowa rekreacji indywidualnej z usługami oraz zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna pośród lasów oraz terenów rolnych.

Podstawą rozwoju przestrzennego Gminy będzie istniejący układ komunikacyjny, wiążący wszystkie jednostki osadnicze oraz rozbudowa systemu komunikacyjnego ułatwiająca sprawną obsługą wszystkich terenów przeznaczonych pod zabudowę.

Ośrodkiem dominującym w strukturze przestrzennej Gminy pozostaje miejscowość Skrwilno, jako główny ośrodek usługowy i administracyjny, a pozostałe jednostki stanowiąc będą funkcję uzupełniającą.

Zgodnie z bilansem terenów przeznaczonych pod zabudowę rozwój przestrzenny Gminy odbywał się będzie poprzez lokalizację zabudowy w granicach obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach poszczególnych jednostek osadniczych oraz na obszarach przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę. Dopiero w dalszej kolejności rozwój ten będzie możliwy na pozostałych obszarach zgodnie z określonym zapotrzebowaniem na nową zabudowę. Osadnictwo rozwijać się będzie na bazie istniejącego zainwestowania poprzez: wymianę istniejącej zużytej zabudowy, uzupełnienia na wolnych działkach lub w nowych obszarach zlokalizowanych w sąsiedztwie istniejącego zainwestowania.

W zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie należy uwzględnić:

- konieczność rozwoju i uzupełnienia infrastruktury drogowej i sieci infrastruktury technicznej w związku z rozwojem nowej zabudowy;
- ochronę i poprawę stanu podstawowych komponentów środowiska przyrodniczego zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju;
- zachowanie zasobów i zapewnienie wysokiej jakości wód, poprawę stanu powietrza atmosferycznego, racjonalne wykorzystanie zasobów glebowych, ochronę i powiększanie zasobów leśnych;
- racjonalne wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczo-kulturowego i krajobrazu dla rozwoju turystyki i rekreacji;
- dążenie do wykorzystania odnawialnych źródeł energii;
- planowanie przestrzeni publicznych oraz infrastruktury usług publicznych spełniających wymogi dostępności dla osób z ograniczoną sprawnością.

Rysunek 11. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Skrwilno

Legenda:

- Granica administracyjna gminy Skrwilno
- Granice administracyjne gmin sąsiednich
- Nazwy gmin sąsiednich
- Granice obszarów ewidencyjnych
- Nazwy obszarów geodezyjnych
- Nazwy rzek, cieków, strug
- Rzeki i ciek wodne
- Wody powierzchniowe stojące
- Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej oraz zagrodowej z dopuszczeniem usług
- Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz zabudowy rekreacji indywidualnej
- Tereny zabudowy usługowej, w tym usług publicznych
- Tereny zabudowy produkcyjnej, składowej i magazynowej wraz z usługami
- Tereny zabudowy usług kultury religijnej
- Tereny cmentarzy
- Tereny zieleni urządzonej i nieurządzonej
- Tereny rolniczej przestrzeni produkcyjnej
- Tereny rolnicze o wysokiej jakości z przewagą III klasy bonitacyjnej
- Tereny leśnej przestrzeni produkcyjnej
- Tereny infrastruktury technicznej

System przyrodniczy

- Obszar Chronionego Krajobrazu Źródła Skrwy wyznaczony Uchwałą Nr X/244/15 z dnia 24 sierpnia 2015 r. Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego, (Dz. Urz. Województwa Kujawsko-Pomorskiego dnia 25 sierpnia 2015 r. poz. 2565), zmienioną Uchwałą Nr XLV/755/18 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 28 maja 2018 r.
- Rezerwat Przyrody "Okalewo"
- Korytarz ekologiczny Dolina Wisły - Lasy Lidzbarskie (GKPnC-13A)
- Pomniki przyrody

System osadniczy

- Ośrodek lokalny miejscowość Skrwilno

System transportowy

- Drogi wojewódzkie kluczowe dla zapewnienia wewnętrznej spójności komunikacyjnej województwa

Kluczowe elementy budujące potencjał ponadregionalny i przewagi konkurencyjne województwa - koncepcja rozwoju przestrzeni inwestycyjnych na terenie województwa

- Gmina sklasyfikowana w strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego jako do 2030 roku jako szczególnie predysponowana do rozwoju przestrzeni inwestycyjnych o znaczeniu lokalnym

Obszary Strategicznej Interwencji:

Obszar Strategicznej Interwencji zidentyfikowany na poziomie krajowym:

- OSI „obszary zagrożone trwałą marginalizacją”

Obszary Strategicznej Interwencji zidentyfikowane na poziomie regionalnym:

- OSI gmin wykazujących negatywną sytuację społeczno-gospodarczą - gmina o niskim poziomie rozwoju społecznego i niskim poziomie przedsiębiorczości

- OSI obszarów peryferyjności transportowej

Założenia polityki terytorialnej województwa:

- OPPT Rypina

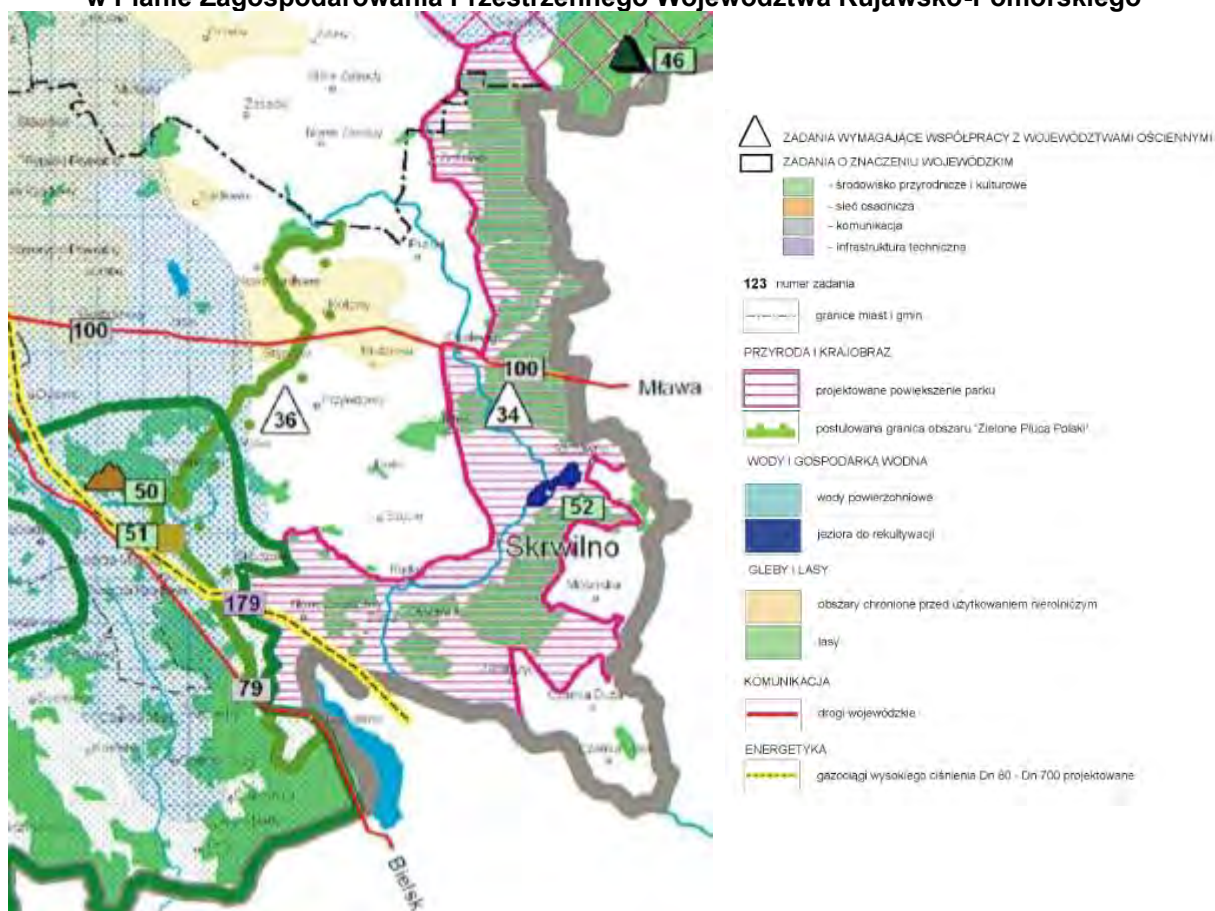
Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie wynikają również z celów i kierunków polityki przestrzennego zagospodarowania województwa. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego przyjęty przez Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego Uchwałą nr XI/135/03 z dnia 26 czerwca 2003 r. określa zadania ponadlokalne realizujące cele publiczne. Poniższe zestawienie przedstawia zadania wyszczególnione dla obszaru gminy Skrwilno.

Tabela 30. Zadania ponadlokalne realizujące cele publiczne ujęte w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego dla obszaru gminy Skrwilno

L.p./nr zadania	Nazwa zadania
I. ZADANIA O ZNACZENIU KRAJOWYM - BRAK ZADAŃ	
II. ZADANIA WYMAGAJĄCE WSPÓŁPRACY Z WOJEWÓDZTWAMI SĄSIEDNIMI	
34.	Powiększenie Górznieńsko-Lidzbarskiego Parku Krajobrazowego
35.	Aktualizacja planów ochrony parków krajobrazowych Górznieńsko-Lidzbarskiego
36.	Powiększenie obszaru funkcjonalnego "Zielone Płuca Polski"
III. ZADANIA O ZNACZENIU WOJEWÓDZKIM	
Środowisko przyrodnicze i kulturowe	
39.	Opracowanie programu ochrony środowiska wraz z planem gospodarki odpadami dla obszaru województwa kujawsko-pomorskiego
40.	Realizacja Programu zwiększenia lesistości i zadrzewień województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2001-2020
46.	Opracowanie i ustanowienie planów ochrony dla wszystkich rezerwatów przyrody
52.	Rekultywacja zdegradowanych jezior z należytym rozpoznaniem uwarunkowań i celowości takich zabiegów w szczególności: Skrwilna
Komunikacja	
79.	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 560
100.	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 563
Infrastruktura	
179.	Budowa gazociągu wysokiego ciśnienia relacji Sierpc-Rypin Dn 150 mm
IV. ZADANIA RZĄDOWE SŁUŻĄCE OBRONNOŚCI PAŃSTWA	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego przyjęty uchwałą nr XI/135/03 z dnia 26 czerwca 2003 r.

Rysunek 12. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym w gminie Skrwilno ujęte w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego przyjęty uchwałą nr XI/135/03 z dnia 26 czerwca 2003 r. - fragment mapy

V. Cele strategiczne rozwoju Gminy Skrwilno w wymiarze przestrzennym, społecznym i gospodarczym

Przeprowadzona diagnoza otoczenia strategicznego gminy i jej potencjału oraz analiza SWOT pozwoliły na ustalenie celów strategicznych zmierzających do realizacji wizji Gminy Skrwilno. Cele strategiczne oraz cele operacyjne określone zostały w ramach trzech stref - przestrzennej, społecznej i gospodarczej.

Obszary rozwojowe gminy są zależne od siebie i wzajemnie się przenikają. Zadania zrealizowane w zakresie strefy przestrzennej, rozwój infrastruktury technicznej pomogą zrealizować zadania w sferze gospodarczej, a także pozytywnie wpłyną na ochronę środowiska. Cele osiągnięte w ramach strefy społecznej i kulturowej wpłyną na realizację celów w zakresie atrakcyjności mieszkaniowej i turystyczno-rekreacyjnej.

Cele strategiczne będą osiągnięte poprzez realizację konkretnych celów operacyjnych.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY SKRWILNO NA LATA 2021-2030

Cele strategiczne		
Strefa przestrzenna	Strefa społeczna	Strefa gospodarcza
<p>Cel strategiczny 1: Zrównoważony ład przestrzenny oraz poszanowanie środowiska naturalnego</p>	<p>Cel strategiczny 2: Rozwój kapitału ludzkiego</p>	<p>Cel strategiczny 3: Poprawa konkurencyjności gospodarczej gminy</p>
Cele operacyjne		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Poprawa stanu infrastruktury drogowej, w szczególności na obszarach z zabudową mieszkalną i usługowo-handlową 2. Wzrost dostępności komunikacyjnej 3. Poprawa poziomu bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego 4. Poprawa dostępu do infrastruktury wodno-kanalizacyjnej 5. Zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w bilansie energetycznym gminy 6. Poprawa jakości powietrza 7. Usprawnienie gospodarki odpadami komunalnymi 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poprawa dostępności do usług społecznych i kulturalnych dla mieszkańców 2. Aktywizacja i integracja społeczna mieszkańców, z uwzględnieniem potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych 3. Zwiększenie udziału najmłodszych mieszkańców w życiu lokalnej społeczności 4. Rozwój oferty edukacyjnej, kulturalnej oraz sportowo-rekreacyjnej 5. Poprawa efektywności kształcenia w placówkach oświatowych 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój oferty promocyjnej gminy 2. Poszerzenie oferty turystycznej 3. Zwiększenie terenów pod działalność inwestycyjną 4. Zwiększenie zainteresowania wśród inwestorów

Tabela 31. Zakres działań inwestycyjnych w ramach wyznaczonych celów strategicznych

1. Zrównoważony ład przestrzenny oraz poszanowanie środowiska naturalnego	2. Rozwój kapitału ludzkiego	3. Poprawa konkurencyjności gospodarczej gminy
1. Budowa, rozbudowa i remont dróg gminnych	1. Remont i modernizacja bazy lokalowej pod rozwój infrastruktury społecznej (strażnice OPS, dom pomocy społecznej, świetlice wiejskie, punkty świetlicowe)	1. Systematyczna aktualizacja informacji na temat gminy na stronie internetowej Urzędu Gminy
2. Budowa i rozbudowa ciągów pieszo-rowerowych	2. Remont zabytkowego pałacu w Okalewie z przystosowaniem go na cele społeczno-kulturalno-edukacyjne	2. Rozbudowa oferty inwestycyjnej dla potencjalnych inwestorów
3. Budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego	3. Edukacja mieszkańców z zakresu bezpiecznego i efektywnego korzystania z bazy sportowo-rekreacyjnej	3. Rozwój agroturystyki
4. Stosowanie elementów zwiększających bezpieczeństwo na drogach (np. progi zwalniające, lustra drogowe, itp.)	4. Stworzenie nowego programu wydarzeń kulturowych i sportowo-rekreacyjnych z uwzględnieniem zainteresowań mieszkańców w różnych grupach wiekowych oraz potrzeb seniorów i osób niepełnosprawnych	4. Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w celu promocji szkoleń, staży, kursów dla mieszkańców gminy
5. Budowa i rozbudowa infrastruktury wodnokanalizacyjnej, w tym budowa przydomowych oczyszczalni ścieków, podłączenia mieszkańców do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej	5. Integrowanie mieszkańców w ramach współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na terenie gminy (gminny dom kultury, stowarzyszenia, koła gospodyń wiejskich, kluby sportowe, itp.)	5. Wsparcie drobnych producentów rolnych oraz promocja i wykorzystanie lokalnych produktów podczas imprez organizowanych przez gminę
6. Montaż instalacji odnawialnych źródeł energii (panele fotowoltaiczne, kolektory słoneczne, pompy ciepła)	6. Rozwój przyszkolnych obiektów sportowych – sale gimnastyczne, boiska przyszkolne, podstawowe urządzenia lekkoatletyczne itp.	6. Rozwijanie współpracy z instytucjami okołorolniczymi na rzecz poprawy konkurencyjności gospodarstw rolnych na bazie gminnego targowiska w Skrwilnie
7. Termomodernizacja budynków i wymiana źródeł ciepła na ekologiczne	7. Systematyczne odnawianie i uzupełnianie wyposażenia szkół, w szczególności sprzętu informatycznego, ukierunkowane	7. Racjonalne gospodarowanie przestrzenią gminy poprzez opracowywanie

STRATEGIA ROZWOJU GMINY SKRWILNO NA LATA 2021-2030

	<p>także na potrzeby dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi i z niepełnosprawnościami</p>	<p>miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego</p>
<p>8. Remont zasobu komunalnego gminy</p>	<p>8. Organizacja i współorganizacja imprez sportowych i rekreacyjnych o zasięgu lokalnym i ponadlokalnym, o różnym charakterze (współzawodnictwo - zawody, turnieje, ligi itp., ale i imprezy rodzinne i integracyjne)</p>	<p>8. Rozwój bazy noclegowej przy Gminnym Centrum Sportu i Rekreacji</p>
<p>9. Poszerzenie możliwości dostępu do sieci internetowej</p>	<p>9. Organizowanie imprez i wydarzeń kulturalnych dla różnych grup wiekowych, w różnych obszarach kultury</p>	<p>9. Zagospodarowanie terenów na cele publiczne położonych nad jeziorami Urszulewskim i Skrwileńskim</p>
<p>10. Dopuszczanie jednostek OSP w sprzęt</p>	<p>10. Wsparcie osób starszych i osób z niepełnosprawnościami, a także ich bliskich i opiekunów, w tym działania ukierunkowane na wydłużenie czasu i zwiększenie komfortu ich przebywania w środowisku domowym, wsparcie rodzin w procesie opieki domowej oraz czasowe odciążenie rodzin w obowiązkach sprawowania opieki, opieka medyczna, usługi asystenckie i pielęgnacyjne itp.</p>	
<p>11. Optymalizacja systemu odbioru i segregacji odpadów na terenie gminy</p>	<p>11. Działania z zakresu integracji międzypokoleniowej</p>	
<p>12. Likwidacja dzikich wysypisk śmieci, szczególnie na terenach leśnych oraz edukacja mieszkańców w tym zakresie</p>	<p>12. Budowa Gminnego Centrum Sportu i Rekreacji</p>	
	<p>13. Podniesie jakości kształcenia dzieci i młodzieży (poprawa infrastruktury oraz dodatkowe kursy i zajęcia pozalekcyjne)</p>	

VI. Spójność kierunków rozwoju Gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań.

Cele strategiczne oraz cele operacyjne ujęte w niniejszej Strategii odnoszą się do zidentyfikowanych problemów na obszarze Gminy Skrwilno, są również spójne z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu o randze krajowej i wojewódzkiej. Wobec tego komplementarność celów wyznaczonych w Strategii z innymi działaniami oraz priorytetami wpływa na skuteczność i efektywność realizacji dokumentu.

Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2030 roku jest elementem systemu programowania przygotowywanego na różnych poziomach. Jej treść uwzględnia ustalenia dokumentów wyższego rzędu, w szczególności zapisy projektów dokumentów wspólnotowych dotyczących polityki spójności po 2020 roku, strategii krajowych, takich jak: Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 czy Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.

W Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2030 roku wyznaczono następujące cele strategiczne:

1. Skuteczna edukacja.
2. Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo.
3. Konkurencyjna gospodarka.
4. Dostępna przestrzeń i czyste środowisko.
5. Spójne i bezpieczne województwo.

Poniższa tabela przedstawia spójność celów strategicznych i operacyjnych zawierających się w Strategii Rozwoju Gminy Skrwilno na lata 2021-2030 ze Strategią Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2030 roku.

Tabela 32. Spójność celów strategicznych i operacyjnych Strategii Rozwoju Gminy Skrwilno na lata 2021-2030 ze Strategią Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2030 roku

Cele	
Strategią rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku	Strategia Rozwoju Gminy Skrwilno na lata 2021-2030
1. Skuteczna edukacja 1.1.Podniesienie jakości kształcenia i wychowania 1.3.Kształtowanie środowiska edukacyjnego	Cel strategiczny 2: Rozwój kapitału ludzkiego 5. Poprawa efektywności kształcenia w placówkach oświatowych 4. Rozwój oferty edukacyjnej, kulturalnej oraz sportowo-rekreacyjnej

<p>2. Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo</p> <p>2.1. Aktywność społeczna i rozwój społeczeństwa obywatelskiego</p> <p>2.2. Rozwój wrażliwy społecznie</p> <p>2.4. Kultura, sztuka i dziedzictwo narodowe</p> <p>2.5. Sport i aktywność fizyczna</p>	<p>Cel strategiczny 2: Rozwój kapitału ludzkiego</p> <p>2. Aktywizacja i integracja społeczna mieszkańców, z uwzględnieniem potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych</p> <p>3. Zwiększenie udziału najmłodszych mieszkańców w życiu lokalnej społeczności</p> <p>4. Rozwój oferty edukacyjnej, kulturalnej oraz sportowo-rekreacyjnej</p>
<p>3. Konkurencyjna gospodarka</p> <p>3.3. Rozwój przedsiębiorczości</p> <p>3.5. Rozwój turystyki</p>	<p>Cel strategiczny 3: Poprawa konkurencyjności gospodarczej gminy</p> <p>3. Zwiększenie terenów pod działalność inwestycyjną</p> <p>4. Zwiększenie zainteresowania wśród inwestorów</p> <p>1. Rozwój oferty promocyjnej gminy</p> <p>2. Poszerzenie oferty turystycznej</p>
<p>4. Dostępna przestrzeń i czyste środowisko</p> <p>4.2. Środowisko przyrodnicze</p> <p>4.5. Infrastruktura transportu</p> <p>4.6. Infrastruktura techniczna</p>	<p>Cel strategiczny 1: Zrównoważony ład przestrzenny oraz poszanowanie środowiska naturalnego</p> <p>5. Zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w bilansie energetycznym gminy</p> <p>6. Poprawa jakości powietrza</p> <p>1. Poprawa stanu infrastruktury drogowej, w szczególności na obszarach z zabudową mieszkalną i usługowo-handlową</p> <p>2. Wzrost dostępności komunikacyjnej</p> <p>4. Poprawa dostępu do infrastruktury wodno-kanalizacyjnej</p>
<p>5. Spójne i bezpieczne województwo</p> <p>5.1. Transport publiczny</p> <p>5.3. Bezpieczeństwo</p>	<p>Cel strategiczny 1: Zrównoważony ład przestrzenny oraz poszanowanie środowiska naturalnego</p> <p>1. Poprawa stanu infrastruktury drogowej, w szczególności na obszarach z zabudową mieszkalną i usługowo-handlową</p> <p>2. Poprawa poziomu bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego</p>

Zgodnie ze Strategią rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+ oraz Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030, Gmina Skrwilno zaliczona została do Obszarów Strategicznej Interwencji zdefiniowanych jako:

- Obszar zagrożony trwałą marginalizacją,
- Obszar negatywnej sytuacji społeczno-gospodarczej,
- Obszar cechujący peryferyjnością transportową.

Aby wyznaczyć obszary charakteryzujące się negatywną sytuacją w województwie przeprowadzono analizę wskaźnikową na poziomie gmin. W analizie tej jako obszar o negatywnej sytuacji rozumie się gminę, która wykazuje gorsze (niż przeciętnie lub wg obiektywnie wyznaczonej granicy) wartości wskaźników, a tym samym cechuje się niższym poziomem rozwoju w zakresie danej cechy. Określona misja, wizja oraz działania realizowane w ramach Strategii Rozwoju Gminy Skrwilno na lata 2021-2030 pozwala na przeciwdziałanie negatywnym trendom zdiagnozowanych w Strategii Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2030.

Obszar zagrożony trwałą marginalizacją

Obszary te cechują się peryferyjnym położeniem poza obszarami największych aglomeracji i słabą dostępnością transportową. Na tych obszarach identyfikuje się relatywnie niski poziom wykształcenia i kwalifikacji zawodowych mieszkańców, niską mobilność zawodową, a tym samym niski poziom atrakcyjności inwestycyjnej. Problemem jest również deprivacja infrastruktury publicznej, co negatywnie wpływa na jakość życia mieszkańców. Obszary te borykają się z niekorzystną sytuacją demograficzną (starzenie się społeczeństwa, odpływ młodych i lepiej wykształconych osób, wyludnienie), a także ze słabym dostępem do podstawowych usług publicznych i dużym zapotrzebowaniem na świadczenia pomocy społecznej. Istotną kwestią jest wreszcie niewystarczająca zdolność instytucjonalna JST do efektywnego i skutecznego zarządzania procesami rozwojowymi.

Rysunek 13. Położenie Gminy Skrwilno na tle obszarów wymagających rozwiązania sytuacji problemowej

Źródło: Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+

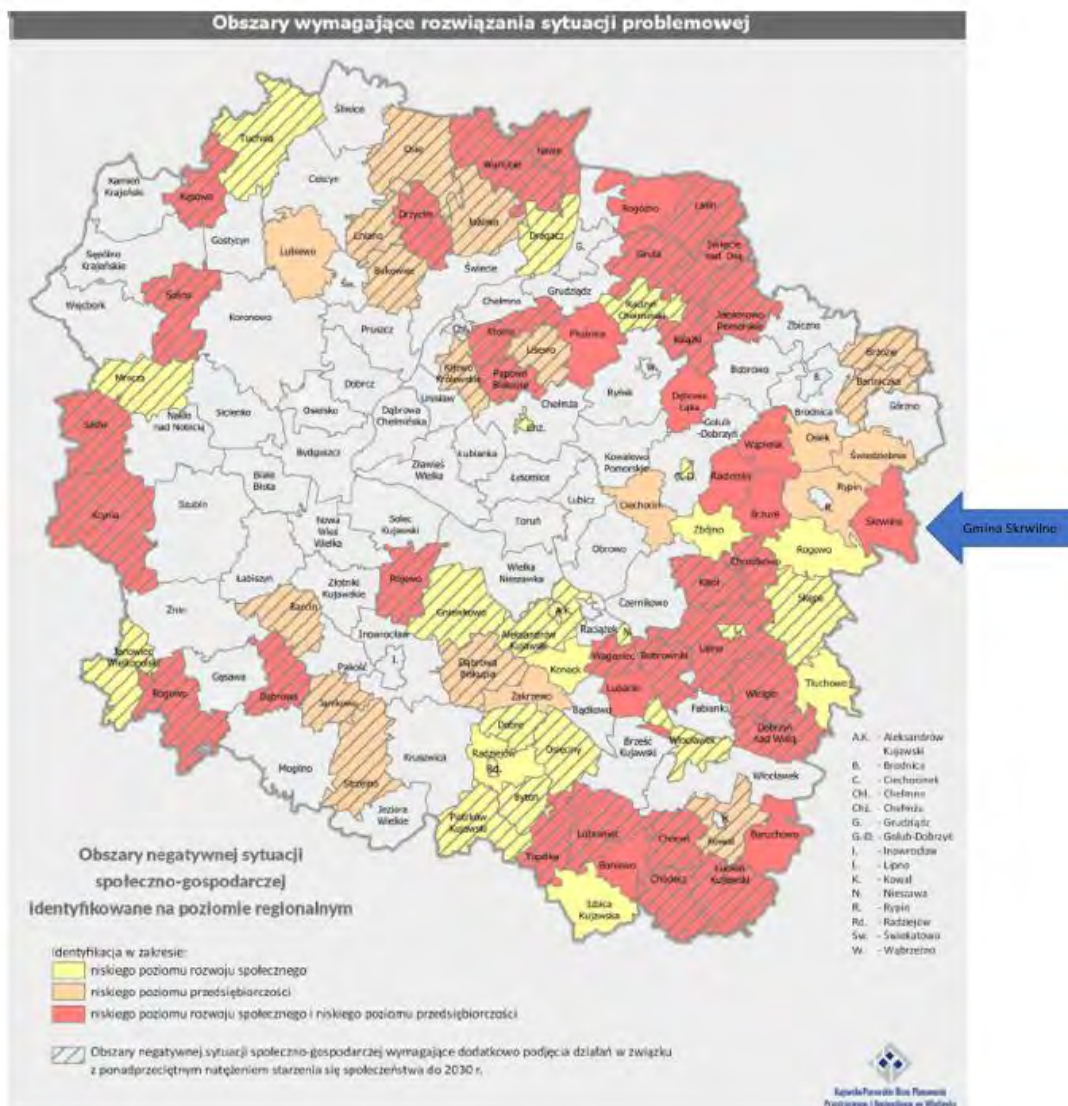
Obszar negatywnej sytuacji społeczno-gospodarczej

Na obszarze gminy stwierdzono występowanie takich problemów, jak m.in. niski poziom rozwoju społecznego.

Zgodnie ze Strategią rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku obszar ten wymaga wieloaspektowego wsparcia zarówno na poziomie województwa, jak i władz lokalnych. Celem wsparcia z poziomu Samorządu Województwa powinno być nadawanie impulsów rozwojowych, pozwalających na przełamanie negatywnej sytuacji oraz dążenie do

osiągnięcia możliwie wysokiego, ale co najmniej akceptowalnego poziomu życia, mierzonego dostępem do wysokiej jakości usług publicznych i do miejsc pracy, poprzez preferowanie wskazanych terenów przy formułowaniu interwencji w tym zakresie.

Rysunek 14. Położenie Gminy Skrwilno na tle obszarów negatywnej sytuacji społeczno-gospodarczej w województwie kujawsko-pomorskim

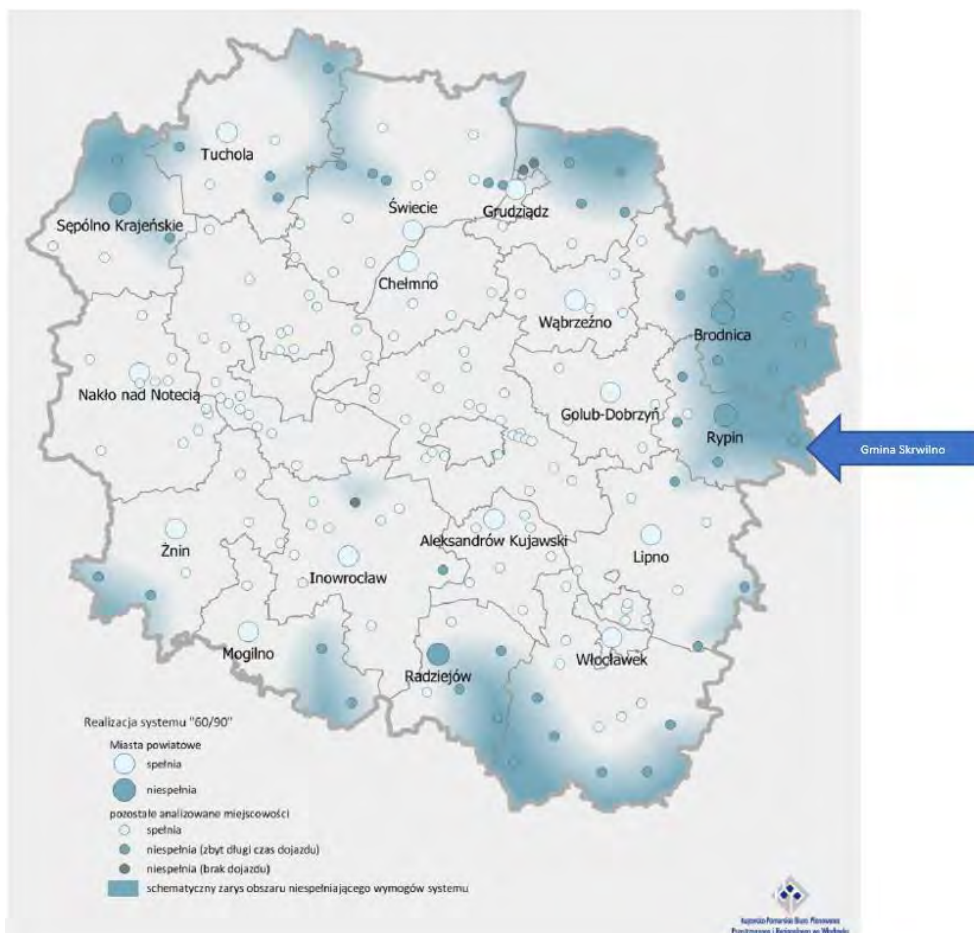
Źródło: Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+

Obszar cechujący się peryferyjnością transportową

Do obszarów cechujących się peryferyjnością transportową zaliczono miejscowości oraz ich najbliższe sąsiedztwo, które przejawia się nie tylko długim czasem przejazdu, ale także niską liczbą połączeń (poza tym, że brak połączeń to wręcz podstawa określenia, że dany obszar jest peryferyjny). W związku z powyższym rekomendowana jest realizacja działań na rzecz niwelowania wykluczenia komunikacyjnego na obszarach peryferyjnych (wykluczenie to polega na braku możliwości sprawnego dojazdu w transporcie publicznym do i ze stolicy

województwa). Działania te związane są przede wszystkim z utworzeniem większej liczby połączeń do stolic województwa, siedzib powiatu lub innych węzłów przesiadkowych systemu wojewódzkiego. Sprawny transport publiczny w wymiarze lokalnym i regionalnym jest istotnym mechanizmem przeciwdziałania depopulacji obszarów zmarginalizowanych oraz prawidłowego rozwoju wspólnot lokalnych, które budują zintegrowaną wspólnotę regionalną.

Rysunek 15. Położenie Gminy Skrwilno na tle obszarów cechujących się peryferyjnością transportową

Źródło: Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+

Rysunek 16. Położenie Gminy Skrwilno na tle poziomu polityki terytorialnej

Źródło: Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+

Gmina Skrwilno należy do poziomu IV (poziom związany z miastem powiatowym i obszarami powiązаныmi z nim funkcjonalnie) do OPPT Rypin. Polityka terytorialna Gminy Skrwilno prowadzona będzie na warunkach partnerskich z Samorządem Województwa oraz samorządami gminnymi i powiatowymi.

VII. Wizja rozwoju Gminy Skrwilno w perspektywie 2030 roku

Wizja rozwoju gminy określa stan docelowy, do którego władze lokalne oraz ich partnerzy będą dążyć, wykorzystując możliwości płynące z posiadanego potencjału własnego i szans pojawiających się w najbliższym otoczeniu. Wizja określa zatem jak gmina zamierza być postrzegana w przyszłości.

Uwzględniając powyższe określono następującą wizję rozwoju Gminy Skrwilno:

GMINA SKRWILNO – GMINA Z ROZWIĘTĄ INFRASTRUKTURĄ KSZTAŁTUJĄCĄ ATRAKCYJNOŚĆ MIESZKANIOWĄ I INWESTYCYJNĄ GMINY ORAZ ZAPEWNIAJĄCĄ ODPOWIEDNIE ZAPLECZE DO WYPOCZYNKU.

Wizja Gminy Skrwilno:

- **Gmina Skrwilno to gmina, która dba o potrzeby mieszkańców oraz ich wysoką jakość życia,**
- **To gmina charakteryzująca się wysoką jakością środowiska naturalnego, czystym powietrzem, lasami, parkami, dobrą jakością wód oraz gleb,**
- **Gmina stwarzająca dogodne warunki do rozwoju mikroprzedsiębiorstw oraz rolnictwa, w tym rolnictwa ekologicznego,**
- **Wysoka jakość środowiska sprzyjająca rozwojowi turystyki, w tym agroturystyki,**
- **Infrastruktura techniczna odpowiadająca na potrzeby mieszkańców oraz charakteryzująca się dobrym stanem technicznym dróg, dostępem sieci wodociągowej i kanalizacyjnej,**
- **Oferta kulturalna odpowiadająca na potrzeby zarówno osób starszych jak i osób młodych, którzy przyszłość wiążą z swoją małą ojczyzną,**
- **Integracja społeczna przynosząca korzyści w postaci aktywnych i zaangażowanych mieszkańców, działających wspólnie na rzecz rozwoju Gminy Skrwilno**

VIII. System wdrażania, monitorowania i ewaluacji realizacji Strategii

Za wdrażanie, monitoring i ewaluację Strategii będzie odpowiadać Wójt Gminy Skrwilno, którego w realizacji Strategii będą wspierać pracownicy jednostek organizacyjnych Gminy, jak również organizacje pozarządowe i podmioty gospodarcze, ale także indywidualni mieszkańcy gminy. W realizację strategii zaangażowani powinni być bowiem wszyscy jej interesariusze. Interesariusze strategii to podmioty (osoby, grupy osób, społeczności, instytucje, organizacje), które mogą istotnie wpływać na gminę i jej rozwój oraz których potrzeby zamierza zaspakajać gmina, świadcząc określone usługi publiczne. Interesariuszy definiuje się w kontekście określonej wizji rozwoju. Należy podkreślić, że w przypadku każdej gminy w Polsce najważniejszymi interesariuszami, których potrzeby musi zaspakajać, są jej mieszkańcy. Za wdrożenie niniejszej strategii, jak i realizację poszczególnych celów strategicznych i operacyjnych odpowiedzialni będą:

- władze Gminy Skrwilno,
- pracownicy Urzędu Gminy Skrwilno,
- mieszkańcy gminy,
- inwestorzy i podmioty gospodarcze działające na terenie gminy,
- organizacje pozarządowe prowadzące działalność na terenie gminy,
- partnerzy gminy,
- instytucje publiczne o zasięgu powiatowym, wojewódzkim i krajowym.

Istotnym wymogiem, stawianym dokumentom strategicznym jest wewnętrzny system monitorowania i ewaluacji postępów we wdrażaniu oraz osiągnięciu założonych celów. Gromadzenie i interpretacja danych, na podstawie których przeprowadzono diagnozę strategiczną, pozwala na bieżący monitoring działań przez osoby i podmioty wdrażające strategię. Istotnym elementem każdego planu jest także projekcja alokacji środków na poszczególne cele i działania. Celowe jest stworzenie wokół strategii korzystnego klimatu, dzięki włączeniu w proces opracowania programów operacyjnych instytucji publicznych, społecznych i gospodarczych. Szeroki horyzont, tworzony przez szereg współdziałających instytucji, przyczyni się do efektywnej realizacji założeń strategicznych gminy.

Monitoring wdrażania strategii służy:

- kontroli postępu realizacji działań wyznaczonych w ramach poszczególnych celów;
- obserwacji i ocenie stanu zaawansowania zadań, umożliwiającej bieżącą identyfikację trudności w ich realizacji;
- ocenie zaangażowania podmiotów i osób odpowiedzialnych za wdrażanie strategii;
- weryfikacji zgodności z założonymi celami;

- efektywności wykorzystania środków przeznaczonych na realizację celów strategicznych.

Obiektywne zbadanie postępu realizacji założeń strategicznych będzie możliwe dzięki weryfikacji określonych w diagnozie mierników osiągnięcia celów. Gmina Skrwilno realizuje działania strategii.

Tabela 33. Wskaźniki monitorowania realizacji Strategii

Cel strategiczny	Wskaźnik monitorowania
Cel strategiczny 1: Zrównoważony ład przestrzenny oraz poszanowanie środowiska naturalnego	Długość przebudowanych dróg
	Długość ścieżek rowerowych
	Powierzchnia chodników
	Długość sieci wodociągowej
	Udział ludności korzystającej z sieci wodociągowej
	Długość sieci kanalizacyjnej
	Udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej
	Liczba osób korzystających z ulepszonych oczyszczania ścieków
	Powierzchnia terenów uzbrojonych w infrastrukturę techniczną na cele inwestycyjne
	Powierzchnia terenów uzbrojonych w infrastrukturę techniczną na cele mieszkalne
	Powierzchnia obszarów, gdzie zlikwidowano dzikie wysypiska śmieci
	Liczba wyremontowanych/ zmodernizowanych budynków
Długość sieci światłowodowej	
Cel strategiczny 2: Rozwój kapitału ludzkiego	Liczba wyremontowanych/ zmodernizowanych budynków pod usługi społeczne
	Liczba kampanii edukacyjnych (szkoleń zawodowych)
	Liczba wydarzeń kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych
	Liczba uczestników wydarzeń organizowanych na terenie gminy
Cel strategiczny 3: Poprawa konkurencyjności gospodarczej gminy	Liczba konkursów promujących gminę
	Liczba konferencji/ targów, w których udział brali przedstawiciele gminy i podmioty działające na terenie gminy
	Liczba nowoutworzonych podmiotów gospodarczych

W celu ułatwienia nadzoru i kontroli nad realizacją Strategii Rozwoju Gminy Skrwilno na lata 2021-2030, dla każdego celu strategicznego określono kilka obiektywnych mierników

pozwalających skutecznie monitorować postępy w realizacji strategii rozwoju. Punktem wyjściowym do pomiaru realizacji poszczególnych celów strategicznych będzie stan na dzień 31.12.2019 roku (rok zero), a także kolejne lata kalendarzowe aż do 31.12.2030 roku (stan docelowy). Monitoring realizacji strategii powinien umożliwiać korygowanie działań, jeśli nie przynoszą one zamierzonych efektów oraz reagowanie na zmiany celem aktualizacji założeń strategicznych w kolejnych latach realizacji strategii.

IX. Ramy finansowe i źródła finansowania

Chcąc zrealizować konkretne zamierzenia wynikające ze strategii, oprócz zasobów ludzkich, organizacyjnych i rzeczowych, niezbędne jest posiadanie odpowiednich nakładów finansowych. Znaczna część projektów do realizacji w ramach strategii wymaga dużych nakładów finansowych przewyższających możliwości budżetowe Gminy Skrwilno.

Realizacja działań i projektów w ramach strategii może być finansowana z następujących źródeł:

- ✓ środki własne gminy,
- ✓ środki pochodzące z budżetu państwa,
- ✓ środki funduszy celowych np. pochodzące z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- ✓ fundusze europejskie dostępne w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Społecznego, Inicjatyw Wspólnotowych oraz Wspólnej Polityki Rolnej,
- ✓ inne fundusze ze źródeł europejskich jak np. fundusze norweskie i fundusze Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
- ✓ środki sektora prywatnego, w tym formuła partnerstwa publiczno-prywatnego oraz fundusze sektora pozarządowego,
- ✓ kredyty bankowe, pożyczki oraz inne instrumenty finansowe.

Ze względu na wysokie koszty inwestycji możliwe jest łączenie poszczególnych możliwości finansowania.

Mając na względzie ramy czasowe obowiązywania opracowanej Strategii Rozwoju Gminy Skrwilno na lata 2021 – 2030, należy przyjąć, iż finansowanie działań w niej określonych będzie przypadało na końcówkę perspektywy budżetowej Unii Europejskiej na lata 2014-2020, ale przede wszystkim obejmie już nowy okres Wieloletnich Ram Finansowych na lata 2021-2027.

X. Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie gminy Skrwilno na tle województwa kujawsko-pomorskiego oraz gmin powiatu rypińskiego	5
Rysunek 2. Położenie gminy Skrwilno na tle gmin sąsiednich	6
Rysunek 3. Gmina Skrwilno	7
Rysunek 4. Położenie form ochrony przyrody na terenie gminy Skrwilno	14 i 68
Rysunek 5. Korytarz ekologiczny przebiegający przez teren Gminy Skrwilno	15 i 69
Rysunek 6. Ścieżka edukacyjna „Skrwilno”	45
Rysunek 7. Położenie Gminy Skrwilno w hierarchii sieci osadniczej województwa kujawsko-pomorskiego	70
Rysunek 8. Układ drogowy gminy Skrwilno	71
Rysunek 9. Położenie Gminy Skrwilno na tle koncepcji rozwoju przestrzeni inwestycyjnych na terenie województwa kujawsko - pomorskiego	72
Rysunek 10. Rozmieszczenie obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy Skrwilno	73
Rysunek 11. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Skrwilno	75
Rysunek 12. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym w gminie Skrwilno ujęte w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego	78
Rysunek 13. Położenie Gminy Skrwilno na tle obszarów wymagających rozwiązania sytuacji problemowej.....	86
Rysunek 14. Położenie Gminy Skrwilno na tle obszarów negatywnej sytuacji społeczno-gospodarczej w województwie kujawsko-pomorskim	87
Rysunek 15. Położenie Gminy Skrwilno na tle obszarów cechujących się peryferyjnością transportową	88
Rysunek 16. Położenie Gminy Skrwilno na tle poziomu polityki terytorialnej	89

XI. Spis wykresów

Wykres 1. Drogi gminne według rodzaju nawierzchni.....	8
Wykres 2. Liczba mieszkańców gminy Skrwilno wg miejscowości (stan na dzień: 31.12.2020 r.).....	18
Wykres 3. Podział ludności wg ekonomicznych grup wieku na terenie Gminy Skrwilno.....	21
Wykres 4. Prognoza liczby ludności dla terenu Gminy Skrwilno do 2020 roku [osoba].....	23
Wykres 5. Liczba bezrobotnych w Gminie Skrwilno w latach 2014-2020.....	24
Wykres 6. Powierzchnia gospodarstw rolnych na terenie gminy Skrwilno na 31.12.2020 r.....	41
Wykres 7. Podmioty gospodarki narodowej w Gminie Skrwilno wpisane do rejestru REGON w latach 2009-2019.....	43
Wykres 8. Rodzaje przewarżającej działalności gospodarczej w Gminie Skrwilno w latach 2012-2019.....	44
Wykres 9. Struktura dochodów Gminy Skrwilno w 2020 r.....	48
Wykres 10. Struktura wydatków Gminy Skrwilno w latach 2016-2020.....	52
Wykres 11. Wybrane wydatki Gminy Skrwilno w latach 2016-2020 [zł].....	53

XII. Spis tabel

Tabela 1. Stan infrastruktury wodociągowej na terenie Gminy Skrwilno na koniec 2020 roku..	10
Tabela 2. Stan infrastruktury ściekowej na terenie Gminy Skrwilno na koniec 2020 roku.....	11
Tabela 3. Poziom recyklingu do 2020 roku (papier, metal, tworzywa sztuczne, szkło).....	16
Tabela 4. Poziom recyklingu do 2020 roku (odpady budowlane i rozbiórkowe inne niż niebezpieczne).....	16
Tabela 5. Poziom recyklingu w perspektywie do 2020 roku (odpady komunalne ulegające biodegradacji).....	17
Tabela 6. Gospodarka odpadami komunalnymi zmieszanyymi na terenie Gminy Skrwilno na dzień 31.12.2020 r.....	17
Tabela 7. Struktura demograficzna Gminy Skrwilno w latach 2014-2020.....	19
Tabela 8. Prognoza liczby ludności Gminy Skrwilno w latach 2021-2030.....	20
Tabela 9. Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Skrwilno w 2020 roku.....	22
Tabela 10. Charakterystyka osób bezrobotnych na terenie Gminy Skrwilno w latach 2014-2019.....	24
Tabela 11. Pomoc społeczna na terenie Gminy Skrwilno.....	28
Tabela 12. Pomoc społeczna – świadczenia rodzinne.....	29
Tabela 13. Przedszkola i oddziały przedszkolne na terenie Gminy Skrwilno w 2020 r.....	38
Tabela 14. Szkoły Podstawowe na terenie Gminy Skrwilno w 2020 roku.....	39
Tabela 15. Wyniki egzaminów uczniów klas ósmych z terenu Gminy Skrwilno.....	39
Tabela 16. Struktura zagospodarowania gruntów Gminy Skrwilno.....	40
Tabela 17. Struktura zasiewów na terenie Gminy Skrwilno.....	41
Tabela 18. Struktura hodowli zwierząt gospodarskich na terenie Gminy Skrwilno.....	42
Tabela 19. Dane dotyczące zmiany struktury poszczególnych dochodów budżetu Gminy Skrwilno na przestrzeni lat 2016 – 2020.....	47
Tabela 20. Wynik analizy struktury dochodów Gminy Skrwilno z podziałem na ich rodzaj.....	47
Tabela 21. Poszczególne kategorie dochodów własnych Gminy Skrwilno.....	48
Tabela 22. Udział w podatkach stanowiących dochód państwa w Gminie Skrwilno w latach 2016 – 2020 w zł.....	49
Tabela 23. Udział poszczególnych części subwencji w subwencji ogólnej Gminy Skrwilno w latach 2016 – 2020.....	50
Tabela 24. Dotacje w budżecie Gminy Skrwilno w latach 2016 – 2020.....	50
Tabela 25. Wydatki Gminy Skrwilno w latach 2016-2020.....	52
Tabela 26. Struktura wydatków Gminy Skrwilno w latach 2016-2020 [zł].....	52
Tabela 27. Wysokość subwencji oświatowej i wydatków na oświatę na terenie Gminy Skrwilno w latach 2016-2020 [zł].....	54
Tabela 28. Wyniki budżetów Gminy Skrwilno w latach 2016-2020 [zł].....	55
Tabela 29. Inwestycje na terenie Gminy Skrwilno współfinansowane ze środków zewnętrznych.....	56
Tabela 30. Zadania ponadlokalne realizujące cele publiczne ujęte w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego dla obszaru gminy Skrwilno.....	77
Tabela 31. Zakres działań inwestycyjnych w ramach wyznaczonych celów strategicznych....	81
Tabela 32. Spójność celów strategicznych i operacyjnych Strategii Rozwoju Gminy Skrwilno na lata 2021-2030 ze Strategią Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2030 roku.....	83
Tabela 33. Wskaźniki monitorowania realizacji Strategii.....	92